



Naj bo vsak dan osmi marec!

Forex Commerce d.o.o.
Smrečnikova ulica 19
8000 Novo mesto

DARO BIRO
Kozalja Judež s.p.
Velika Cikava 128
8000 Novo mesto
tel./fax: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: dara.biro@siol.net
GSM: 041 643 133

B4 PLAST
PVC-ALU-LEZ
OKNA IN VRATA ZA VSI DOM
Erka 57, 8000 Novo mesto / tel: 07 33 75 370 / fax: 07 33 75 371

atmosfera.caffe

ABC Cibic Novo mesto d.o.o.
projektiranje, svetovanje, nadzor
Novi trg 1, Novo mesto
tel.: 07 33 70 320

Lesbo mizarstvo
lesbo.mizarstvo@volja.net
Jože Bogovič, s.p.
Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel.: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

WWW.Luminus.si

PEGAS
MEDNARODNI TRANSPORT
Turkova 2, 8000 Novo mesto
Tel.: 07 33 21 308

MARJAN ŠMALC s.p.
041/671-461, fax: 07/33-25-968
e-mail: marjan.smalc@siol.net
VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

Elica Križ s.p.
Pridobivanje upravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, Novo mesto
tel.: 07 33 24 851

MAJCEN
Novo mesto
Tel.: 07 33 22 193, Fax: 07 33 70 601

SILVER
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

ARHITEKTON d.o.o.
Novi trg 9, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje
inženiring

GPI
Gradbeno projektiranje
in inženiring d.o.o.
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

Mala d.o.o.
Olivno olje, Karlovačko pivo
Šolska cesta 12, Otočec
tel.: 07 30 99 160

Novi Medij
Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E-mail: novi.medij@siol.net

AURORA
HOBI & ART
Breg 1, Novo mesto, tel.: 07 33 23 055

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

MALKOM
Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

Avtogalant
izdelava in prodaja
izpušnih cevi
in katalizatorjev
Ob potoku 10, Novo mesto
tel. 07 3346 111, fax. 07 33 46 113

STROJNI TLAKI
ESTRIHI
UGODNO,
TUDI NA
OBROKE!

tilia
zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto

Pleskarstvo Tomazin d.o.o.
Gorenja vas 9a
8220 Šmarješke Toplice
GSM: 041 619 625

AVTOHIŠA ADRIA
Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

LAPROM
www.laprom.si
LAPROM d.o.o., ulica 28. maja 1, Ljubljana
GSM: 041-772-686

tilia
zavarovalnica tilia d.d.
Novo mesto

ToMaS
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi
07 371 98 00

MONTAŽA IN POPRAVIL VODOVODNIH INŠTALACIJ
Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 070 875 032

Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto
Mej vrti 5, 8000 Novo mesto
Tel.: (07) 39 34 100
Faks: (07) 39 34 101
Splet: www.zzv-nm.si
E-pošta: info@zzv-nm.si

AVTOŠOLA RIBA
Ulica stare pravde 15
Novi trg 11, Novo mesto
tel: 07/33 26 722
m-tel: 041 671 480

Računovodski servis
Jožica Bukovec s.p.
Adamičeva ulica 2
tel.: 07 33 79 130

Branko Tratar s.p.
projektiranje,
posl. posredovanje, nadzor
Uli. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

AICO Novo mesto d.o.o.
Podbevškova ulica 32
OBRATNA CONA CIKAVA
Tel.: 07/33 80 610, fax: 07/33 80 611
aico.doo@siol.net • www.aico-nm.si

Konvikt
REKLAMNA AGENCIJA

stia
d.o.o. Novo mesto
tel.: 07 39 34 780 • fax: 07 39 34 789

triglav

moba
Izdelava posteljnih vložkov Latoflex
Stopiče

VRTINEC
Video produkcija d.o.o.
tel.: 07 33 70 210
<http://www.studio-vrtinec.si>

Nova KBM d.d.
Nova Kreditna banka Maribor
Podružnica Novo mesto, Novi trg 7, Novo mesto

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO d.d.
Gubčeva 15, 8000 Novo mesto
Telefon: h.c. 07/33 21 065

fine cars d.o.o.
Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

ljubljska banka
Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
Podružnica Dolenjska in Bela krajina

RENAULT
TIMI d.o.o. Novo mesto
Smolenja vas 10 a, Novo mesto
Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202
• POOBLAŠČENI SERVIS VOZIL RENAULT
• AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

Vse na enem mestu: izleti, potovanja,
sejmi, letovanja, zimovanja, letalske
vozovnice za posameznike in skupine!
KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520
PONUDBA SKORAJ VSEH
AGENCIJ NA ENEM MESTU

Tomaž Zupančič s.p., Marjan Kozine 66, Novo mesto
Gsm: 041 693 190
• VARNOST
• PROTIHRUPNOST
• ELEGANCA
• PRIJAZNI SUHOMONTAŽNI POSTOPKI
• PESTRA IZBIRA GLADKIH IN RELIEFNIH POKRIVNIH PLOŠČ
Nudimo še:
VARNOSTNE IZLOŽBENE
MREŽE IN REŠETKE

ORIKS
VOĐENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ
OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič
Danila Bučarja 22 tel.: 07/33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07/33 73 382
GSM: 041/682-470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRATNIK OBRATNIKUI!
Podružnica Žužemberk tel.: 07/36 91 960

svet na frekvenci **Radia Krka**



III 895



D2007/2288

www.radiokrka.com

RadioKrka
106.6 MHz

Agencija M Servis

Kliči brezplačno: 080 2216

Novo mesto

Prešernov trg 6, 8000 Novo mesto
pon. - pet.: 9.00 - 17.00

Črnomelj

Kolodvorska ulica 35, 8340 Črnomelj
pon. - pet.: 9.00 - 11.00 in 12.00 - 15.00

Trebnje

Baragov trg 1, 8210 Trebnje
pon. - pet.: 9.00 - 11.00 in 12.00 - 15.00

Vse lahko urediš od doma:

www.mservis.si

S 1.1.2006 je DNŠ Študentski servis Novo mesto prenesel dejavnost posredovanja začasnih in občnih del študentom in dijakom na podjetje Agencija M servis, kadrovske storitve, d.o.o. Kot soustanovitelji družbe smo skupaj s študentskima servisoma CMOK iz Kranja in M Servis d.o.o. iz Nove Gorice združili znanje in moči. Poleg nekoliko drugačnih tiskovin (napotnica, dopisi ...), vas opozarjamo na nove prednosti, ki jih je združitev prinesla: nova internetna stran, brezplačna telefonska številka, spremenjen delovni čas, 13 poslovalnic po vsej Sloveniji (tudi v Ljubljani in Mariboru), potrjevanje napotnic preko interneta

Obiščite nas na znanih lokacijah v Novem mestu, Trebnjem in Črnomlju!



Tudi to
je **muska***

www.gms-drustvo.si

* slovenski glasbeni mesečnik

Novomeški teater II.

Uroš Lubej

Na marčni seji občinskega sveta je novomeškemu županu uspelo prepričati občinske svetnike, da podprejo še zadnji izmed bolj zahtevnih dokumentov v tem mandatu – rebalans proračuna za leto 2006, se pravi materialno osnovo za izvajanje občinske politike. Občinski svet je sicer z nekaterimi sklepi ošvrnil župana in občinsko upravo – kot za nekakšno ogrevanje na začetku volilnega leta.

Največji neuspeh za občinsko upravo in njegovo vodstvo je najbrž zavrnitev predloga, da se podpiše nova pogodba s starim izvajalcem mestnega avtobusnega prometa, ki sicer obljublja radikalne spremembe v načinu njegovega izvajanja. Svetniki so upravi naložili, da naredi temeljit elaborat o smiselnosti in možnih načinih izvajanja mestnega prometa.

Vrstni red dogodkov je seveda skrajno nenavaden: najprej razpis in izbira novega koncesionarja in šele nato zahteva po izdelavi elaboratov. Kar kaže na to, da tukaj nekaj ni povsem v redu in da se neke ne jemlje povsem resno upravljanja lokalne skupnosti.

Šest let je trajala dosedanja koncesija, ki je občinski proračun stala več kot 500 milijonov tolarjev, pri tem pa je vsak občan na lastne oči ugotavljal, da so avtobusi večinoma prazni. A niti zdravorazumska logika niti poročilo nadzornega odbora mestne občine, ki je s številkami ugotavljalo katastrofalno podobo izvajanje te koncesije, župana in občinske uprave ni prepričalo, da je potrebno k mestnemu prometu pristopiti na resnejši način. Vodstvo občinske uprave je le teden dni pred iztekom šest let trajajoče koncesije objavilo novi razpis in zmagovalno rešitev (sicer je prispela le ena ponudba) ponudilo kot izslisano izbiro občinskemu svetu. Ta je rešitev seveda zavrnil, saj nihče noče tvegati nove šest- ali celo desetletne blamaže.

To seveda pomeni, da bodo avtobusi vsaj še eno leto vozili po starem in vsaj še eno leto bomo plačevali za uslugo, ki si je nihče ne želi. Zavrnitev izslisane izbire, ki navidez kaže odločno moč občinskega sveta, tega formalno najvišjega organa odločanja lokalne skupnosti, je hkrati dejanje, ki izkazuje vso njegovo nemoč. Šest let so občinski svetniki bolj ali manj anemično opazovali neracionalno izvajanje mestnega prometa, šest let ni bilo neprijetnih svetniških vprašanj, ki bi morala padati iz seje na sejo, konec koncev šest let nihče ni zahteval izredne seje.

Največja slabost občinskega sveta (in konec koncev tudi lokalnih političnih strank koalicije in opozicije) v tem mandatu je v tem, da ni uspel z bolj odločnim ravnanjem prisiliti vodstvo občine, da začne ravnati. Občinski svet se bolj kot igralec v novomeškem teatru obnaša kot njegov začuden obiskovalec.

Pričakujemo sicer lahko, da se bo v teh nekaj sejah, ki še predhodijo jesenskim lokalnim volitvam, na vso moč dvigoval politični praheč, a resnejših pozitivnih učinkov v iztekajočem se mandatu to ne more imeti.

P.P. sprehodi se po svojem parku **6**
 ČRNA PACKA Intelktualno mesto **8**
 DOLENJSKA **9-15**
 Spor za univerzo
 MPP: Svetniki ustavili podpis pogodbe
 Restavracija Breg: Računi brez krčmarja
 MO kadrovanje: Položaji ostajajo prazni
 Rotovž: Malomarnost bomo plačevali davkoplačevalci?
 Športna infrastruktura: Pobožne želje
 Knjižnica: Bo gradbene odre pokrila kulisa?

PROSTOR Prostor za najkakovostnejšo stanovanjsko sosesko **16**
 KOLUMNA Univerzitetno zlato tele **17**
 INTERVJU Emil Balažič, direktor Zdravstvenega doma Novo mesto **18**
 FOTOŠTORIJE **20**
 KOLUMNA Minuta slave **21**
 FOTOPUB Peter Koštrun, Upornik **22**
 ČETRTRA DIMENZIJA Najbolj nenavaden dogodek 20. stoletja **23**
 KULTUM **24**
 MIKROSKOP Rajko Šajnovič **26**
 KOMENTAR Sveta trojica slovenske kulture **27**
 PORTRET Makovac, Aleš **28**
 KUPUJEM Dove na dlan, rož'co v roke pa bo zrasla **29**
 NADLISTEK Radosti, Vikingi in nekatere z njimi povezane reči **29**
 PREŠA **30**
 TLACENKA **31**
 RAZNO **32**
 SITA KLAPA Okrepčevalnica Črni Baron **33**
 PX **34**
 STRIP **35**
 IZ NAŠIH MEDIJEV **36**

Naslednja številka revije **park** izide v sredo, 5.april 2006.

park : kolofon

regionalni mesečnik
 številka 5, letnik 9, 15. marec 2006

ISSN 1408-7189
 Kontakti:
 Park
 Glavni trg 6, 8000 Novo mesto

tel: 07 393 08 12 / m-tel: 031 626 326
 e-mail: park@park-on.net
 web: www.park-on.net

Naročila, distribucija: 07 393 08 12

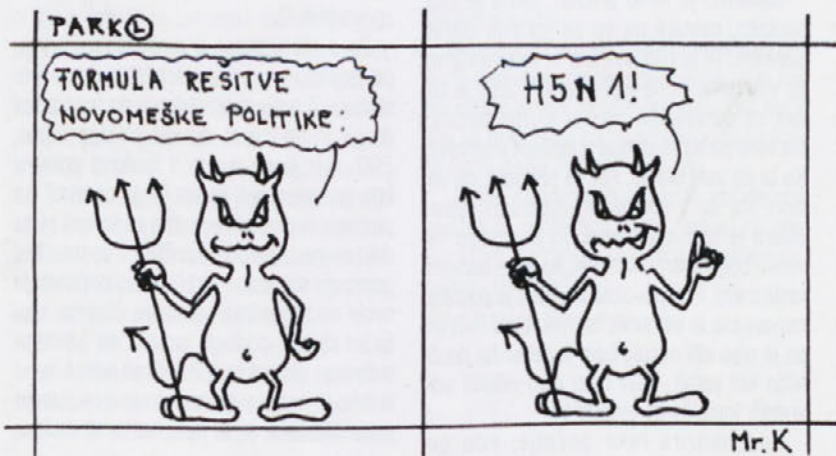
Trženje:
 Matjaž H. Grum, m-tel: 040 935 038
 matjaz.grum@zalozba-goga.si

Boštjan Volk, m-tel: 040 804 083
 volk.bostjan@gmail.com

SPREHODI SE PO SVOJEM PARKU!

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2006). Prekinitev naročila je možna s pisnim preiskicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega obdobja (1. julij 2006). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijaki 20%. Naročnina za tujino znaša 35 EUR, z letalsko dostavo 40 EUR.

Spletna rešitev: **Gmedia**



p.p. sprehodi se po svojem parku

Šlo bo na bolje, slabše pač ne gre ...

Odziv na članek Mitje Simiča, Park, februar 2006

V decembrski številki Parka je pod naslovom *Šlo bo na bolje, slabše pač ne gre ...* avtorja Mitje Simiča izšel članek, ki dokaj kritično obravnava novomeško turistično ponudbo. Avtorju se zdi smešno, da se ob tisočih turističnih delavcev v naši občini z nekaterimi osnovnimi gibalnimi turističnega razvoja ukvarjajo amaterji. Avtor prav tako navaja, da za bedo novomeškega turizma mogoče vendarle ni kriva mestna občina. Omenjeni pa so tudi nekateri turistični projekti: Po poteh dediščine, rokodelska tržnica in podobno, ki se zdijo avtorju kakovostni.

Spodaj podpisani gostinci in delavci v turizmu smo mnenja, da pričujoči članek ni zadel bistva problematike novomeškega turizma. Menimo tudi, da avtor ni seznanjen s turistično ekonomiko, zato je prav, da podamo nekaj pripomb.

Novo mesto je imelo pred 2. svetovno vojno več hotelov in restavracij, po letu 1945 pa se v Novem mestu ni odprl niti en hotel, ki bi se obdržal do danes (to je več kot 60-letna stagnacija!). Prav tako je v mestu pred nedavnim propadla zadnja restavracija.

Kljub temu pa se vseskozi pojavljajo razne pobude in investitorji, ki bi bili pripravljeni vlagati predvsem v razvoj nastanitvenih zmogljivosti, vendar na MO Novo mesto za tovrstni razvoj ni nikakršne volje ali interesa (pravila oz. roki izdaje lokacijske informacije in izračun komunalnega prispevka niso jasni, tako se nekateri gostinci srečujejo z nerazumljivo dolgimi roki (do 4 mesecev!), drugi pa pri tem nimajo težav). Dejstvo pa je, da je za razvoj turistične infrastrukture potreben prostor, katerega upravljalec je MO. Glede na 60-letno stagnacijo je očitno, da za turizem pač ni bilo posluha.

Gostinci smo (prek Obrtne zbornice Novo mesto) že večkrat naslovili na MO konkretne predloge za izboljšanje turistične infrastrukture; zaenkrat neuspešno. Neprestano se srečujemo z birokratskimi in drugimi, sicer hitro premostljivimi problemi, vendar, žal, naša mestna oblast za nas nima posluha (kabinet župana je za odgovor v zvezi s konkretno problematiko širjenje nastanitvenih kapacitet potreboval kar 15 mesecev!).

Poleg MO pa je pri razvoju turistične infrastrukture vse pogostejše nerazumno zavirajoč tudi ZVKD Novo mesto, od koder prihaja avtor članka. Pri sodelovanju z ZVKD se nekateri gostinci že vrsto let srečujejo z velikimi problemi (primer stare vrtnarije na Grmu, kjer projekt zaradi negativnega soglasja ZVKD stoji že enajsto leto, do gradnje apartmajev na Trški gori ni

prišlo prav zaradi pogojev ZVKD, tudi pogoji za postavitev gostinskih vrtov in teras na Glavnem trgu so zaradi zahtev ZVKD finančno tako zahtevni, da gostinci od njih odstopamo).

Spodaj podpisani tudi dvomimo v kakovost projektov, kot je Po poteh dediščine, menimo, da gre za »papirnat« projekt, saj v mestu zaradi tega projekta ni niti enega gosta več, prav tako pa bo tudi s projektom Društva Novo mesto *Novomeški ustvarjalci - zgodovina za prihodnost*. Tovrstni projekti so smiselni na področjih, kjer je na voljo dovolj osnovne turistične infrastrukture; hotelov, restavracij, klubov ..., kar pa v Novem mestu primanjkuje.

Rakrana novomeškega turizma pa je tudi popolno nesodelovanje snovalcev projektov z turističnimi ponudniki. Nenazadnje, kdo pa bolje pozna povpraševanje in želje obiskovalcev Novega mesta, kot tisti, ki neposredno delamo z turisti? Prav zaradi zadnje odtujenosti bo v Novem mestu porabljenega še veliko denarja, začelo se bo veliko projektov. Glavni trg pa bo prazen.

Avtor navaja, da se z nekaterimi osnovnimi gibalnimi prihodnjega turističnega razvoja ukvarjajo amaterji, to je v našem mestu večletna praksa, zato smo gostinci prepričani, da je nujno sodelovanje vseh akterjev, dokler pa si mečemo pod noge polna, pa ni pričakovati oziroma upati na boljše čase novomeškega turizma. Nenazadnje je turistični produkt sinergija nešteti dejavnikov in tu ni mesta za posamične interese, brez plodnega sodelovanja tako lokalne oblasti kakor zasebnega sektorja.

Rok Vovko (Gostilna Vovko), Branko Jakše (Gostilna in slaščičarna Cukrček), Branko Vrbetič (Gostilna pri Belokranju), Robert Bobič (Špagetarija Don Bobi)

Odziv na rubriko Četrta dimenzija Alekseja Metelka

Revijo Park berem redno in le redko katero rubriko preskočim. Na svojem obhodu sem največkrat zaobšla rubriko *Četrta dimenzija*, priznam. Zdela se mi je nadvse otročja in za lase privlečena (le kdo še verjame v dedka Mraza ...) in mi kot taka ni bila všeč. Do nje sem imela odpor, a danes jo preberem med prvimi, in za vprašati se je, kdo je bil tu otročji.

Nekega dne je med sodelavkami nanasel pogovor na Prešerna in ena je omenila udaren članek, ki je bil objavljen v Parku. Še isti dan sem prvič prebrala Četrto dimenzijo in članek o Prešernu. Res je bil udaren. Prešeren in njegove kosmate so bile še kar nekajkrat na tapeti in nam krajšale monotono delo. Prišel je marec in z njim nova številka Parka. Ne vem ali je bila usoda ali čista slučajnost, da sem Park odprla ravno na sredini, kjer sem zagledala Četrto dimenzijo. Tokrat sem prebrala članek. Go-

voril je o iluzijah in predmetih, ki ne morejo obstajati. Naslednjič so me stereogrami tako prevzeli, da sem, takoj ko sem prebrala članek, pobrskala po starih Parkih in prebrala še vse tiste, ki sem jih zamudila. Sliši se klišejsko, a Četrta dimenzija mi je spremenila pogled na svet! O mnogih stvareh sedaj razmišljam drugače in me vse bolj privlači svet skrivnosti, ki mi pred tem ni prišel do živga. Všeč so mi postale stvari, ki sem jih prej »obsojala«. Z določenimi ljudmi, s katerimi zaradi njihovih filozofiranj prej nisem imela večjih stikov, se sedaj odlično razumem.

Zdaj Četrto dimenzijo preberem med prvimi. Ponuja zanimive in kvalitetne zgodbe, od katerih so mi najbolj všeč tiste, ki govorijo o bogatem znanju naših prednikov (piramide, Atlantida, Tesla, Dogoni ...).

Želim si in upam, da nas bo gospod Metelko še naprej tako pozitivno presenečal s svojimi zgodbami.

Mojca Medved, Straža

Odgovor avtorja:

Sicer ni v navadi odgovarjati na pozitivne odzive, a tokrat mi je urednik dovolil narediti izjemo. Spoštovana Mojca, resnično me veseli, da ste našli v moji rubriki tisto, kar vam je zaradi tega ali onega razloga manjkalo v življenju. Spet se je potrdil stari latinski rek *Audiat et altera pars*, Poslušati je treba še drugo stran.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem za pohvale tudi ostalim, katerim se nisem imel priložnosti zahvaliti prej. Ostanite še naprej zvesti sprehajalci svojega Parka, mi pa se bomo trudili, da boste uživali v kvalitetnem zrak.

Aleksej Metelko

Odprto pismo Novemu mestu

Je čas, ko občani jemljemo stvari v svoje roke, če hočemo večjo kakovost življenja v našem kraju. To pa zato, ker je neučinkovitost politike in občinskih služb na sramotno nizki ravni. Od rok jim gre samo kaznovalna politika in ustrahovanje (rubeži in rušitve za vsako figo) in še kaj hujšega.

Nedavno je rahlo snežilo, cesta je bila spolzka, cestarji pa so se spravili urejat bankine. To je bilo smešno in zelo nevarno za vse udeležence v prometu. Včasih je bil čas za opravljanje zimске službe pozimi, bankine pa so se urejale v lepšem vremenu. Ko bi jih vsaj uredili, kot se spodobi, pa jih niso, saj so z izkopanim (blatnim) materialom te tudi izravnavali. To je postalo še veliko bolj nevarno kot prej, ko je na bankini rasla trava. Prej povozna bankina je postala nepovozna in nevarna, na nekaterih mestih pa je niso niti nasuli, tako je še sedaj dosti nižja kot asfalt. Prav tako niso očistili odvodnih kanalov in prepustov.

Kdo nadzira tako početje, kdo ga

plačuje? Kdo bo odgovarjal, če bo zaradi tega prišlo do nesreče? Službe, ki so za to zadolžene, imajo bodisi zavezane oči ali pa so nesposobni!? Kapitalizem, politika, povezanost in prepletenost, o kateri že vrabčki čivkajo, odvisnost oblastnikov od novopečenih kapitalčkov ali kapitalčkov od politikov, usluga za uslugo napačnega glasa in roka roko umije ter skrje pod preprogo, ki je že tako visoka, da se že preprosti ljudje obnojo spotikajo.

Peljem se naprej po Kandijski, mimo davčne uprave, gledam cesto in snežinke, ki se že prijemljejo cestišča, tako da ni bilo moč opaziti udrtega LTŽ pokrova za več kot 10cm izpod cestišča. Avto se zaziblje, pod udarcem zaječi in še dobro, da držim volan z obema rokama, saj mi ga je hotelo iztrgati.

Raje se naprej odpravim peš - bolj varno bo, si mislim, pa še sprehodil se bom ... Hitim prek mostu, podlaga se lepo oprijemlje podplatov, tako da mi ne drsi. Dobro so ga popravili, si mislim, zanima me samo, za koliko časa, saj po vsakem popravilu v Novem mestu beton propada, kot da ni cementa. Čez nekaj korakov sem dobil odgovor, ki me ponese na nos, saj se hudo spotaknem ob odpadlem nanosu, nanešenem pred mesecem dni. Že razpada, in to je značilnost pregovora: »Drži vodu dok majstori odu.« Sedaj bolj previdno gledam, kje hodim, in hitim dalje.

Mimo Rotovža se spomnim, da jim je tu tudi nekaj padlo na tla in gospodje pravijo, da se to pač dogaja. Pravijo, da je bil beton zaradi gašenja požara konec osemdesetih let navlažen in ni zdržal dodatnih obremenitev. Če je to res, potem je potrebno betonsko konstrukcijo porušiti in narediti novo, zaradi varnosti, seveda. Gospod inšpektor bi v tem primeru z odločbo o rušitvi napravil koristno delo, ne pa da ruši tam, kjer ni nihče življenjsko ogrožen. Pa bodo šli naši milijončki. Zelo neodgovorno!

Kadar koli gremo mimo, se lahko počutimo ogrožene zaradi izjav, ki opravičujejo odpadanje v Rotovžu. Kako bo ta isti strop zdržal nove obremenitve pohoštva, tam zaposlenih in morebitnih strank, če pa že sedaj ni zdržal nekaj kilogramov dodatnih obremenitev poslikave, na kar se izvajalci zgovarjajo.

Že s slike stropa v mesečniku Park je po odpadu nove razviden stari obris poslikave. Z gotovostjo trdimo, da je napaka drugje in ne v tem, na kar se izgovarjajo. ZGO -1 je jasen, saj je v vsakem primeru kriv izvajalec del, razen če je opozoril na problem in posledice in ima za to tudi pisni dokument. Izgovori ne pridejo v poštev. Naj popravijo na lastne stroške, saj popravljajo svoje neumnosti ali neznanje. Zanima nas, če so zbrusili podlago in prišli do čvrstega surovega dela stropa. Po slikah sodeč temu ni tako in nobena zvoneča imena ne morejo prepričati tiste, ki se spoznamo na osnove

gradbeništva in obrtniških del. Gospodje, dokažite nam, da se motimo, imamo pravico in dolžnost. Dvakratno plačilo bo postalo kaznivo dejanje! Ali pa je to že praksa?

Pogledam sosednjo stavbo, blišč in beda v dolini šentflorjanski. Kako prav so imeli že tedaj. In kdo je danes hlapec Jernej in čigava je pravica, ki je ni in je ne bo, če se ne dvignemo in uveljavimo svoj prav. Zgradba, ki jo gledam, propada in paziti je potrebno, da nam na glavo kaj ne pade. Je to ogledalo mesta kot celote? Morda pa res, če primerjamo povezanost, prepletenost kapitala in oblasti. Nihče jim nič ne more, vsaj tako se zdi, ko jim pa stopimo na rep, cvilijo kot podgane, vpijoč: to je politikonstrukt, in bežijo s sej.

Zato stoji vsa leta smrdljivo kot le kaj, en dihur - ne več dihurjev hkrati, ki so žrli vsa ta leta. Vseh podkupiti se ne da, besede nedokazane, obstojne, a vendar so resnične, če beseda Jerneja in gospoda je enaka. (Kadija te tuži i Kadija te sudi.)

Slišim, kako je neka mlada mamica zabentila, ko otroški voziček ni zmozel stopnic - rampe pa nikjer. Kaj sploh delajo ti SV. niki - štejejo denarce za sejnino, so strankarski stroj brez svoje glave na ramenih, v katerih naj bi bila pamet. Ne zaveda se, da je odgovorna ljudem, ki so jih volili.

To seveda ne velja za vse, saj jih je nekaj, ki si upajo dvigniti glas, nasprotovati neumnostim, opozarjati na nepravilnosti in iskati pravico za hlapce Jernejčke in jim ni vseeno, kako se zapravlja naš denar. Je res vse tako skrumpirano, da nam na preprosto vprašanja ne znajo odgovoriti s preprostim: DA ali NE? Se bojijo, da bo drek preplaval to dolino in bo videti, s kom je kdo in koga in kdaj iz dreka potegnil je nazaj, da ta isti usluge vrača zdaj in krog veljakov neprebojen bo - do kdaj??? Do naslednjih volitev ali na vekomaj?

Stojim pred semaforjem na Seidlovi in čakam, tako kot toliko drugih. Odpre se, stopim na rob robnika, ko se ta pod mojo težo zdrobi in noga poleti nekontrolirano naprej. Še dobro, da mi je ostalo nekaj elastičnosti, saj se ulovim na roke, se poberem in grem naprej. Uf, kaj so zazijali, kak nerodnej, so si mislili. Jaz pa vem, da ni tako, krivec je betonski robnik, ki je in ga več ni. Od njega je ostal le kup peska, ki je mogoče kdaj predstavljal cestni robnik, katerega smo davkoplačevalci masno plačali, ponekod pa še tega ni, je v nekaj letih kar izpuhtel. Pa saj je komaj nekaj let, kar so jih polagali. Tudi to je metanje denarja stran pa še ogrožajo nas - udeležence. Komu mar? Občinskim službam? Inšpektorjem? Sv. Nikom? Najbrž sploh ne vedo, kdo naj bi to urejal in nadziral?

Nihče jim nič ne more, so bogovi nad bogovi, dokler ne bo prišlo do nesreče, zastrupitve ali žrtev. Takrat se bodo vsi poskrili in bežali pred odgovornostjo, tako

kot v primeru žrtev pred diskoteko.

Bog ne daj, da bi občani kaj pozabili plačati - je tu takoj rubež, s katerim javne službe tako rado grozijo nam vsem. Mar nimamo ljudje že zaradi tega pravico, da zahtevamo kvalitetne usluge, kvalitetno opravljena dela, saj je to naš denar in naš kraj? Tako je zato, ker nihče ne odgovarja, saj najbrž niti ne vedo, kaj je odgovornost; moralna, politična, osebna, odgovornost izvajanja in nadziranja del ... Inšpektorji pa hodijo in ljudem rušijo objekte samo zato, ker niso zadostili papirologiji birokratov. Mar nismo sistem MI vsi, ki tu živimo, razen če imajo oni tam gor večvrednostni kompleks in je raja za njih le vir dohodka, kateri že ne bodo polagali računov.

Če opazujemo infrastrukturo, ki je bila grajena v novodobnem kapitalizmu, bi lahko rekli, kako je kvaliteta padla v prid profita, poznanstev, političnih botrov, nekaterih neučinkovitih inšpektorjev, ki se imajo za bogove.

Zraven pa serjejo in ščijejo cucky v peskovnike, igrišča in ni ga sprehajalnega prostora, kjer ne bi naletel na mino, imenovano pasji drek, še večji kot od homo sapiensa. Za kraj in čistočo bi mestni redarji več naredili, v kolikor bi drekce pobirali in njihove lastnike preganjali. Kar zmrzilo me je, ko so se na sveže kakce v peskovniku pritekli otroci z mivko igrati. Beek, fuj, baaa-aaaae, bruhal bom.

Občinski veljaki, politiki, in sv. niki se boste morali zavedati, da ljudje niso več Boleki in Loleki, katere bodo vlekli sem ter tja, jim rušili hiše, podirali poslopja, jih ustrahovali in grozili z rubežem za vrednost pasje fige.

Ker so tam gori tako dovzetni za spoštovanje ZAKONOV in predpisov, potem se naj zavedajo, da bi morali predpise in zakone za vse upoštevati, ne le za ljudi.

Je oporni zid okoli Špara v Žabji vasi res trden? Če beton razpada, čeprav je zaščiten z opleskom? Kakšno trdnost so dosegle betonske analize?

Ne bomo odnehali pri dokazovanju nepravilnosti toliko časa, dokler ne bodo za tako stanje tisti, ki so krivi, tudi odgovarjali. Res pa je tudi, da samo nekaj posameznikov kvari in blati celotno občinsko strukturo.

Nič nas ne čudi, da ljudje prevzemajo pobudo reševanja problemov v svoje roke, saj ste očitno zatajili na vsej črti. Balon bo počil slej ko prej, tedaj pa bo smrdelo, da bo kaj. In ljudje bodo vpil: Denar nazaj.

Je kaj čudnega, da bi iz te občine vsi zbežali in ustanovili svojo, saj tu ni perspektive za nekatere. Krog je sklenjen, samo - do kdaj?

Milan Samide, Novo mesto

Kje je »prostor« ljubiteljske kulture

Odziv na članek Bojana Bencika

V prispevku *Kje je »prostor« ljubiteljske kulture* (Park, 18. 1. 2006, str. 11) je bil Bojan Bencik, vodja območne izpostave Novo mesto Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, zelo kritičen do dela oziroma sodelovanja (kulturnih društev) s Kulturnim centrom Janeza Trdine (KC JT). Po prebranem prispevku dobi človek vtis, da je sodelovanje s KC JT pravzaprav nemogoče, oziroma da je to možno le, če je program kulturnega društva komercialno naravnan. Vprašanje komercialnosti pa je v umetnosti že od nekdaj občutljivega pomena.

Članice in člani društva VARIUS menimo, da je prispevek g. Bencika preveč pristranski in posplošujoč. Naše društvo je namreč 2. decembra 2005 v Domu kulture ob sodelovanju s KC JT zelo uspešno izpeljalo filmski večer, posvečen spominu na lani preminulega Silvana Furlana. Predvajali smo Furlanov igrano-dokumentarni film *Deklica s frnikulami* in tri restavrirane minimalke Karla Grossmanna iz let 1905 in 1906. Na večeru je bilo okoli petdeset ljudi, kar je za tovrstni dogodek v Novem mestu razmeroma veliko. Naj poudarimo, da smo večer izpeljali BREZ kakršnih koli dotacij ali sponzorstev, stroški priprave večera pa so bili korektno porazdeljeni med društvo in KC JT. Prav tako je bila prireditel - na pobudo KC JT (!!!) - za obiskovalce brezplačna.

Glede na to, da smo mlado društvo, ustanovljeno v lanskem letu, in tako za nami še ni večjih projektov, smo bili toliko bolj zadovoljni z izredno dobrim in predvsem korektnim sodelovanjem s KC JT, ki se bo, v to smo trdno prepričani, nadaljevalo tudi v prihodnje.

Irena Golobčič, Novo mesto, Katja Mlakar, Novo mesto, Miha Lukšič, Novo mesto, Katja Markovič, Novo mesto, Aljoša Vrbečič, Novo mesto, Anja Novinec, Straža (UO društva VARIUS)

O novomeškem ZVKD, 3. del

Je v Novem mestu sploh kaj zaščiteno?

Leta 1992 je občina Novo mesto sprejela odlok o zaščiti kulturnih spomenikov in območij, ki so na območju občine Novo mesto. Sprejetje odloka je temeljilo na strokovnih podlagah Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine (ZVNKD), območna enota Novo mesto. V omenjenih podlagah naj bi bili navedeni vzroki oziroma obrazložitve, zakaj se neki objekt ali območje štiti, navedene naj bi bile parcelne številke, na katerih stojijo spomeniki, za-beležena območja, navedeno naj bi bilo, kaj se na zaščitenih objektih lahko dogradi,

obnovi, odstrani in podobno. Odlok jasno navaja, da mora občina v roku šestih mesecev od objave odloka v Uradnem listu z odločbo obvestiti vse lastnike zaščitenih parcel oziroma objektov o spremembi statusa njihovih nepremičnin. Odlok prav tako zavezuje občino k pripravi zemljiškoknjižnih predlog za vpis posebnih zaznamb na vse zaščitenе objekte in območja, odlok pa med drugim tudi zavezuje občino, da hrani strokovne podlage odloka, in sicer v treh izvodih.

Poleg odloka pa so, da bi se izognili morebitnim težavam, izdelane tudi grafične karte, ki natančno določajo meje med zaščitenimi parcelami, območji in objekti. Grafični prikaz, torej karte, naj bi bile identične z odlokom, saj so, tako zakon, njegov sestavni del.

Nekako tako naj bi izgledal zakonodajni postopek, kar je skladno s teorijo o sprejemanju pravno obvezujočih aktov, kar občinski odlok vsekakor je. V praksi pa naj bi zadeva izgledala tako, da morebitni investitor že v zemljiškoknjižnem izpisku ugotovi, da je na določenem objektu zaznamba, občina pri izdaji lokacijske informacije navede na podlagi katerih pravnih aktov je zadeva zaščiten, ZVKD pa za zaščiten objekt izdela projektne pogoje in soglasje k gradbeni dokumentaciji.

Vse lepo in prav, dokler kot posameznik nisi vržen v dvanajstletno kolo birokracije in v kolo raznih novomeških zdrah, hudobije, privoščljivosti, neverjetne hinavščine, predvsem mestne uprave na čelu z gospodom magistrrom in ZVKD na čelu z desetletnim vodjo.

Tu pa prav posebno vlogo igra še neki interesno-civilni subjekt, ki mu je menda za dobrobit mesta, vsaj tako mu piše v ustanovni listini. Njegovi člani sedijo v mestnem svetu in v kabinetu župana, upravni odbor pa se sestaja, kje drugje kot na gradu Grm pod varnim okriljem ZVKD.

Vsi našeti subjekti so s problematiko spomeniškega varstva in njegovih nedoslednosti zelo dobro seznanjeni, vendar nihče ne reagira. Zato je prav, da tudi navna novomeška raja, ki trenutno pada na popolnoma nekvolitno narejene pešpoti in betonske klopice, dobi vpogled, zakaj je Novo mesto, predvsem stari del mesta in Kandija, vedno bolj mrtvo in investicijsko nezanimivo.

Postopek sprejemanja zgoraj navedene odloka ni bil nikoli izveden do konca (vleče se že 14 let!), odločbe niso bile nikoli izdane lastnikom zaščitenih objektov, da bi jih seznanile s spremembo statusa njihovih nepremičnin. Ker nikoli ni prišlo do izdaje odločb, tudi pritožba ni bila možna. Prav tako nikoli ni prišlo do vpisa zaznamb v zemljiško knjigo, kar pravno pomeni, če upoštevamo osnovna zemljiškoknjižna načela, da so vsi zaščiteni objekti prav-

>>>



zaprav prosti »spomeniško-varstvenih« bremen, torej nezaščiteni (!).

Je torej možno, da po odloku iz leta 1992 na območju Novega mesta nista spomeniško zaščiteni niti ena stavba ali območje?

Glede na zgoraj omenjena dejstva, ki govorijo o popolni *šlampariji* pri postopku sprejemanja odloka, bi bilo to še kako mogoče.

Zanimive so tudi ugotovitve pri grafičnem delu odloka, karte se namreč od tekstovnega dela razlikujejo, kar pomeni, da je neko območje na karti vrisano kot zaščiteni, v odloku pa o njem ni ne duha ne sluha.

Na MO na oddelku za prostor, kjer izdajajo lokacijske informacije, črpajo podatke o zaščiti objektov iz grafične karte in ne iz tekstovnega dela odloka, zato prihaja do anomalij. Tako je neka nepremičnina po podatkih lokacijske informacije zaščiteni, kljub temu da jo odlok sploh ne omenja! Odgovor oddelka po opozorilu pa je bil, da je v konkretnem primeru verjetno prišlo do tipkarske napake.

Vse do tukaj ugotovljene napake in sumi nepravilnosti so pravzaprav hitro preverljivi, in sicer v strokovnih podlagah ZVKD, ki so, kot rečeno, podlaga za sprejetje odloka. Vendar tu nastane problem, po prvih poizvedovanjih na MO so vsi trije izvodi, ki bi jih po lastnem odloku občina morala hraniti, izgubljeni. Po vložitvi uradne vloge za vpogled v strokovne podlage pa so vrli občinski uslužbenci našli strokovne podlage, vendar napačne. Odlok namreč jasno navaja, da so bile omenjene podlage izdelane oktobra 1991, na MO pa imajo podlage iz julija 1992, še bolj nenavadno pa je, da je bil odlok sprejet tretjega julija 1992! Kako je torej možno, da je takratni ZVNKD Novo mesto izdelal tako obsežne podlage v pičlih treh dneh in kje so podlage iz oktobra 1991?

Na občini tudi ne razpolagajo z originalno grafično karto, kar pomeni, da odčitavajo zaščiteni objekte in območja iz kopije, ki ni nujno enaka originalu, verjetno zato prihaja do neenotnosti grafičnega in tekstovnega dela odloka.

Seveda je tovrstna zmeda ZVKD zelo po godu, saj se z odlokom nihče od lastnikov zemljišč ne ukvarja dovolj poglobljeno, da bi prišel do sklepov, ki se ponujajo v tem prispevku. Če se gospodi na ZVKD zazdi, da bi neko gradnjo, recimo na slavnem Bregu, dovolili, to sploh ni problem, saj na hitro ugotovijo, da hiša ni zaščiteni. Če pa imajo slab dan in nesimpatičnega investitorja, pa hitro najdejo odlok in ugotovijo, da, žal, obnova ali kar koli drugega ni možno, saj je po odloku zadeva zaščiteni. Ko pa imamo opraviti z zaščitenim objektom, pa absolutni »šef« bodisi nepremičnine, območja ali kakšne krajinske danosti postane ZVKD. Rezultati tovrstnega »šefovanja« so v starem delu mesta in na Grmu še kako dobro vidni (splošno znano je, da večina investorjev raje opusti nameravan poseg, kot da bi se podali na trnovo pot pridobivanja soglasja, tako stara vrtnarija na Grmu vztrajno čaka, milost gospodovo, že deset let).

Sklepamo lahko, da verjetno ne nosita krivde za izumrtje Kandije in Glavnega trga le denacionalizacija in trgovski centri.

Vseskozi se pravne nedoslednosti ZVKD zelo dobro zaveda, saj so v letu 2005 pripravili nov predlog odloka o zaščiti objektov (skupno 622 parcelnih števil, samo v mestu Novo mesto), ki bi nadomestil starega iz leta 1992, vendar ni uspel priti skozi zakonodajni postopek, in to zaradi tako očitnih strokovnih in postopkovnih nepravilnosti, da je odbor MO za družbena vprašanja soglasno sprejel sklep, da predlagajo umik odloka iz dnevnega reda. Ker na MO zelo dobro vedo, da je zadeva sporna, g. magister vnovič ne uvrsti odloka na sejo MS. Seveda je ubral njemu že dolgo ljubo taktiko ignoriranja, tako zadeva, seveda nerešena, čaka boljše čase, verjetno vsaj do izteka županovega mandata.

Na ZVKD pa zadnje čase ne reagirajo več na tovrstne članke. Verjetno so preutrujeni od pridobivanja uporabnega dovoljenja za restavratorske delavnice in razstavišče, ki so ga pridobili, sicer 10 let po izdaji gradbenega dovoljenja, pa vendar, bolje *ikad nego nikad*. Kljub temu, nelegalni posegi ZVKD zadnjih deset let povečini ostajajo še vedno nelegalizirani.

Zato bo tudi v prihodnje potrebno budno spremljati vse korake ZVKD, nenazadnje so leta 1996 zapisali »*grajski kompleks gradu Grm je tako po spomeniškovarstveni kot tudi po urbanistični valorizaciji takšna kvaliteta za Novo mesto, ki potrebuje posebno prostorsko in razvojno obravnavo, to pomeni, da bi morali biti vsi posegi vanj načrtovani in usklajeni z urbanističnim dokumentom višjega ranga in ne s posameznimi, parcialnimi posegi v prostor.*«

Zanimivo, da dokumentov višjega ranga ZVKD ne potrebuje, za ostale, čisto navadne smrtnike, pa je to neizogibna nuja.

Aljoša Vrbečič, Novo mesto

Popravka

Sita klapa, februar 2006

Pri prelomu februarске številke Parka je v rubriki Sita klapa prišlo do napake. V tabeli bi namesto »Okrepčevalnica Novak« moralo pisati Kitajska restavracija Nan King. Prizadetim se opravičujemo.

Fotografska monografija Boštjana Pucija, februar 2006

V članku z gornjim naslovom je pri redakciji besedila prišlo do zamenjave datuma izida knjige. Izid knjige in razstava Boštjana Pucija se nista zgodila 26. februarja, ampak 16. februarja. Zelo nam je žal.

Uredništvo Parka

Rubrika **p.p. sprehodi se po svojem parku** je namenjena prispevkom bralcev in zainteresirane javnosti: polemikam, odzivom in odprtim pismom. Uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja prispevkov, v kolikor ti presegajo vsebinsko primerno dolžino. Pišite na naslov: Park, Glavni trg 6, Novo mesto ali park@park-on.net

Intelektualno mesto ...



Eno stran vhoda v slavljeno mestno jedro že skoraj desetletje krasijo gradbeni odri novomeške knjižnice. Ti bodo, če bodo modri izvajalci prodrli s svojo pobudo, kmalu zakriti s kuliso. No, če nam t. i. Ljubljanska vrata krasijo intelektualna ustanova, kar knjižnica nedvomno je, so se za ustrezno dopolnilo na drugem vходу v mestnem jedru odločili pri podjetju, katerega intelekt je težko izmeriti, vsekakor pa nosi zelo intelektualno ime. Nekdo, pa naj bo to občinski inšpektorat ali pa inšpektorat za okolje in prostor, bi moral reagirati in preveriti, ali so intelektualno tablo na Karlovskih vratih postavili z vsemi dovoljenji. In če so jih, potem nam samo še Najvišji intelekt lahko pomaga. (Mimogre, včasih je na istem mestu stala tabla, ki je označevala, da nekaj deset metrov stran stoji Restavracija Breg.)

Novo mesto ni več Amerika

Le nekaj ur po izdaji zadnje številke Parka se je župan mestne občine Novo mesto, tako kot je obljubljal, povzpel na zvonik mestne hiše rotovž in naravnal mestno uro na čas, ki je usklajen z meščani in ne več z gnilih Zahodom (ali pač Vzhodom). Rotovž pa spet ponosno leti ven iz naše rubrike.

Neugledni gradbeni odri

Kot pišemo v članku o obnovi knjižnice, gradbeni odri še ne bodo padli, je pa izvajalec predlagal občinskemu oblastem in projektantu Mušiču, da gradbene odre prekrijejo s kuliso, ki bi zakrila tisto, kar je bilo leta v posmeh skrbi za oživetje mestnega jedra. Dokler mestna oblast kulise tudi dejansko ne bo postavila, tudi Črna packa ne bo spustila svojih kulis.

Pravi potapljači

Kakršni meščani, takšna je tudi oblast! Marsikdo meni, da so novomeški oblastniki največji ignoranti, kar jih premoremo. Toda v mestu deluje Klub za podvodne aktivnosti, katerega člani se očitno potapljajo že skoraj leto dni, saj prav toliko časa v Črni packi opozarjamo, da je njihov kontejner, ki kazi sprehajališče na Loki, postavljen na črno, brez soglasja lastnika, brez dovoljenja ZVKD! Zaenkrat nikakršnega njihovega odziva, javna skrivnost pa je, da je eden od njihovih članov tudi inšpektor za okolje. Zvestim bralcem obljubljam, da bomo do naslednje številke potipali, kaj o tem menijo prav tam.

Odlok o ustanovitvi javnega univerzitetnega zavoda

Spor za univerzo

Uroš Lubej



Foto: Zmagovalni elaborat natečaja urbanistične rešitve za Kampus Univerze Novo mesto; avtorji: Vojteh Ravnikar, Matjaž Bolčina, Robert Potokar, Sabina Colnar, Uroš Rustja, Rok Jereb, Gregor Kosem

Občinski svetniki so na marčni seji v prvi obravnavi na predlog župana potrdili odlok o ustanovitvi javnega zavoda Univerzitetno in raziskovalno središče Novo mesto. V rebalansu proračuna je občinski svet zavodu namenil 26,5 milijonov tolarjev. Vendar so ob tem sprejeli sklep, da mora župan do druge obravnave poskušati poenotiti stališča vseh, ki so delujejo na projektu razvoja visokega šolstva v Novem mestu. Številni svetniki so se spraševali o smiselnosti ustanovitve že drugega zavoda, ki bi se v naši občini ukvarjal s pospeševanjem visokega šolstva zato, da se ustanovi univerzo.

Županov predlog je naletel na hud odpor pri Visokošolskem središču. Tega je mestna občina skupaj s številnimi dolensjskimi podjetji in občinami ustanovila leta 2002 s podobnimi dolgoročnimi cilji, kot jih namerava zdaj naložiti novemu javnemu zavodu. V okviru Visokošolskega središča deluje VŠUP, edina novomeška visoka šola, pred kratkim pa je bil na državni ravni akreditiran tudi VITES.

Glavni razlog za ustanovitev zavoda naj bi bili slovenski in evropski predpisi ter zakonodaja, ki ne dovoljujejo proračunskega financiranja zasebnih zavodov in projektov. Poleg tega pa na občini niso najbolj zadovoljni z dosedanjim delom Visokošolskega središča.

Člani sveta Visokošolskega središča, Miha Japelj, Ana Blažič (tudi dekanja VŠUP), Peter Novak, (tudi dekan na novoustanovljene visoke šole VITES) in Marjan Blažič menijo, da so argumenti mestne občine zavajajoči, in so na župana naslovili pismo, v katerem opozarjajo na to, da gre »v istem okolju za dve identični instituciji in da ne prepoznajo v novo nastajajoči instituciji pozitivnih učinkov za razvoj regije.« Poleg tega opozarjajo, da občina doslej »ni financirala že ustanovljene institucije z istim poslanstvom, nenadoma pa so predvidena sredstva (več kot 50 mio SIT) samo za materialne stroške nove ustanove, kar je bistveno več, kot je visokošolsko središče prejelo v štirih letih od občine.«

Z mestne občine so nam posredovali podatke o dosedanjem financiranju Visokošolskega središča. V letih od 2002 do 2004 je to prejelo skupaj 29.900.000 tolarjev. Na očitek, da v letu 2005 od občine niso prejeli niti tolarja,

na mestni občini odgovarjajo: »Podatki kažejo, da je bila MO NM večinski financer Visokošolskega središča oziroma edini ustanovitelj, ki je prispeval finančna sredstva za delovanje zavoda. V letu 2004 je tako od skupaj 19,5 milijonov SIT prilivov prispevala 19 milijonov SIT. Za leto 2005 smo pripravili novo pogodbo za financiranje v višini 20.000.000 SIT, ki smo jo 18.5.2005 poslali v podpis Visokošolskemu središču. /.../ Ker nam podpisane pogodbe z Visokošolskega središča niso vrnili, smo jih z dopisom z dne 14.6.2005 ponovno pozvali k podpisu pogodbe. Dne 7.7.2005 smo prejeli odgovor, v katerem so nas seznani s sklepom upravnega odbora o zavrnitvi podpisa pogodbe in predlagali nadaljnje pogovore. Ti pogovori niso bili uspešni in ker pogodba ni bila podpisana, ni bilo pravnega temelja za izplačilo sredstev.« Poleg tega je mestna občina konec devetdesetih let v Visoko šolo za upravljanje in poslovanje vložila dobrih 32 milijonov tolarjev in ji, kot pravi na mestni občini, omogočila zagon in delovanje.

V pismu županu so člani sveta navedli številne druge očitke: da občina Visokošolskemu središču ne omogoči ustreznih pogojev, da župan proti njim vodi medijsko gonjo, da so pripravljenci »paralelnega zavoda« v svojih utemeljitvah v glavnem prepisali zapisnike dosedanjih sej sveta obstoječega zavoda in da je ustanovitveni akt novega zavoda skoraj identičen aktu o ustanovitvi Visokošolskega središča ter da se že vzpostavljen sistem z novim zavodom ruši.

Gonilna sila ustanovitve univezitetnega središča je vodja občinskega oddelka za razvoj Borut Rončević, ki je pred tem sicer sodeloval s krogom Visokošolskega središča. Na vprašanje, kako na občini ocenjujejo delo visokošolskega središča, meni sledeče: »Visokošolsko središče je do zdaj uspelo pridobiti le akreditacijo za ustanovitev Visoke šole za tehnologije in sisteme. Sicer pa ocenjujemo, da ni upravičilo vloženih sredstev in zaupanja. Z izjemo VITES-a ni pridobilo nobenega soglasja za oblikovanje novih visokošolskih zavodov oz. študijskih programov in tudi ni zagotovilo pestrosti visokošolske izobraževalne ponudbe v Novem mestu. V treh letih niso uspeli razviti strokovnih podlag za razvoj visokega šolstva, zaradi česar v Novem

mestu še sedaj nimamo jasne vizije razvoja visokega šolstva z opredeljenimi nišami, v katere se spleča vlagati. Poleg tega jim ni uspelo pridobiti izvenproračunskih finančnih virov. Prav tako smo pogrešali vključevanje ustanoviteljev v delovanje zavoda pa tudi sodelovanje z gospodarstvom je bilo zelo šibko.« Kljub temu občina ne namerava odstopiti od ustanovitve Visokošolskega središča, pričakuje pa enakovreden angažma ostalih ustanoviteljev. Na vprašanje, zakaj se z Visokošolskim središčem o ustanovitvi novega zavoda niso uskladili, pa ne odgovarja neposredno, ampak pravi: »Menimo, da se bo z ustanavljanjem javnega zavoda razvoj visokega šolstva in znanstvenega raziskovanja znatno pospešil. Hitreje se bo tudi uresničeval skupni interes, tj. čim hitrejši razvoj kakovostnega visokega šolstva in znanstvenega raziskovanja v Novem mestu in širši regiji. Pri tem se bo javni zavod usklajeval z vsemi pomembnimi akterji v regiji in ne bo deloval mimo njih, saj mora biti sodobno visoko šolstvo sposobno odgovoriti na potrebe okolja.«

Visokošolsko središče očitke o slabem delu odločno zavrača, kar dokazuje s poročilom o delu za minulo leto. Od župana pričakujejo, da bo umaknil točko z dnevnega reda in na občinskem svetu omogočil temeljito razpravo o razvoju visokega šolstva v naši regiji, na katerem bo kot enakovreden partner sodelovalo tudi Visokošolsko središče. Umika točke sicer ni pričakovati, saj večina svetniških skupin, kot kaže, vsaj načelno podpira ustanovitev javnega zavoda.

Če bo občinski svet na aprilski seji potrdil odlok, pripravljali predvidevajo, da bo Univerzitetno in raziskovalno središče že konec letošnjega leta ali na začetku prihodnjega začelo vsebinsko delo. Ključna naloga bo priprava strokovnih podlag in elaboratov za ustanovitev novih visokošolskih zavodov (fakultet) in programov. Delo bo opravljalo v okviru projektnih skupin, v katere se pogodbeno vključujejo znanstveniki in strokovnjaki za posamezno področje. Pripravljali odloka predvidevajo, da bosta v zavodu v prvi fazi poleg direktorja zaposlena tudi dva strokovna sodelavca z znanstvenimi naslovi.

Mestni potniški promet

Svetniki ustavili podpis pogodbe

Uroš Lubej



Foto: Boštjan Pucelj

Občinski svetniki so se na marčni seji županu mestne občine naložili, da vsaj še tri mesece ne podpiše pogodbe z edinim ponudnikom mestnega potniškega prometa, podjetjem I & I iz Kopra, in ga zadolžili, da s pomočjo neodvisnih strokovnjakov v tem času naredi temeljito študijo o smiselnosti in možnih načinih izvajanja javnega potniškega prometa v Novem mestu.

31. decembra je potekla pogodba s starim (morebiti tudi novim) koncesionarjem. O tej pogodbi je nadzorni odbor mestne občine zapisal, da »nikakor ni v ponos strokovnjakom, ki so pri njej sodelovali.« Izvajanje koncesije je občino v šestih letih stalo več kot 500 milijonov tolarjev, pri čemer pa je izvajalec glede na obvezo, ki jo je sprejel s pogodbo, prepeljal le 27 odstotkov potnikov. Avtobusi so v glavnem vozili prazni, vodstvo občine pa kljub temu ni ukrepalo.

Nekateri svetniki so v razpravi menili, da je nesprejemljivo, da občinska uprava, kljub temu da izvajanje koncesije ni potekalo v skladu s pričakovanji, ni pravočasno naredila ustreznih strokovnih elaboratov in preučila vse možnosti, še preden se je stara koncesijska pogodba iztekla.

Za komunikacijo med občinsko upravo in občinskim svetom je občinski svet pooblastil Gregorja Macedonija. Macedoni je namreč že pred časom predlagal, da se namesto klasičnega javnega potniškega prometa razmisli tudi o možnosti javne službe, ki bi bila s pomočjo sodobnih tehnologij bolj prilagodljiva potrebam občanom in tudi veliko cenejša. Občinska uprava po mnenju Macedonija nikoli ni resno preučila tega predloga. Občinskemu svetu je raje predlagala, da s sprejetjem rebalansa proračuna omogoči podpis nove koncesijske pogodbe, kar pa so svetniki zavrnili s pomočjo omenjenega sklepa.

Od januarja letos je staro koncesijo župan mesečno podaljševal z aneksi, za kar pa po izjavi občinskega pravnikarja na seji občinskega sveta celo nimajo pravne podlage. Občinski svet je kljub temu sprejel sklep, da se zaenkrat lahko podaljšuje zgolj že obstoječa koncesijska pogodba.

Na občinski javni razpis za izbiro novega koncesionarja se je konec decembra prijavilo zgolj eno podjetje. Gre za podjetje I & I, ki je že do zdaj izvajalo koncesijo, a je medtem dobilo novega lastnika. To je podjetje Connex, ki je sicer eden največjih izvajalcev javnega potniškega prometa v Evropi. Predstavniki Connexa v primeru podpisa nove pogodbe obljubljajo, da bodo mestne avtobuse zagotovo napolnili. Mestni občini ponujajo manjše avtobuse, prilagojene invalidom in nosečnicam, opremljenimi s prezračevalnimi napravami in elektronskimi napisi o postajah.

Oživitev restavracije Breg

Računi brez krčmarja

Boris Blažič

Še ne tako dolgo nazaj smo v Parku pisali, da je vnovično odprtje restavracije Breg pravzaprav le še vprašanje časa. Interes za oživitev nekoč elitne restavracije v starem mestnem jedru, s katero je več kot 40 let upravljala Srednja šola za gostinstvo in turizem, so namreč pokazali tako na ministrstvo za šolstvo kot tudi na novomeški občini. A malo podrobnejšo vpogled v celotno dogajanje pokaže, da bo za dejansko oživitev restavracije vendarle potrebno pokazati še kaj več kot dobro voljo. V zgodbo o Bregu je namreč vse od začetka devetdesetih let vpet tudi denacionalizacijski upravičenec Ljubo Murn, brez katerega je vsakršno razpravljanje o nadaljnji usodi Brega zgolj račun brez krčmarja.

Ljubo Murn je vlogo za vrnitev restavracije vložil leta 1992. »Sem profesionalni gostinec, in če bi takrat dobil stavbo nazaj, se danes nihče ne bi spraševal, kaj bo z Bregom,« začel svojo plat zgodbe Murn, sicer izučeni kuhar z večletnimi izkušnjami v gostinstvu, danes pa vodja prehrane za večino novomeških osnovnih šol. Po treh letih od podane vloge za denacionalizacijo je sodišče odločilo, da se Murnu stavba ne vrne. »Kot razlog za tako odločitev so navedli, da se v restavraciji odvija pouk. No, na odločbo sem se pritožil in višje sodišče je zadevo vrnilo v prvo obravnavo,« pravi Murn.

A njegova vloga je, nadaljuje Murn, nato leta ležala na sodišču in bi tam verjetno bila še kar nekaj časa, če ne bi Janševa vlada sprejela odloka, da se morajo vsi denacionalizacijski procesi zaključiti v nekaj mesecih. »Do julija,« pravi Murn, ki je prepričan v zanj ugodno razsodbo. Odločbo v korist denacionalizacijskega upravičenca pričakuje tudi ravnatelj Srednje šole za gostinstvo in turizem Jože Avsec, zaradi česar so v zadnjih mesecih stekla tudi intenzivna prizadevanja za izvensodno poravnavo, v kar se je pred časom vključil tudi novomeški župan Boštjan Kovačič.

»Zdaj, po letih zavlačevanja, bi se kar naenkrat vsi radi pogajali. A naj nikar ne mislijo, da bodo kar tako dobili Breg,« opozarja Murn, ki glede možnosti za vnovično odprtje restavracije navaja tri poti. Prva je ta, da upravljanje restavracije kot izkušeni gosti-

nec prevzame sam. »Če v Novem mestu lahko uspejajo gostilne, kot so Kos, Vovko ali Mrak, ni nobenega razloga, da ne bi tudi Breg,« je prepričan Murn. Prevelike težave naj mu pri tem ne bi povzročala niti potrebna obnova stavbe. Še posebej zato, ker zaradi skoraj petnajst let dolgega sodnega postopka, za čas, ko ni mogel uveljavljati svoje lastniške pravice, pričakuje primerno odškodnino, ob tem pa, podobno kot gostinska šola, pri načrtovani obnovi stavbe računa tudi na evropske programe za oživljanje mestnih jader in podobno. »Seveda, če bi se proti temu postavila novomeška politika, ki bi vplivala na zavlačevanje pri soglasjih glede obnove in podobno, se cela zadeva lahko zelo zavleče,« priznava Murn, ki pa ob tem opozarja, da se v tem primeru na Bregu kaj lahko ponovi zgodba o Seidlovem mlinu, ki je po dolgih letih samevanja razpadel, ali o Narodnem domu ali o kaki drugi novomeški znamenitosti, ki ne najde dobrega gospodarja.

Prav slabo gospodarjenje je ena največjih zamer, ki jih Murn očita gostinski šoli: »Naši družini so Breg vzeli v odličnem stanju. Restavracija je bila obnovljena vsega tri leta pred nacionalizacijo, se pravi 1956. Zdaj pa nam vračajo crknjenega konja.«

A če bi združena gostinska in kmetijska šola pripravili konkreten program vlaganja in nadaljnega gospodarjenja s stavbo, Murn ne izključuje možnosti dolgoročnega poslovnega sodelovanja, kjer bi šola nastopala v vlogi koncesionarja, najemnika ali kako drugače. »Če imajo dovolj denarja, se lahko tudi odpovem lastništvu stavbe, a konkretne ponudbe doslej še nisem dobil od nikogar,« pravi Murn.

Navkljub temu da pravzaprav nihče ne dvomi, da bo sodišče Murnovi denacionalizacijski zahtevi ugodilo, pa to vendarle še ne bo pomenilo tudi dokončne rešitve vprašanja lastništva stavbe. Nekaj nejasnosti obstaja že glede možnosti o izpodbijanju sodbe, ki jo Avsec na eni strani napoveduje, Murn pa trdi, da ni več možna, zaplesti pa se zna tudi pri ugotavljanju deleža stavbe, ki je bilo prodano še pred nacionalizacijo. Skratka, več kot dovolj razlogov, da zaenkrat opustite misel na rezervacijo mize na Bregu.

Položaji ostajajo prazni

Uroš Lubej

Vera Ocvirk ostaja na položaju direktorice občinske uprave kljub zahtevam največje koalicijske stranke LDS, da jo župan razreši. Direktorica uprave pravi, da z županom o njeni morebitni zamenjavi sploh nista govorila. Kot so nam pojasnili v kabinetu župana, bo župan o spremembah in dopolnitvah kadrovske zasedbe v vodstvu občine odločal po sprejetju rebalansa proračuna. Ta je bil medtem že sprejet, tako da lahko končne odločitve (ali neodločitve) pričakujemo v kratkem.

Sicer pa ima občinska uprava nekaj odprtih kadrovskih vprašanj. Že od oktobra 2004 je njen oddelek za finance brez vodje, s pooblastili pa oddelek vodi kar direktorica uprave. Oktobra 2004 je namreč občinsko upravo zapustila dolgoletna direktorica Mojca Novak, njeno mesto je zasedla Vera Ocvirk, ki je do tedaj vodila prav oddelek za finance. Prav tako brez vodje je občinski oddelek za družbene dejavnosti, saj so avgusta lani s tega položaja razrešili Slavka Gegiča. Mestna občina je sicer lani že objavila razpisa za ti dve mesti, vendar sta bila neuspešna. V kratkem bo objavljen novi razpis.

LDS brez operativnih položajev

V javnosti se veliko govori o sporu med županom in LDS, ki ima tudi nekaj "kadrovske podlage". V občinski upravi na izvršilnih funkcijah namreč ni prav nobenega člana LDS več. Mesto oddelka za finance je – preden ga je zasedla Vera Ocvirk – zapustil Igor Vesel, sicer član LDS. Zaradi spora z županom je občinsko upravo zapustila tudi ena vodilnih članic največje stranke Mojca Novak. Prav tako je bil na mesto svetovalca premeščen vodja oddelka za prostor in kasneje pomočnik di-

rektorice občinske uprave in vplivni član liberalnih demokratov Jože Derganc. Kot smo že omenili, je bil razrešen tudi Slavko Gegič, sekretar mestnega odbora LDS. Če upoštevamo, da tudi župan ni več član LDS, vladajoča stranka v vodstvu občine razen podžupana Alojza Muhiča nima več nikogar z izvršno močjo. Podobno velja tudi za Listo za Dolenjsko, ki je tudi članica koalicije in druga največja koalicijska skupina. SLS ima poleg podžupanje Martine Vrhovnik na mestu vodje oddelka za kmetijstvo in turizem Igorja Hrovatiča, oddelku za splošne zadeve pa načeljuje Jože Florjančič, sicer vidnejši član SD. Ostalih osem vodstvenih delavcev občinske uprave nima vidnejših položajev v strankah.

Višje število zaposlenih

Od začetka tega mandata se je sicer precej povečalo število zaposlenih na občinski upravi. Konec leta 2002 je bilo na mestni občini zaposlenih 76 ljudi, leto kasneje 86, leta 2004 93, danes pa občinska uprava skupaj z dvema funkcionarjema šteje 95 ljudi. Do konca tega leta na občini predvidevajo še 4 zaposlitve, nekaj časa pa si bo svoj kruh pri oblasti služilo tudi četvero pripravnikov. V mandatu Boštjana Kovačiča se bo število zaposlenih torej povečalo za 35 odstotkov. Seveda se to marsikomu zdi neracionalno trošenje davkoplačevalskega denarja, a so na občinski upravi pojasnili, da država občinam nalaga nove in nove obveznosti, tako da se temu ustrezno povišuje tudi število zaposlenih.



Uredba o plovbi pred sprejetjem Barčica po Krki plavaj

Najkasneje v tednu dni bo slovenska vlada sprejela uredbo o uporabi plovil na motorni pogon na odseku reke Krke skozi Novo mesto. Temu mora slediti še občinski odlok, to pa bo tudi dokončna pravna podlaga za izvajanje turističnih voženj z "ladjicami" po rjavi lepotici.

Uredba dovoljuje turistično plovbo na odseku od Drske do Bršljinskega potoka od maja do oktobra in od Bršljinskega potoka do Seidlovega jezca (se pravi na urbanem delu) skozi vse leto. Vozila ne bodo smela biti višja od 2,5 metra, plula pa bodo z maksimalno hitrostjo 8 km/h.

Uredba je bila pripravljena na strokovnih podlagah, ki jih je pripravil Inštitut za vode RS, hidrološkega pregleda režima Krke in pritokov, globine struge in preveritve ostalih ureditev (mostovi, obstoječi pristani, onesnaženje in čiščenje). Opravljen je bil tudi pregled naravnih vrednot: dristišča rib, nahajališča ptic ter kemijskega stanja vode.

Kolegij novomeškega župana je sicer že sprejel sklep, da mora občinska uprava (oddelek za komunalno infrastrukturo), takoj ko bo sprejeta vladna uredba, pripraviti občinski odlok o izvajanju plovbe, ki bi ga občinski svet nato obravnaval na aprilski seji. Pri tem mora upoštevati določbe predpisov o varstvu okolja, ohranjanju narave in voda ter druge pogoje, ki zagotavljajo varstvo človeškega življenja in okolja. Pri pripravi tega predpisa bi morala upoštevati tudi strokovno mnenje Zavoda RS za varstvo narave in na odseku od Seidlovega jezca do Bršljinskega potoka zagotoviti čim manjšo dnevno frekvenco voženj (eno do dve). Po Krki naj bi se vozilo samo podnevi.

Postopki za izvajanje plovbe sicer trajajo že od jeseni 2003, ko je naša občina na vlado naslovila predlog, da na določenih odsekih reke Krke dovoli plovbo. (Uroš Lubej)

Dosje 202, Jakčeva kotanja

Svetniki vnovič potrdili sporni odlok

Spomnimo se: eden ključnih elementov, ki je vodil v afero Jakčeva, je po mnenju nekaterih sporni odlok, ki je občinski svet "razbremenil" odgovornosti sprejemanja tako imenovane *posamične* prodaje občinskega premoženja. V primeru afere 202 je to pomenilo, da je občinski svet sprejel zgolj *letni* program prodaje in sklep o odtujitvi nepremičnine, medtem ko je postopek prodaje posamezne nepremičnine (ki natančno določa postopke in metode prodaje, vsebuje pa tudi uradno cenitev) prepustil občinski upravi in županu. Eden od mehanizmov, ki bi lahko preprečil sporno prodajo – če je ta seveda sploh bila sporna – , je bil tako ukinjen.

Odlok ni sporen samo načelno, ampak tudi formalno, saj obstajajo relevantna mnenja o tem, da je odlok v nasprotju z zakonodajo in s predpisi in jih je, ko je bil sporni odlok prvič v obravnavi, predstavil takratni občinski svetnik Društva Novo mesto Tomaž Levičar. Občinski svet se po tem razumevanju preprosto ne bi smel znebiti take odgovornosti.

Morda je kdo menil, da je afera 202 streznila naše občinske svetnike. A ni bilo tako. Tudi ob sprejemanju letošnjega rebalansa proračuna so – kljub nasprotnemu predlogu občinskega odbora za finance in ostremu nastopu svetnika LDS Saša Stojanoviča – vnovič potrdili odlok, ki odločanje o posamičnih prodajah prepušča občinski upravi in županu. Glede na to, da namerava občina v letošnjem letu prodati eno od svojih najvrednejših nepremičnin, tj. objekt na Novem trgu 6 ("nova občina"), ki je grobo ocenjena na 400 milijonov sit (parcela 202 na Jakčevi je bila prodana za 53 milijonov sit), je to kar pomembna odločitev. (Uroš Lubej)

Zapleti z obnovo Rotovža IV.

Malomarnost bomo plačali davkoplačevalci

Tekst in foto Uroš Lubej



Z Mestne občine Novo mesto so nam sporočili, da bo stroške vnovične sanacije obnove stropne poslikave v Rotovžu kril občinski proračun. Stroški prvotne sanacije, ki se je končala z zrušitvijo ometa, so znašali 9.301.000 tolarjev, stroški ponovne vnovične pa bodo znašali 6.256.950. Prvotno sanacijo je izvedel akademski slikar Matjaž Vilar pod strokovnim nadzorom novomeškega zavoda za varstvo kulturne dediščine. Vnovično sanacijo pa bo opravil kar novomeški ZVKD, ki bi pravzaprav moral nositi odgovornost, da se je strop prvič sploh zrušil.

Konec avgusta se je v mestni hiši Rotovž v novi županovi pisarni zrušil stropni omet skupaj s poslikavo v velikosti 3 kvadratne metre. Strop se je zrušil zaradi izgube stika med betonsko podlago in ometom. Na srečo v tistem trenutku v prostoru ni bilo nikogar, tako da je nastala zgolj materialna škoda. Mestna občina Novo mesto je, da bi preučila vzroke za zrušitev stropa, pri Zavodu za gradbeništvo naročila strokovno mnenje. ZAG je na osnovi ogleda poškodovanega stropa, laboratorijskih analiz materialov in dokumentacije o objektu (Konservatorski program ZVKD iz leta 1995) ugotovil sledeče:

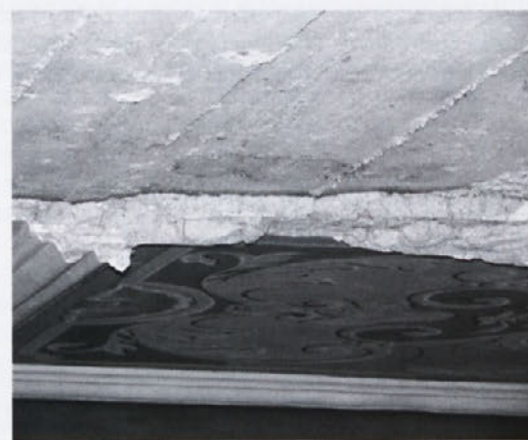
„Iz pregledane dokumentacije je razvidno, da je bilo v dvorani v 2. nadstropju v okviru evalvacije materialov sicer izvedeno sondiranje stropnih polj nad galerijo, medtem kot globinske sonde za ugotavljanje stanja in vrste gradbenega materiala niso bile izvedene. V poglavju Konservatorske smernice (ZVKD, 1995) je navedeno, da je za natančno ugotovitev motiva in stanja ohranjenosti poslikave na stropu potrebno izvesti dodatna sondiranja in na podlagi teh določiti tehnološki postopek obnove in prezentacije poslikave stropa. /.../ Menimo, da bi se ob relevantnih analizah stanja ometa pred konservatorsko odločitvijo, da se obstoječi omet ohrtani in renovira le poslikava, lahko poškodb stropa izognili.“

Zakaj ustrezne preiskave niso bile izvedene, so na ZVKD skušali pojasniti s sledečim:

»Sondiranje večjih površin poslikave je bilo mogoče izvajati šele po tem, ko je bil postavljen gradbeni oder z delovno ploščadjo. Obsežna sondiranja poslikave so se izvajala neposredno pred postopki obnove poslikave same. Globinska sondiranja v kakih obsežnejših merilih niso bila izvedena, razen na delu, kjer je bila poškodba ometa, delno v obliki odstopanja. Na tem delu je bil omet podprt in saniran s točkovnim injektiranjem z lepilom za sidranje vijakov v beton (vrsta epoksidne smole) na kritičnih mestih in na železni traverzi. Na drugih mestih takih poškodb ni bilo videti, zato globinskih sondiranj ni bilo. Ob tem velja poudariti, da bi vsako nadaljnje obsežnejše sondiranje uničilo originalno poslikavo. Do poškodbe stropa oziroma zruška te obsežne površine ometa je prišlo na povsem drugem mestu in ne na zgoraj opisanem segmentu in je v fazi del ni bilo mogoče predvideti.“

Vprašamo se seveda lahko, ali so Rotovž in podobne investicije, ki se financirajo z javnim denarjem, glede na stališče, da se konkretne zrušitve ni dalo predvideti, sploh varni. Poslikava je bila sanirana decembra 2004, omet pa se je zrušil osem mesecev kasneje. Lahko bi se tudi 24 mesecev kasneje, ko bi pod njim sedel denimo novi župan. Če je mnenje spomeniškega varstva, da se določenih stvari ne da predvideti, potem je zaradi zaščite človeških življenj (pustimo ob strani premoženje) potrebno sodno prepovedati take obnove.

Mestna občina Novo mesto o dogodku lani poleti ni obveljala javnosti. »Mestna občina Novo mesto vodi številne projekte, med njimi tudi investicije, ki se večinoma odvijajo po načrtih, vedno pa vseh posledic ali morebitnih zapletov ni mogoče predvideti. Glede na to, da zaradi zrušitve ometa ni prišlo do kakršnekoli druge škode v objektu ali celo poškodovanja oseb, investicija pa še ni bila zaključena, menimo, da obveščanje javnosti ni bilo nujno,« so nam pojasnili na mestni občini. Sicer pa pojasnila o tem, zakaj mestna občina od izvajalcev in nadzornikov ni zahtevala odgovornosti, na podlagi kakšnih dokumentov se je sprejel postopek prvotne sanacije in ali je ugotovila, zakaj preiskave, kot jih predvideva konservatorski program, niso bile izvedene, še pričakujemo.



Športna infrastruktura v Novem mestu

Pobožne želje

Boris Blaić



Foto: Boštjan Pucelj

Čeprav je ureditveni načrt za rekreacijski center Portoval iz leta 2002 na obrežju Krke slikal podobo modernega športnega kompleksa, objekti, ki bi zadostili potrebam novomeškega vrhunskega in rekreativnega športa, zaenkrat v pretežni meri ostajajo le na papirju. Poleg osnovne infrastrukture (ceste, vodovodno in kanalizacijsko omrežje in podobno), ki je bila zgrajena hkrati z bližnjim trgovskim kompleksom, je občina lani začela zgolj z gradnjo pomožnega umetnega igrišča z umetno travo. A zapletlo se je tudi tu. Dela dolgo časa niso stekla kot bi morala, tako da umetna trava, ki jo je prispevala Nogometna zveza Slovenije, še vedno čaka na lepše vreme, ki bo dopustilo njeno polaganje.

Kot nam je povedal Rafko Križman, direktor novomeške Agencije za šport, ki vodi investicijo, bo igrišče z umetno travo končano nekje aprila, glede konkretnih napovedi o prihodnjih investicijah v športne objekte na Portovalu pa Križman ostaja zadržan. Občinska proračunska postavka za urejanje športnega parka se je z rebalansom namreč skoraj prepolovila. Namesto 215 milijonov tolarjev, kolikor jih je občina letos nameravala vložiti v novo športno infrastrukturo, rebalans za leto 2006 predvi-

deva le še 115 milijonov. Pa še tu gre skoraj v celoti le za obveznosti, ki jim mora občina poravnati za dokončanje pomožnega nogometnega igrišča.

»Razumem, da daje občina prednost projektom, ki jih sofinancira država, a kljub temu je potrebno za športni park pripraviti vsaj ustrezno dokumentacijo in določiti vrstni red poteka gradenj, ki bi se ga potem tudi držali. Prav tako bi morala občina rezervirati sredstva za posamezne gradnje, saj se le tako lahko prijavljamo na evropske razpise, kjer bi pri nekaterih projektih lahko pridobili celo do polovice potrebnih sredstev,« poudarja Križman.

Med potrebne popravke projektne dokumentacije direktor Agencije za šport uvršča del, ki se nanaša na balinišče, saj ta ne ustreza tekmovalnim standardom balinarske zveze, najti pa je treba tudi novo lokacijo za plavalni bazen. Gradnja tega je bila prvotno sicer načrtovana med reko Krko in Tušem, a so to lokacijo zaradi domnevne neustreznosti svetniki na predlog občinske uprave pred leti izbrisali iz ureditvenega načrta.

Križman med prioritete športne objekte šteje ureditev garderobe ob teniških igriščih, kjer bi zrastle tudi novo kegljišče. Edini novo-

meški kegljaški stezi na Germovi ulici se po direktorjevih besedah namreč počasi izteka življenjska doba, ob tem pa lastnik prostorov, kjer se steza nahaja, niti ne kaže interesa za podaljševanje najemne pogodbe z agencijo, ki se izteče čez dve leti.

Se precej večji zalogaj kot sta garderoba in kegljišče pa je predvidena izgradnja kompleksa, ki bi združeval tribuno nogometnega igrišča in novo športno dvorano. »Novomeški poklicni športniki tak objekt nujno potrebujejo. Tako dvorano Leona Štuklja v šolskem centru kot tisto pod Marofom namreč redno uporabljajo novomeški srednješolci, kar rokometašem, košarkarjem in odbojkarjem zelo otežuje redne treninge, še posebej tiste v dopoldanskih urah. Poleg športnikov bi dvorano uporabljali tudi organizatorji drugih prireditev. Ti v sedanjih razmerah nimajo na voljo prostora, ki bi sprejel prek 2.000 ljudi. Potrebe so torej precejšnje, zato težav s preživetjem in vzdrževanjem gotovo dvorane ne bi bilo,« je prepričan Križman.

Koliko bi taka investicija stala, seveda še ni natančno znano. Bržkone bi se vrednost projekta gibale v finančnih okvirjih, v katerih je bila zgrajena celjska športna dvorana. Ta je po podatkih, s katerimi razpolaga Križman, stala 1,6 milijarde tolarjev. Celjska občina naj bi k temu prispevala 1,1 milijardo, ostalo pa sta v enakih deležih primaknili država in fundacija za šport.

Podobno finančno konstrukcijo, oboгатоeno z evropskim denarjem, Križman pričakuje tudi v primeru novomeške dvorane, medtem ko bi za plavalni bazen - ta bi med vsemi objekti zrasel zadnji in bi stal le nekaj manj kot nova športna dvorana - država zaradi drugačnega statusa objekta prispevala še več.

A kot rečeno, vsi ti načrti zaenkrat ostajajo zgolj kot pobožna želja. Kot nadomestilo za izpad obljubljenih proračunskih sredstev, je župan Križmanu menda zagotovil pospešeno pripravo potrebne dokumentacije, ne pa tudi finančnih garancij za gradnjo novih objektov. Kljub temu Križman kot dobo za zaključek celotnega športnega parka optimistično omenja obdobje desetih let. Zagotovil, da direktor Agencije za šport svojih napovedi v naslednjem desetletju ne bo zgolj ponavljal, žal ni prav nobenih.

Obnova knjižnice

Bo gradbene odre prekrila kulisa?

Uroš Lubej



Foto: Bogdan Pucelj

V začetku prejšnjega tedna so se končno začela obnovitvena dela na objektu Rozmanova ulica 28, se pravi na nekdanji študijski knjižnici. Mestna občina je izbrala tudi nadzornika gradnje; to bo podjetje Zarja, d.d. Podjetje Malkom pa je Mestni občini Novo mesto in projektantu Marku Mušiču predlagalo, da se gradbeni odri, ki že skoraj desetletje kazijo vhod v staro mestno jedro, prekrijejo s kuliso.

Malkom zdaj izvaja rušitvena dela na objektu 28, odstranjujejo se ometi in tlaki, poleg tega sanirajo konstrukcijo. Na objektu 26 (mladinski oddelek), katerega obnova je predvidena prihodnje leto, so zamenjali gradbene odre, ki so v dolgih letih svojega

obstoja že dodobra strohnili. Marsikdo je pričakoval, da bodo z začetkom obnove padli tudi neugledni odri, tako da je vodstvo podjetja predlagalo investitorju, da se prekrijejo s platnom oziroma kuliso, na kateri bi lahko bila podoba knjižnice po obnovi. Do zaključka redakcije odziva občine na ta predlog nismo uspeli dobiti.

Zarja, d.d., je na občinskem razpisu ponudila najnižjo ceno za izvajanje nadzora nad obnovo, in sicer v višini 4.875.000 tolarjev, tako da so ji na občini dali prednost pred ostalima ponudnikoma, ki sta se tudi prijavila na občinski razpis. Mirko Strmšek je izvajanje nadzora ponudil po ceni 6.485.250 tolarjev, Branko Tratar pa po

ceni 6.750.000 tolarjev. Ker pritožbe na izbiro tokrat ni bilo, so se dela na gradbišču lahko začela.

Reševanje prostorskih težav novomeške knjižnice sicer traja že več kot desetletje. Idejna zasnova je bila narejena že leta 1987. Deset let kasneje se je začela gradnja prizidka, naslednje leto pa lahko pričakujemo zaključek gradbeno obrtniških del, šele v letu 2008 pa bo objavljen razpis za notranjo opremo. Vrednost celotne investicije je dve milijardi tristo trideset milijonov tolarjev, medtem ko je vrednost obnove starega dela milijardo in trideset milijonov tolarjev, od česar bo država prispevala 166 milijonov tolarjev.

Novo mesto tudi uradno mesto situl

Občinski svet je potrdil predlog župana, da se Novo mesto tudi uradno preimenuje v Novo mesto – mesto situl. Poimenovanje bodo uradno razglasili ob občinskem prazniku 7. aprila na slavnostni seji občinskega sveta.

Zakaj ravno mesto situl? Kot pojasnjuje Borut Križ v publikaciji Dolenjskega muzeja: "Novo mesto zaseda pomembno mesto na evropskem arheološkem zemljevidu. Pri tem še posebej izstopajo najdbe iz halštatskega obdobja, ki pričajo in dokazujejo, da je dolenjska metropola prav v tistem času imela v vsej svoji dosednji znani zgodovini tudi največji pomen in vlogo. Zato je arhe-

ološka preteklost Novega mesta z situlsko umetnostjo halštatskega obdobja eden največjih mestnih biserov."

Tudi druga mesta poznajo poimenovanja po zgodovinskih, kulturnih in drugih značilnostih, npr. Celje – knežje mesto, Ptuj – mesto muzejev, Nova Gorica – mesto vrtin, Idrija – mesto naravnoslovne in tehnične dediščine. Pobudo za preimenovanje Novga mesta je županu prvič uradno predlagal Dolenjski muzej, in sicer 5. aprila 2004, za njo pa se je s svetniškimi pobudami večkrat zavzela tudi svetnica Jožefa Škof. (Uroš Lubej)

Klobučar vendarle ponuja odstop

Predsednik nadzornega odbora Mestne občine Novo mesto Franci Klobučar bo do prihodnje seje občinskega sveta svetnikom ponudil svoj odstop. Kot je znano, je občinski svet Klobučarja konec lanskega leta imenoval za direktorja medobčinskega podjetja Cerod, d.o.o., svetnik LDS Sašo Stojanovič Borštner pa je Klobučarja k odstopu s položaja predsednika občinskih nadzornikov zaradi konflikta interesov k odstopu pozval že takoj po imenovanju.

Kot je za Park pojasnil Klobučar, se je za potezo, ki ji je še pred mesecem nasprotoval, odločil predvsem »zaradi veliko dela, ki ga ima v novi službi, pa tudi zato, ker nima smisla, da bi še naprej opravljal fun-

kcijo nadzornika, če pri tem ni zaupanja svetnikov.« »Nimam interesa, da bi ostal na dveh koncih, še posebej če bi imelo to negativne posledice na poslovanje podjetja,« pravi Klobučar.

Na vprašanje, zakaj se ni odločil za nepreklizen odstop s položaja prvega nadzornika, ampak svoj odstop le ponuja, Klobučar odgovarja, da svoj odstop lahko le ponudi, saj so ga na ta položaj izvolili svetniki, ki naj tudi odločijo o njegovem odhodu. Ob tem nadzorni odbor zdaj opravlja nekatere nadzore, za katere se mu zdi korektno, da jih pred svojim odhodom s položaja tudi zaključijo. (Boris Blaić)

Mestna občina Novo mesto shujšala

Državni zbor je v začetku marca sprejel zakon o ustanovitvi dvanajstih novih občin, med njimi tudi občin Straža in Šmarješke Toplice, ki sta se izločili iz Mestne občine Novo mesto. Čeprav se nove občine ustanovijo z objavo zakona v Uradnem listu, bodo te začele funkcionirati šele s konstitutivno sejo občinskega sveta, ki ga bodo volilci izvolili na jesenskih volitvah. Prvi nalogi občinskih svetnikov bodo sprejem statuta občine in poslovnika občinskega sveta. Kot so nam pojasnili na službi vlade za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, od konstitutivne seje do imenovanja prvega

direktorja občinske uprave običajno mine tri mesece, do sprejema proračuna pa občine po dvanajstih od primerne porabe financira država. V času od ustanovitve občine pa do dejanskega konstituiranja njenih organov na območju novih občin naloge lokalne skupnosti še vedno opravlja občinska uprava matične občine. Vendar, poudarjajo na službi za lokalno samoupravo, le v omejenem obsegu oziroma na podoben način, kot svoje delo opravlja vlada po državnoborskih volitvah, ko je stara vlada še v funkciji, nova pa še ni imenovana. (Boris Blaić)

Nagrade Mestne občine Novo mesto

Nove junakinje in junaki



Foto: Gregor Sečen

Občinski svet je sprejel sklep o podelitvi nagrad in priznanj Mestne občine Novo mesto za leto 2005. Častnega meščana oziroma meščanke tokrat niso razglasili, a tudi predlogov zanj oziroma zanjo ni bilo. Nagrado Mestne občine so podelili Milanu Dragišiču za pomembnejše uspehe na gospodarskem in kulturnem področju ter Igorju Primcu za pomembne tekmovalne in športne uspehe in za razvoj in promocijo atletike. Trdinovo nagrado za pomembnejše uspehe pri razvoju gledališkega ustvarjanja na Dolenjskem in kakovostno delo z mladimi ustvarjalci je prejel Matjaž Berger. Grb Mestne občine so prejeli Janja Fortuna za prispevek k razvoju lekarniške dejavnosti, glasbena skupina Dan D za izjemne

umetniške dosežke na področju sodobne glasbe, kolesarski klub Adria za izjemne tekmovalne uspehe in Župnijska Karitas Kapitelj za petnajstletno uspešno delovanje. Tokrat se ni ponovila blamaža izpred dveh let, ko so svetniki zavrnil kar nekaj predlogov liberalne demokracije, in sicer so takrat pogoreli predlagatelji Antona Starca (za častnega občana) in Adolfa Zupana (nagrada Mestne občine). Prav tako takrat nista bila izglasovana predloga za nagrado za poslanca državnega zbora Antona Anderliča in tudi letošnjega nagrajenca Matjaža Bergerja. Lani tako predlogov za priznanja in nagrade sploh ni bilo. Nagrade bodo, kot je bilo nekoč v navadi, podelili ob občinskem prazniku. (Stanko Medved)

Zapuščeno industrijsko območje Novoteksa

Prostor za najkakovostnejšo stanovanjsko sosesko

Tekst, foto in fotomontaža: Mitja Simič

2 hektara površine nekdanje tovarne Novoteks pa ponuja še nekaj več. Glede na naravne in ustvarjene danosti bi na tem mestu lahko dobili najkakovostnejšo stanovanjsko sosesko v mestu. Izjemna lega na osončeni brežini reke Krki nasproti mirnega in gozdnatega Portovala, do mestnega jedra pa vodi sprehajalna pot ob reki. V bližini so nakupovalni centri, železniška postaja in glavna mestna vpadnica, vsa infrastruktura je že davno tukaj. Vse je torej pri roki. Boljših izhodiščnih pogojev za stanovanjsko sosesko si niti v teoriji ne bi mogli zamišljati.



Glede na naravne in ustvarjene danosti bi na mestu nekdanje tekstilne tovarne Novoteks lahko dobili najkakovostnejšo stanovanjsko sosesko v Novem mestu.



Stanje danes.

Zapuščena in degradirana industrijska območja običajno v sebi skrivajo prav poseben naboj. Nemo pričajo o neki dobi, ki je mimo, o neki dejavnosti, ki je propadla iz takšnih ali drugačnih razlogov, o tisočih življenjskih usod, ki so se tu prepletale in so potonile v pozabo, o minljivosti. Hkrati pa takšna območja predstavljajo tudi velike priložnosti, da se v njih zgodi nekaj novega, boljšega. Nekaj podobnega se je v novomeški industrijski coni v Bršljinu že zgodilo s preoblikovanjem območja propadlega gradbenega podjetja Pionir v novo trgovsko-poslovno središče in s preoblikovanjem nekdanjih skladišč BTC v trgovski center, medtem ko industrijsko območje nekdanje tekstilne tovarne Novoteks še čaka na boljše čase.

Eno od pglavitnih vodil t. i. vzdržnega prostorskega razvoja je tudi učinkovita oz. racionalna raba energije in primarnih virov. Poenostavljeno bi lahko rekli, kako s čim manj škode

v okolju zadovoljiti sodobne potrebe človekovega bivanja in razvoja človeške družbe. Tipična stanovanjska gradnja na Dolenjskem pa je vse prej kot to. Razpršena gradnja ne le da uničuje podobo vasi in podeželske kulturne krajine, ampak je tudi finančno in energijsko potratna zaradi velike dolžine in razpršenosti potrebnih infrastrukturnih vodov in izgub, ki pri tem nastajajo. Prostorska politika vsekakor ne sme biti le sama sebi namen in sredstvo za legalizacijo prostorske stihije, ampak mora dejavno usmerjati določene rabe prostora v tiste predele, ki so za njih najbolj primerni in kjer povzročajo najmanj škode. Da industrijske cone, kot so bile načrtane v povojnih prostorskih planih, niso stalna kategorija, sta pokazala zgoraj omenjena primera Pionirja in BTC. Za njih se je našla časa in prostoru ustrenejša raba, ki je izboljšala urbani videz mesta ob eni glavnih mestnih vpadnic. Skoraj 2 hektara površine nekdanje tovarne

Novoteks pa ponuja še nekaj več. Glede na naravne in ustvarjene danosti bi na tem mestu lahko dobili najkakovostnejšo stanovanjsko sosesko v mestu.

Če pogledamo na ta prostor popolnoma neobremenjeno, vidimo izjemno lego na osončeni brežini reke Krki nasproti mirnega in gozdnatega Portovala, do mestnega jedra pa vodi sprehajalna pot ob reki. V bližini so nakupovalni centri, železniška postaja in glavna mestna vpadnica, vsa infrastruktura je že davno tukaj. Vse je torej pri roki. Boljših izhodiščnih pogojev za stanovanjsko sosesko si niti v teoriji ne bi mogli zamišljati. Pa še Rimokatoliška cerkev resno razmišlja, da bi sedež nove škofije z novo katedralo (ki naj bi lahko sprejela tudi do 2000 vernikov) umestila prav v Bršljin.

Mnogo manj spodbudna pa so trenutna lastniška razmerja nekdanjega območja Novoteksa, saj se je nekoč enovito območje tovarne

v času stečajnega postopka podelilo med kopico manjših zasebnih podjetij. Množica novih lastnikov pa lahko razpolaga s svojo lastnino skorajda po mili volji neodvisno drug od drugega in skupnega koncepta. To pa seveda lahko pomeni konec kakršnih koli sanj o vsebinski in oblikovni kakovostni prenovi tega območja. Praktično edina možnost, ki lahko ta proces prepreči, je, da mestna občina sprejme ustrezen prostorski akt, ki na tem območju dovolj jasno izrazi javni interes za neko drugo dejavnost. Veliko vprašanje pa je, če bi se občinska oblast tik pred iztekom mandata upala ugrizniti v to, saj bi bilo vse skupaj povezano z velikimi obveznostmi in tudi stroški.

Ampak vsaj poskusiti bi veljalo. Mogoče pa bi novi lastniki vendarle našli svoj interes tudi v odprodaji tako razdrobljene lastnine enemu lastniku. Konec koncev sploh ni nujno, da je to mestna občina, ampak je lahko to neko podjetje,

Pojasnilo Mestne občine Novo mesto

Na Mestno občino Novo mesto smo naslovili vprašanje v zvezi z njihovimi načrti glede kompleksa Novoteks. Odgovorila nam je Mojca Tavčar, vodja oddelka za prostor. »Območje bivšega Novoteksa obsega ne samo območje Novoteksovih zemljišč, pač pa je prostor potrebno gledati širše v povezavi z ostalimi območji mesta. Ko govorimo o območju Novoteksa imamo v mislih območje, ki je ujet med železnico na vzhodu, severu in zahodu ter reko Krko na jugu. Podrobneje ga lahko razdelimo na dve podobmočji, in sicer zemljišča in objekte nekdanjega Novoteksa na vzhodu ter zemljišča nekdanje Pionirjeve železokrivnice na zahodu, ki ju deli zeleni pas nad Bršljinim potokom, ujetim v zaprt kanal. V sedaj veljavnih prostorskih dokumentih občine (urbanistična zasnova Novega mesta kot sestavina dolgoročnega plana občine in prostorsko ureditveni pogoji), ki bodo veljali najdalj do 20.7.2007, ko morajo občine sprejeti nove strateške in izvedbene akte v skladu z Zakonom o urejanju prostora (strategija prostorskega razvoja občine, prostorski red občine in v nadaljevanju občinski lokacijski načrti za posamezna območja), je območje namenjeno industriji. Območje je degradirano, urejanje se odvija stihijno, komunalna oprema je glede na veliko število novih lastnikov neustrezna in pomanjkljiva. Glavni problem pa predstavlja neustrezen dostop do območja oziroma območij, ta v obeh primerih potekajo preko železniške proge, ki je preozek in prometno neustrezen

za tako veliko območje, predvsem če se le-to tudi v bodoče nameni industriji. S tega vidika bi bilo potrebno za to območje pripraviti občinski lokacijski načrt prenove, s katerim bi se določila podrobnejša namenska raba, pogoji za gradnjo, komunalne, prometne in druge ureditve. V kolikor bi želeli to območje nameniti stanovanjski pozidavi, bo moralo to biti predhodno verificirano s postopkom novelacije - spremembe urbanistične zasnove v sklopu strategije prostorskega razvoja občine in prostorskega reda (oba dokumenta sta že v pripravi), nato pa podrobneje obdelano v občinskem lokacijskem načrtu. Glede na to, da je območje degradirano, industrija, predvsem intenzivna, pa dolgoročno potrebuje površine za širitev, ki jih na tej lokaciji ni mogoče zagotoviti, bi bilo v bodoče smiselno vzhodni del tega območja, kjer so bivši objekti Novoteksa v razmeroma dobrem stanju, nameniti poslovnemu programu (centralne dejavnosti, proizvodna dejavnost visokih tehnologij v manjšem obsegu in druge dejavnosti združljive z bivalnim okoljem). S tem bi se dosegla korenita in kvalitetna prenova območja, predvsem v smislu zmanjšanja negativnih vplivov na sosedna stanovanjska območja Bršljina, ki je z industrijo in težkim prometom že tako dovolj obremenjen (Ursa, Krka, dejavnosti v območju Livade,...). Sicer pa bo strategija prostorskega razvoja občine, ki je v pripravi, natančneje določila možnosti uporabe tega prostora.« (Uroš Lubej)

Univerzitetno zlato tele

Marijan Dovič

Cvetoča univerza tako ne more biti le ekonomsko-upravljalška, praktično-gospodarska ali elitno-tehnološka. Za celovito in svojega imena vredno univerzo je temu nujno dodati družboslovne, humanistične ali umetniške aspekte.



Namesto zapuščenih industrijskih objektov bi lahko dobili sodobno sosesko v zelenju, ki bi znala izkoristiti potencial lege ob Krki, ne da bi jo ogrožala. (Na fotomontaži je zgolj grafična simulacija, ki ne odraža koncepta možne nove ureditve.)

ki vidi svoj ekonomski interes v izgradnji nove stanovanjske soseske za trg. To prakso že poznamo. Tako se npr. gradi t. i. tehnološki park Imos v Češči vasi in tako so nameravali graditi rahlo sporni stanovanjski blok na prostoru nekdanje tovarne Ela na Ragovski ulici. Obe omenjeni lokaciji ne dosegata večine potencialov lokacije Novoteksa, vendar je bilo povpraševanje zaradi kroničnega pomanjkanja površin za stanovanjsko gradnjo v mestu pri obeh dokaj veliko.

Možno pa je tudi, da se zasebni lastniki vključijo v izgradnjo soseske kot solastniki na osnovi enakovredne menjave med poslovnimi prostori in stanovanjskimi enotami ali novimi poslovnimi prostori, npr. v javnem pritličju. Možnosti je vsekakor precej, pomembna je predvsem dobra organizacija. Po izkušnjah iz drugih slovenskih mest so takšne soseske, kljub za navadne smrtnike običajno astronomskim cenam, vnaprej razprodane. V vsakem primeru pa bi morala mestna občina postaviti točna pravila poseganja v prostor, od arhitekturnega natečaja naprej.

Izkoristi pa bi veljalo tudi ugodno dejstvo, da je Novo mesto gospodarsko dobro stoječe in razvijajoče se mesto, ki ima tudi temu primerne ambicije (škofija, univerza, gledališče itd.). In če hoče to mesto postati privlačno za najkakovostnejše kadre, jim mora zagotoviti tudi najkakovostnejše možnosti za bivanje. In tu bi se prostorski in gospodarski interesi lahko srečali.

»Univerza v Novem mestu« je vsaj od zadnjih županskih volitev dalje nadvse popularen in pogosto rabljen izraz. Že tedaj pa se je sumničavemu opazovalcu utegnulo zazdeti, da zamisel privzema obrise nekakšne nedotakljive posvečenosti, ki prikriva odsotnost vsebinskega premisleka, ki bi bil vsaj tehten, če že ne – drzno ambiciozen. Tak vtis je dalo neko davno predvolilno soočenje na lokalni televiziji, kjer so se vsi županski kandidati verbalno pomerili ob vprašanju, kaj in kako z dolensko oziroma novomeško univerzo. Uganili ste, vsi so bili odločno in prepričljivo »ZA«. Če bi jim nataknil maske, bi kdo utegnil pomisliti, da gre za znameniti kviz – oseba A, oseba B, oseba C – v katerem se kandidati trudijo, da ne bi izdali svojih resničnih stališč, temveč bi zastopali stališča nekega imaginarnega lika bodočega novomeškega župana, ki je seveda najodločnejše »ZA«, pri tem pa se mu niti približno ne sanja, kje naj se loti univerzitetnega oreha.

Enostavna, a žal napačna rešitev bi bila zgraditi velikansko stavbo, nanjo z zlatimi črkami napisati »UNIVERZA«, urediti predavalnice in infrastrukturo ter šele nato razmišljati o vsebini – študijskih programih, ki bi jih želeli izvajati v Novem mestu. Ta karikirani prikaz ne namiguje na dejansko stanje, skuša le opozoriti, da so takšne tendence možne, če se politični konsenz o nujnosti univerze spremeni v okostnjaka in v tej obliki straši regijske politične glave. (Manipulatorji lahko takega okostnjaka izrabijo v svoj prid: kdor se bo pojavil s programom in vihral z zastavo razvoja in univerze, bo pobral tudi denar, saj nihče ne bo tvegal postati »zaviralec« – pa četudi program ne bi doprinesel k razvoju kakovostne univerzitetne mreže.) Na srečo je sumljivi politični konsenz vendarle podprt s konkretno refleksijo in posameznimi ambicioznimi zamislimi. S projektom regijske univerze se ukvarja kar nekaj združenj oziroma institucij: med njimi Akademsko pobuda, Visokošolsko središče, Svet za ustanovitev univerze v Novem mestu, Mestna občina, Visoka šola za upravljanje in poslovanje (VŠUP) ter prihajajoča Visoka šola za tehnologije in sisteme (VITES). Govori se o ustanovitvi Univerzitetnega in raziskovalnega središča, v diskusijo aktivno posega tudi Društvo Novo mesto, ki je januarja letos izdalo tematsko številko glasila *Izziv*; svoje prispevajo tudi srednje šole, RIC in še kdo. Resda nihče ni povsem zadovoljen z delom, dosežki in koordinacijo, toda vsekakor se marsikaj dogaja.

A notranje razprtije, umazane podrobnosti in včasih nekoliko štrleči privatni interesi vpletenih ne bodo predmet tega pisanja. Vprašanje o univerzi si je namreč še vedno treba zastavljati na bolj temeljni, načelni ravni. In seveda, mnogo prej kot na ravni lokacije in gradnje kampusa, na vsebinski ravni. Morda se bralci spomnijo posebne priloge *Parka* iz leta 1998 (torej iz prvega leta izhajanja tega študentskega časopisa), ki je nosila naslov *Novo mesto kot univerzitetno mesto*? Vsekakor je tedaj šlo za

prvi poskus tehtnejše artikulacije dilem o bodočem razvoju zamisli o univerzi, ki se je soočila s prvim praktičnim dosežkom – že omenjenim zavodom VŠUP. Prav zanimivo se zdi, da je že v tej prilogi mogoče opaziti trčenje dveh razvojnih konceptov. Recimo jima »elitni« (zastopal ga je dr. Miha Japelj z idejo o »high-end« podiplomskem programu sodobnih naravoslovnih tehnologij) in »kompromisni«.

Od tedaj se je nabralo kar nekaj ambicioznih zamisli. Toda zaenkrat kaže, da realni »output«, torej programi, ki se iz idejnega vrvenja na koncu rodijo, tj. pretolčejo skozi zapleteno birokratsko mrežo, sodijo v »kompromisni« razred. Kaj sploh lahko razumemo kot »kompromisni« model? Lahko bi ga opisali kot kopijo že obstoječih programskih modelov, nekakšno reciklažo prve lige, ki je sama po sebi seveda že druga ali celo tretja liga. Prvi visokošolski zavod v Novem mestu, VŠUP, že na začetku ni skrival tovrstnih potez: namenjen ni izobraževanju vrhunskega vodstvenega in upravljalškega kadra, temveč se osredotoča na *srednji* vodstveni kader, kar koli si je pod to oznako sploh mogoče zamisliti. V podtonu to pomeni marsikaj: gotovo tudi, da se bo vrhunski vodstveni kader tudi za dolenska podjetja navačil od drugod. Prihajajoči VITES je zastavljen za odtenek ambicioznejše, že na načelni ravni praktično in v povezavi s potrebami gospodarstva; pa vendar se predsedniku projektne skupine v *Parku* zareče, da si bodo »prizadevali za čim manjši osip med študenti«, kar je seveda mogoče brati različno, vsekakor pa je nadvse pomenljivo.

Napak bi bilo, če bi prestrogo sodili programe, ki že v izhodišču nimajo resnih ambicij, da bi se kosali z vrhom sorodnih programov po Sloveniji in drugod. Dokler so namreč usklajeni s potrebami lokalnega gospodarstva in širšega prostora, so koristni za ustvarjanje kritične mase, ki utegne nekoč Novo mesto preoblikovati v pulzirajoče univerzitetno središče. Vendar je treba seči tudi višje, razmišljati ambicioznejše. Ne le preseči lokalne okvire in se meriti v slovenskem okviru, temveč prestopiti jezikovne in nacionalne meje. Razmišljati je treba o programih, ki ne bodo privabili le tistih regionalnih študentov, ki bodo drugje odpadali, ali lokalcev, ki se želijo na hitro izobraziti na šoli z deklarirano nizkim osipom, temveč bodo zanimivi za špico posameznih strok, za doktorande in bodoče kreativne raziskovalce. Gre za »elitni«, razvojno perspektivni model. Zanj obstajajo vsaj omejene možnosti, in moral bi biti na vrhu prioritete liste.

Opozoriti pa velja še na nekaj. Oba omenjena modela sta v javnih diskusijah vezana na *utilitarna* stališča: argumentacijska struktura se naslanja na formulacijo »potrebe gospodarstva«. Ob tem je mogoče reči, da so te potrebe danes morda celo najustreznejši kriterij za oblikovanje programov in zavodov. Pa vendar univerzitetna zgodovina kaže, da splošen družbeni razcvet ni docela kompatibilen s popolno utilitarizacijo

izobraževalnega sektorja. Pravi temelj uspešne družbe znanja, če recikliramo sumljivo popularni slogan, je prejkone uspešno spodbujena vednoželjnost, ki nima (vseh) korenin v ciljni usmerjenosti (izobrazba kot stopnica do kariere, službe, v končni fazi do premoženja). Zato bi utegnili novomeška univerzitetna prihodnost, tudi če bi trenutno »kompromisarstvo« uravnavesili z »elitnim« protipolom, izveneti v utilitaristično brezdušnost, merjeno le s koristmi gospodarstva. Že dolgo vemo, da se »koristi gospodarstva« v veliki meri ne pokrivajo nujno z »javnim interesom«. Cvetoča univerza tako ne more biti le ekonomsko-upravljalška, praktično-gospodarska ali elitno-tehnološka. Za celovito in svojega imena vredno univerzo je temu nujno dodati družboslovne, humanistične ali umetniške aspekte.

Toda na tem področju bi še mnogo manj smeli reciklirati obstoječe programe z drugorazrednimi kopijami (npr. nova pedagoška ali filozofska fakulteta). Predvsem je treba iskati niše, se ozreti po svetu, ugledati tisto, česar pri nas ni; in morda tudi, ali obstajajo kadrovski in institucionalni zametki, ki rasejo na lokalnih tleh. Primer se sam ponuja, četudi v tej fazi zveni kot fantastika – ali ni mogoče pomisliti o nadgradnji dveh najuspešnejših novomeških mednarodnih kulturnih projektov: *Fotopuba* v fotografsko akademijo ali *Jazzintyja* v akademijo za jazz? V Sloveniji nimamo institucij te vrste, hitre mednarodne komunikacije in fleksibilni programski modeli pa bi omogočili vrhunska gostujoča profesorska imena, ki bi – kot že doslej v ozkem okviru enotedenske poletne delavnice – privabile študente iz Slovenije in tujine. Bolj verjetno je seveda, da nas tudi tu kdo prehití; konec koncev bi bil za marsikoga prehud šok, če bi prvi fotografski visokošolski program zrasel izven Ljubljane.

Vsekakor je tarnanje nad »begom možganov« neproduktivno, zadeve se je treba lotiti z drugega konca: kot zapiše Borut Rončević v tezah o razvoju visokega šolstva v Novem mestu, treba je »krasti možgane«. Kraja možganov pa bo mogoča le, če bomo najprej presegli *kompromisarski* model, za njim pa tudi *utilitarističnega*. »Preskok v razvoju« je treba misliti radikalno. Izkušnje nekaterih najbolj propulzivnih univerzitetnih središč kažejo, da ambiciozni programi niso nujno obrnjena odslkava potreb gospodarstva ali javnega sektorja, temveč so tokovi tudi obratni. Zamisel fotografije v Novem mestu se zdi na prvi pogled utopična, neskladna s »potrebami gospodarstva« – vendar le, če ostajamo v domeni regionalistične zamejenosti, ki vidi edini potencialni kader za tukajšnje programe znotraj meja regije in jih tja tudi pošilja delat. Preskok v zastavljanju ciljev bi bil – dobiti študenta z Dunaja in ga zaposliti v Londonu. Šele ob takem miselnem obratu (ki bi v praksi pač zaostajal za idejami) projekt regionalne univerze lahko raste v kompleksen, prepoznaven in duhovno bogat organizem.

Emil Balažič:

Privatizacija zdravstva si zasluži referendum

Boris Blaič, foto Borut Peterlin

1. marca se je v Sloveniji sprostil trg dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Uporabniki smo si ta datum zapomnili predvsem zaradi težav s potrjevanjem zdravstvenih izkaznic pa tudi zaradi povečanja zneskov zavarovalnih premij. To s samo liberalizacijo zavarovalništva načeloma ni povezano, a negotovost glede prihodnosti zdravstvenega varstva v Sloveniji se počasi, a zanesljivo, prebija med osrednja razvojna vprašanja. Sprostitve zavarovalniškega trga je namreč le del zgodbe o privatizaciji zdravstva pri nas. Proces ni nov, saj se z zasebništvom v zdravstvu srečujemo že od leta 1992. Delež zdravnikov s koncesijami se je v tem času povečal na dobrih dvajset odstotkov, minister za zdravje Andrej Bručan in zdravniška zbornica pa bi te številke radi spravila še više. O tem, kam nas vodijo ambicije po večanju deleža zasebnišтва v slovenskem zdravstvu, smo se pogovarjali z direktorjem Zdravstvenega doma Novo mesto Emilom Balažičem.

Kako daleč smo od popolne privatizacije zdravstva?
Delež zasebnikov po dejavnostih je zelo različen. V zobozdravstvu, na primer, zasebniki v nekaterih regijah predstavljajo že skoraj sto odstotkov. Pri nas jih je 48 odstotkov, medtem ko je slovensko povprečje 46 odstotkov. Izhodišče ministrstva za zdravje je, da bi se v tem mandatu omogočilo prehod v zasebnišтво do polovici zdravnikov v posamezni dejavnosti na primarni in sekundarni ravni, medtem ko naj bi terciarni nivo, tu gre predvsem za Klinični center, ostal organiziran kot javni zdravstveni zavod.

Ni bilo še pred kratkim govora o popolni privatizaciji zdravstva?
V koalicijski pogodbi, pri izdelavi katere je sodeloval tudi minister Andrej Bručan, je zapisano, da naj se uredi razmerje med javnim in zasebnim zdravstvenim sektorjem. Ugotavljali so namreč prenizek odstotek zasebnišťva v določenih občinah. Želja je bila, da se podprejo vse prošnje za koncesijo, zlasti tam, kjer so demografski problemi in imajo občine težave pri zagotavljanju zdravstvenega varstva. Skratka, v koalicijski pogodbi je bilo zapisano, da je treba razmerja preučiti, in če bi se zgodil popolni premik v zasebnišťvo, to razmerje ne bi več obstajalo. Je pa minister pred novim letom v vseh regijah, ki jih je obiskoval, javno povedal, da želi, da se vsem zdravnikom omogoči prehod v zasebnišťvo. Torej 100-odstotno. Kmalu zatem pa so bili objavljeni rezultati ankete, ki jo je

opravila zdravniška zbornica. Ti so pokazali, da 42 odstotkov zdravnikov ne želi preiti v zasebnišťvo. Konsenza med zdravniki glede zasebnišťva torej ni, kljub temu pa zdravniška zbornica še vedno podpira popolni prehod.

Zakaj si ministrstvo in zbornica sploh prizadevata za privatizacijo zdravstva?
Iztočnice, ki jih omenjajo, so bolj prijazno in učinkovito zdravstveno varstvo, s krajšimi čakalnimi dobami in čakalnimi časi. Tak sistem naj bi bil tudi bolj racionalen. Kljub temu pa so ankete o kazalcih oziroma razlikah dejanskega stanja v zasebnem in javnem zdravstvu sorazmerno šibke. Danes ne od ministrstva ne zbornice nimamo izdelanih kriterijev za merjenje razlik med sistemoma. To je moja največja pripomba.

Od kod argument o večji racionalnosti, če so vendar cene storitev pri zasebnikih in v javnih zavodih enake?
Potrebno je vedeti, da so v zasebnišťvo sprva odhajali mlajši in zdravi zdravniki, ki niso imeli v načrtu večjega in dolgotrajnejšega dodatnega izobraževanja. Odhajali so predvsem tisti, ki so imeli zelo veliko pacientov, se pravi visoke glavarine. Ta v povprečju predstavlja nekaj manj kot polovico vrednosti programa in glede na to, da so ti zdravniki dobivali sorazmerno podobne zneske kot tisti, ki so ostali v zdravstvenih zavodih in so imeli nižjo glavarino, je moč sklepati, da so zasebniki bolj racionalni. To pa v osnovi ne drži. Tisti, ki bodo med zasebnike odšli v prihodnosti, bodo imeli s številom pacientov, ki jih imajo danes, bistveno slabše pogoje poslovanja. V ljubljanskem okolišu, kjer je bilo v preteklosti omogočeno čezmerno opredeljevanje za zasebnega zdravnika, se tako celo zastavlja vprašanje, ali bodo zdravniki, ki še delajo v zdravstvenih zavodih in se bodo nenadoma znašli na trgu, sploh imeli dovolj pacientov za opravljanje svoje dejavnosti.

Ali država s podpiranjem zasebnišťva pričakuje tudi nizanje lastnih stroškov za zdravstvo?
V osnovi ne. Gre za to, da se zmanjšuje delež delavcev v javnem sektorju, ob tem pa javne finance za zdravstveno dejavnost ostajajo na enakem nivoju. Prihranka ni. Gre za politične odločitve in vprašanja, na katere morajo odgovoriti tisti, ki so na oblasti.

Kaj po vašem mnenju prinaša privatizacija zdravstva?
Popolna privatizacija sektorja bi po mojem mnenju pomenila krepak korak nazaj. Za to trditev obstaja več razlogov. Slovenski zdravstveni dom je kot pojem nastal leta 1907. Nastal je kot izraz potrebe prebivalstva po povečanem obsegu dela z otroki, socialne skrbi in obvladovanja določenih bolezenskih stanj, kot je na primer tuberkuloza. Taka oblika skupne prakse se je kasneje izoblikovala v slovenski zdravstveni dom. Gre za pojem, ki ga v svetu poznajo kot unikum. Povzeli so ga Švedi in Norvežani, ki imajo danes zelo podoben sistem našemu. Velike pohvale smo doživeli tudi od svetovne zdravstvene organizacije, saj se je sistem pokazal za zelo učinkovitega predvsem v obvladovanju bolezenskih stanj, ki zajamejo veliko število

prebivalstva. Prav dogajanja v zadnjih tednih nam kažejo povečano potrebo po tem, da se v večjih zdravstvenih zavodih organiziramo na način, da skupaj z zasebniki znotraj prostorov zdravstvenih domov organiziramo dejavnost na način, ki bo strokovno, časovno in kadrovsko določena. Da bodo pacienti v primeru epidemije točno vedeli kam, kdaj in na koga se lahko obrnejo. Ob tem pa zdravstveni domovi skrbijo tudi za preventivo, akcije za promocijo zdravja, organizacijo večjih laboratorijev in bolj zahtevnih diagnostičnih postopkov, so center za urgentno službo in podobno. Zaskrbljujoče je, da kazalci zdravstvenega stanja populacije kažejo, da se od leta 1992, ko se je v Sloveniji začelo zasebnišťvo, na tistih področjih, kjer so se najbolj pojavljali zasebniki, pojavlja zelo negativen trend.

Govorite o zobozdravstvu in ginekologiji.
Da. Več je kariesa, raste maternalna umrljivost.

Pa sta privatizacija in zdravstveno stanje prebivalcev res vzročno povezana, ali gre pri tem za kaj drugega? Na primer nezdrav način življenja, ali celo za slabšanje kvalitete storitev po javnih zdravstvenih zavodih.
Gre za to, da takih trendov do leta 1992 nismo imeli, od takrat pa jih imamo, in to samo na teh področjih. Ne gre za spremembe, ki bi bile povezane z demografskimi spremembami, ampak za slabo organizirano službo. V nekaterih delih Slovenije določene dejavnosti že v popolnosti opravljajo zasebni zdravniki s koncesijo. Tam je nedvomno jasno, zakaj prihaja do negativnih trendov, in za to ni mogoče kriviti zdravstvenih domov. Zdravniki, ki so v zasebnišťvu, so orientirani predvsem v kurativno in storitveno dejavnost. Ko gre za preventivno dejavnost, urgenco in promocijo zdravja pa bistveno zaostajajo za zdravniki, ki dejalo v sistemu javnega zdravstva.

Pa vendar, zasebno zdravstvo so bolniki dokaj dobro sprejeli. Med prednosti uvrščajo predvsem prilagodljivost in bolj prijazen odnos zasebnikov. Zakaj zdravstveni domovi na tem področju zaostajajo? Zakaj je potrebno v javnih zavodih več časa predsedeti v čakalnici? Zakaj je včasih potrebno nekaj ur vztrajati na telefonu, da pridemo do zelene ambulante? Se ne da teh stvari bolje organizirati?
Mi danes nimamo niti ene ankete, ki bi dale jasen odgovor na vprašanje o stanju v javnem zdravstvenem sektorju in stanju med zasebniki. No, imamo podatke, da so se čakalne dobe pri zasebnikih bistveno bolj podaljšale – in nikakor niso krajše kot v javnem sektorju. Kar pa se tiče čakalnih časov pred ordinacijo, je to stvar organizacije v posameznem zdravstvenem zavodu. V Zdravstvenem domu Novo mesto od nedavnega izvajamo tudi ankete v zvezi s čakalnimi časi. Imamo čakalne knjige, beležimo, kdaj je bil pacient naročen in kdaj je prišel na vrsto. Je pa to sorazmerno nov kazalec in težko rečem, kaj smo v tem času naredili. Upam, da bodo rezultati dobri.

Kaj menite o sistemu, kjer bi polovica zdravnikov odšla med zasebnike s koncesijo, polovica pa bi jih ostala v javnih zavodih?
Zadnje čase je bilo od združenja zdravstvenih zavodov, sindikatov in tudi civilne iniciative – na ministra se je obrnilo prek dvesto društev upokojencev – precej pobud, da na nivoju primarnega zdravstva ne bi prišlo do popolnega prehoda v zasebnišťvo. Po novem letu je tudi minister začel javno govoriti o tem, da bi v določenem času prešli na sistem ena proti ena. Mi si ob tem želimo, da če se to že dogaja in da če je razlog za to ustvarjanje konkurenčnosti, da se to enakomerno dogaja po vseh dejavnostih. Edino tako lahko pri posamezni dejavnosti primerjamo uspešnost zasebnikov in javnega zdravstvenega doma. Močno upam, da ustanovitelji javnih zdravstvenih zavodov, se pravi lokalne skupnosti, ne bodo pospešili razgraditve zdravstvenega doma, do katere po naravni poti lahko pride s 100-odstotnim podeljevanjem koncesij.

Kdaj bo jasno, do katere mere se bo privatiziralo slovensko zdravstvo?
Strategija Zdravstvenega doma Novo mesto predvideva razmerje največ ena proti ena po vseh dejavnostih. Že to razmerje je v ekonomskem smislu zelo problematično, saj ima zdravstveni dom nekatere fiksne stroške, ki se z zmanjševanjem števila delavcev ne spreminjajo. Če se obseg programov kritično zmanjša, bodo stroški preseglili finančne zmožnosti, ki jih pridobimo skozi obstoječe programe. Zaradi tega je vzdrževanje nepremičnine in osnovnih sredstev pod velikim vprašajem. Nacionalna strategija pa je seveda vprašanje za ministra. Glede samega prehoda v zasebnišťvo se trenutno še ne dogaja prav veliko, saj ministrstvo čaka še veliko dela na področju osnovne zakonodaje.

Novomeško območje je po deležu dodeljenih koncesij pod slovenskim povprečjem. Je to posledica zadržkov lokalnih skupnosti do podeljevanja koncesij ali česa drugega?
V skladu z zakonom morajo občine za zdravstvene domove skrbeti kot dober gospodar, po drugi strani pa so tudi skrbnik javne zdravstvene mreže. Skratka, ne gre za tekmovanje, kdo bo v javno zdravstvo spustil čim več zasebnišťva. Treba je razumeti, da občina razpisuje koncesije, če ima to potrebo. Do leta 1992 možnosti, da zdravnik kot zasebnik prevzame javno zdravstveno službo, ni bilo. Po tem letu se je ta zakonska možnost, ne pa tudi pravica, odprla.

Pričakovanja zdravnikov glede privatizacije so razdeljena. Približno polovica bi jih odšla v zasebno prakso, polovici bolj ustreza sedanj sistem. Kako ta razdvojenost vpliva na kvaliteto zdravstvenih storitev?
Ankete, ki jih izvajamo med zaposlenimi, kažejo, da so razvoj v karieri, varnost službe in plača po pomembnosti na prvih treh mestih. A sedanji sistem vodstvom zdravstvenih domov ne omogoča, da bi delavce stimulirali do te mere, da bi bili povsem zadovoljni. Številni zdravniki in zobozdravniki menijo, da bi bili, kar zadeva dohodek, na boljšem, če bi bili zasebniki.

Kot uporabnik storitev zdravstvenega doma se sprašujem predvsem to, ali lahko sploh zaupam zdravniku, ki na ustanovo, v kateri dela, gleda kot na ječo.

Vsak človek, ki je v delovnem razmerju, je v ječi. Tudi če imate zasebnišťvo, morate vsako jutro vstati in oditi v službo. Ste v ječi, ki ste si jo naredili sami, a vseeno. Vedno prodajate svoj čas za plačo. Ta plača pa naj bi bila tako visoka, da bo zadoščala za osnovne življenjske potrebe, pa tudi za to, da si omogočite kaj drugega, kar ni ravno eksistencialna potreba. Stimulacije, o katerih govorimo, definitivno niso več osnovna potreba. Če plače zdravnikov in zobozdravnikov primerjamo s plačami v drugih sektorjih, ugotovimo, da so te relativno visoke. Dejstvo pa je, da so v odnosu do povprečne plače v zadnjih letih padle. To nedvomno čutijo vsi zaposleni v zdravstvu, iz česar se poraja neko nezadovoljstvo. Na drugi strani pa ima vsak zdravnik svojo poslovno in strokovno moralo, ki zaradi tega, ker je bolj ali slabše plačan, ne bi smela biti spremenjena. Zato ni razloga, da ne bi zaupali nekemu, ki sicer ni zadovoljen s plačo, a vseeno zelo vestno opravlja svojo dejavnost. Znano je, da v zdravstvenem domu na marsikaterem področju prihaja do realizacije nad sto odstotkov. Že to kaže na odnos zdravnikov do tega, kar počnejo. Če ta ne bi bil pozitiven, se to nikoli ne bi zgodilo. Nobenega razloga ne vidim, da nekdó, ki dela v zdravstvenem domu, dela slabše kot zasebnik. Včasih je celo obratno. Potrebno je namreč upoštevati, da je zasebnik že po logiki svojega statusa orientiran na dobiček. Pri zdravniku, ki ima v zdravstvenem domu zagotovljeno plačo, pa profitabilnost ni v ospredju. Ukvarja se le s stroko in pacienti, medtem ko se mora zasebnik uro ali dve na dan posvetiti direktorskemu poslu. Se pravi, da je čas, ki ga dejansko posveti pacientom, ali krajši ali pa podaljšuje delovni čas. V Sloveniji taki zdravniki s pacienti povprečno delajo dobrih devet ur, dve ali tri ure na dan pa posvetijo menedžerskim funkcijam. To pomeni, da delajo dvanajst ur na dan. Zdaj pa vas jaz vprašam, ali lahko na dolgi rok verjamete, da bo to za vas kvaliteten zdravnik, ki si je sam ustvaril take pogoje dela, v katerih se definitivno slej ko prej pojavi sindrom izgorevanja.

Pa je sploh možno spremeniti sistem do te mere, da bi zadovoljili pričakovanja zdravnikov in da to ne bi povzročilo prevelike luknje v zdravstveni blagajni?
Treba je vedeti, da sedanja reformna prizadevanja vlade predvidevajo bistveno zmanjševanje stroškov na področju javnega sektorja. Zato ni realno pričakovati, da bo vlada kot socialni partner pristala na povečevanje obsega stimuliranja. Na drugi strani pa ni direktorja, ki ne bi želel povečati plače zdravniku, ki dobro opravlja svoje delo.

Znano je, da bi večina zobozdravnikov v novomeškem zdravstvenem domu rado odšlo med zasebnike. Lani so menda celo grozili z množični odpovedmi delovnega razmerja. Se je stanje zdaj umirilo?
Groženj s skupinsko odpovedjo dejansko ni bilo. Dejstvo pa je, da je po preučitvi vseh razlogov, s katerimi so dokazovali potrebo po odhodu

v zasebnišťvo, postalo jasno, da so ti argumenti na precej trhljih nogah. Obstaja pa neka intenca Fidesa (Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije, op.a.), da bi vsi zaposleni v javnih zdravstvenih zavodih dali odpoved in potem ustanovili zdravniške zadrüge. A tak način organiziranosti terja zakonske spremembe, ki pa jih v kratkem času ni možno pričakovati. Pomembno pa je še nekaj. V celi zgodbi nikakor ne gre spregledati želja in pričakovanj porabnikov storitev. Zdaj se pogovarjamo o zdravnikih in o reševanju njihovih življenjskih problemov, morali pa bi se vprašati, kakšno zdravstvo si želi prebivalstvo. A tega ne naredi nihče. V parlamentu se stvari rešujejo s preglasovanjem. Menim, da je, če gremo spreminjati sistem, ki je star sto let, to zrelo za referendum. Zdravnik namreč služi ljudstvu in ne obratno.

Kakšne ukrepe bi po vašem mnenju morala sprejeti država, da bi zdravstveni domovi postali bolj konkurenčni, da bi bili zadovoljni tudi zdravniki, a da vse to vendarle ne bi povzročilo prevelike luknje v zdravstveni blagajni?
Ministrstvo bi moralo najprej izdelati kriterije, tako poslovne kot strokovne, s katerimi bi lahko kvalitetno primerjali oba sistema. Nadalje bi morali zelo okrepiti področje regulative. Danes finančnega nadzora pri zasebnikih praktično ni, saj to zakonodaja ne omogoča. Zaradi česar tudi ne moremo govoriti o transparentnosti porabe sredstev. Potrebno bi bilo okrepiti tudi službe nadzora, saj ima zdravniška zbornica, ki te nadzore izvaja, danes le eno desetino za to potrebnih sredstev. Tretja točka je sistem stimuliranja v javnem sektorju. Tu dodatek na plačo znaša do tri odstotke, medtem ko primerljiv evropski delež predstavlja deset odstotkov plače. Manevrskega prostora za stimuliranje je torej malo, čeprav dobršen delež zdravnikov, ki bi danes odšli med zasebnike, tega ne bi storili, če bi imeli dobre osebne dohodke.

Kaj bi pomenila popolna privatizacija zdravstva in ukinjanje zdravstvenih domov kot jih poznamo danes?
Razkrajanje zdravstvenih domov ima dve vrsti posledic. Po eni strani se prebivalci ne morejo več odločiti, kje bodo pridobivali svoje zdravstvene storitve, na drugi pa to za seboj potegne zelo veliko odpušćanj. Pri razkrajanju vsake firme se pojavljajo tehnični presežki. Mi imamo na primer kader zaposlen po standardih. A danes ni regulative, ki bi zasebniku velevala, da zaposli osebe točno po teh standardih. Lahko zaposluje v manjšem številu in z nižjo izobrazbo, razliko pa neupravičeno zadrži zase. Če ste zobozdravnik, je to povsem druga zgodba, kot če ste zobotehnik ali medicinska sestra. Te se danes tresejo od strahu, medtem ko za zobozdravnike to ne velja. Ne v tem ne v kakem drugem sistemu.





Foto: Jure Švent

Hrabri, neustrašni Branko.



Foto: Jure Švent

Le pogumno Naprej!



Foto: Jure Švent

No, ali pa Nazaj ...

Komentar: Hg

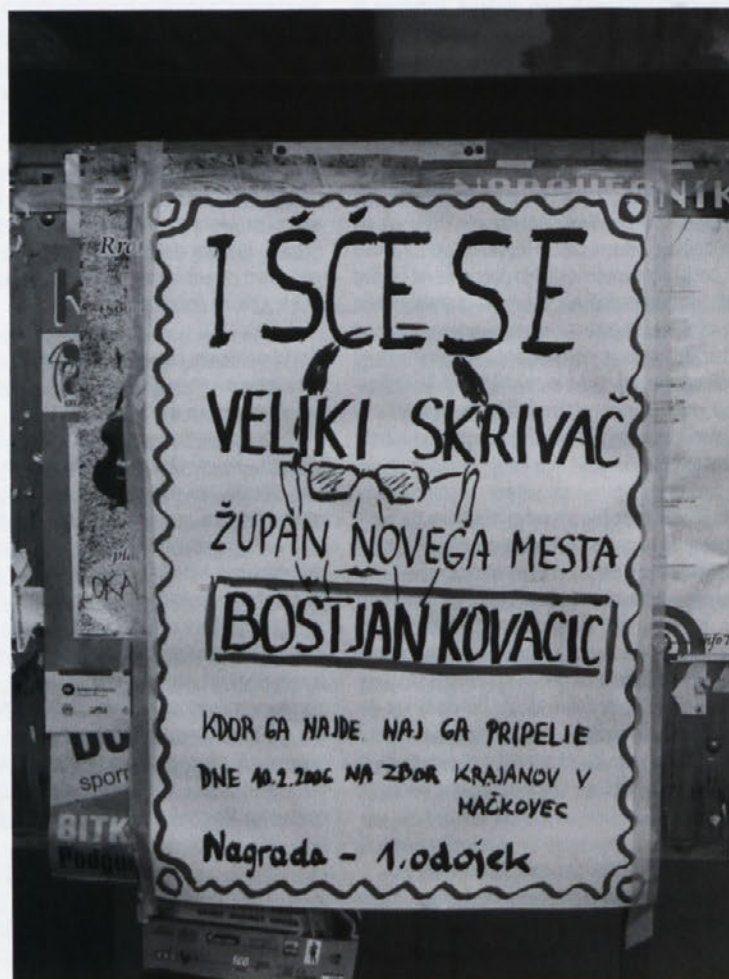


Foto: Rasto Bobek

V revolucionarnih časih na Mačkovcu je bilo moč dobro masko menjati za odojka ...

Projektno učenje mladih

Postani pum(a)

Matjaž H. Grum

O Pum-u oz. Projektnem učenju mladih smo v Parku že pisali, vendar se je od takrat kar nekaj stvari spremenilo, premaknilo na bolje, skratka, menil sem, da si ekipa mentorjev in udeležencev zasluži vnovično obravnavo.

Začetek Pum-a v Novem mestu sega v lanske marec, ko se je pod okriljem RIC-a (Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto) začel kot neformalna oblika izobraževanja mladih med 15. in 25. letom. Program je brezplačen, kar je zasluga financiranja evropskih socialnih skladov, Ministrstva za šolstvo in šport, republiškega zavoda za zaposlovanje in drugih partnerjev projekta pa tudi zaradi ugodnega odziva okolja oz. podjetij in fizičnih oseb v obliki donacij, predvsem pohištva in druge opreme. Ciljna skupina so mladi, ki so brez statusa, zaposlitve in poklica, večinoma jih iščejo med mladino, ki jim ni uspelo dokončati osnovnega ali srednjega izobraževanja (takih je od 4- do 5%) zaradi neprilagojenosti formalnim oblikam izobraževanja, socialne stiske, družinskih težav ali česa drugega. Pri pridobivanju udeležencev jim pomagajo na novomeškem zavodu za zaposlovanje, Centru za socialno delo, svetovalni delavci osnovnih in srednjih šol, promovirajo pa se še prek medijev; tiskanih, lokalne televizije in radijskih postaj in spletne strani RIC-a. Vključitev je seveda prostovoljna, program traja eno leto, predčasni izstop lahko temelji na odločitvi mentorjev pa tudi udeležencev oz. kolegov o neustreznosti zaradi neupoštevanja pravil, ki so dokaj preprosta: redna udeležba, medsebojno spoštovanje mnenja drugih kolegov in mentorjev. Do sedaj je program obiskovalo 28 mladih. Nekaj jih je že zaključilo program, nekateri med njimi uspešno zato, ker so dosegli zastavljene cilje, drugi pa so odstopili zaradi osebnih razlogov takšne ali drugačne narave.

In namen projekta? Začetek ali dokončanje srednjega izobraževanja, predvsem prek izvajanja številnih projektov, kjer mladi uresničujejo svoje interese, razvijajo svoje sposobnosti in spretnosti, se privajajo na učne in delovne navade, strategij načrtovanja, osvajajo socialne veščine, spoznavajo poklice, odkrivajo svoje talente, vse, kar je bolj ko ne nemogoče doseči v naročju na žalost vse preveč togega in posamezniku neprijaznega formalnega izobraževanja, čemur se ne more prilagoditi veliko mladostnikov, ki so na srečo dobrodošli vsaj v Pumu.

OK, toliko zaenkrat o faktilih, pa pogledimo, kako taka zadeva izgleda v resnici. Ekipi sem se tako pridružil na njihov delovni dan v prostorih nekdanjega vrtca Janko, kar je *stari ljubljanski vrtec*, kot ga poznamo nekdanji obiskovalci. Delovni dan traja od 9:00 do 14:00, najprej se pri jutranji animaciji zmenijo o dnevnih ciljih in aktivnostih, ki pa niso za vse enake. Čez dan se namreč dogaja marsikaj, nekateri se učijo, kolegi jim pri tem pomagajo, čez dan opravljajo izpite na solah, drugi se ubadajo z obnavljanjem oz. urejanjem osrednjega prostora, ki se imenuje PumUta, skratka, vsak se mora zaposliti in posvetiti nečemu. Ponavadi so ravno nerazvite delovne navade, ki bi morale biti začinjene z disciplino, največja slabost udeležencev.

S svojimi izdelki sodelujejo na Rokodelski tržnici na Glavnem trgu, s fotografom Borutom Peterlinom se spoznavajo s fotografijom, celo kuhajo si sami - moram reči, da ne slabo.

Zaključek dneva predstavlja evalvacija zastavljenih ciljev, vsak poda oceno tako svojega prispevka k skupni stvari kot stopnjo uresničitve opravil za ta dan. Zanimalo me je še, če so občutili kakšne negativne odzive okolice, saj vemo, kako je v tej naši zatočili Sloveniji, kjer se ljudje počutijo ogrožene že ob omenbi materskega doma, PUM pa se sliši skoraj kot nekakšna komuna. Vendar razen nekaj obveznih predšodkov polnih posameznikov problemov ni bilo, kot sem že prej omenil jim nekateri celo pomagajo pri njihovih prizadevanjih.

Sicer pa je samo vzdušje »na easy«, če pa se pojavijo težave, kar se občasno jasno zgodi, mentorji in udeleženci ne zganjajo represije ali panike, njihov moto je, da se da ob obojestranskem sodelovanju vse konflikte korektno zgladiti, kar jim očitno zaenkrat dobro gre, in na koncu sem odšel z občutkom, da so prav dobra klapa, človek bi se jim kar pridružil za par dni.

Mimogrede, 15. marca ob desetih zjutraj bodo pumovci ob zaključku prenove prostorov uradno odprli vrata svoje PumUte!

Minuta slave

Barica Smole, foto Boštjan Pucelj



Če hočete postati slavni, nikar ne študirajte in ne delajte. Štipendijo porabite za stajling (kar koli že to pomeni), plačo (svojo ali tisto, ki so jo prigarali starši) pa za pevske ure pri eni od učiteljic petja, ampak ne takega, ki vas bi pripeljalo na glasbeno akademijo. In če teh možnosti nimate, poskrbite, da se bo na vašem balkonu znašel kakšen mrtev ptič.

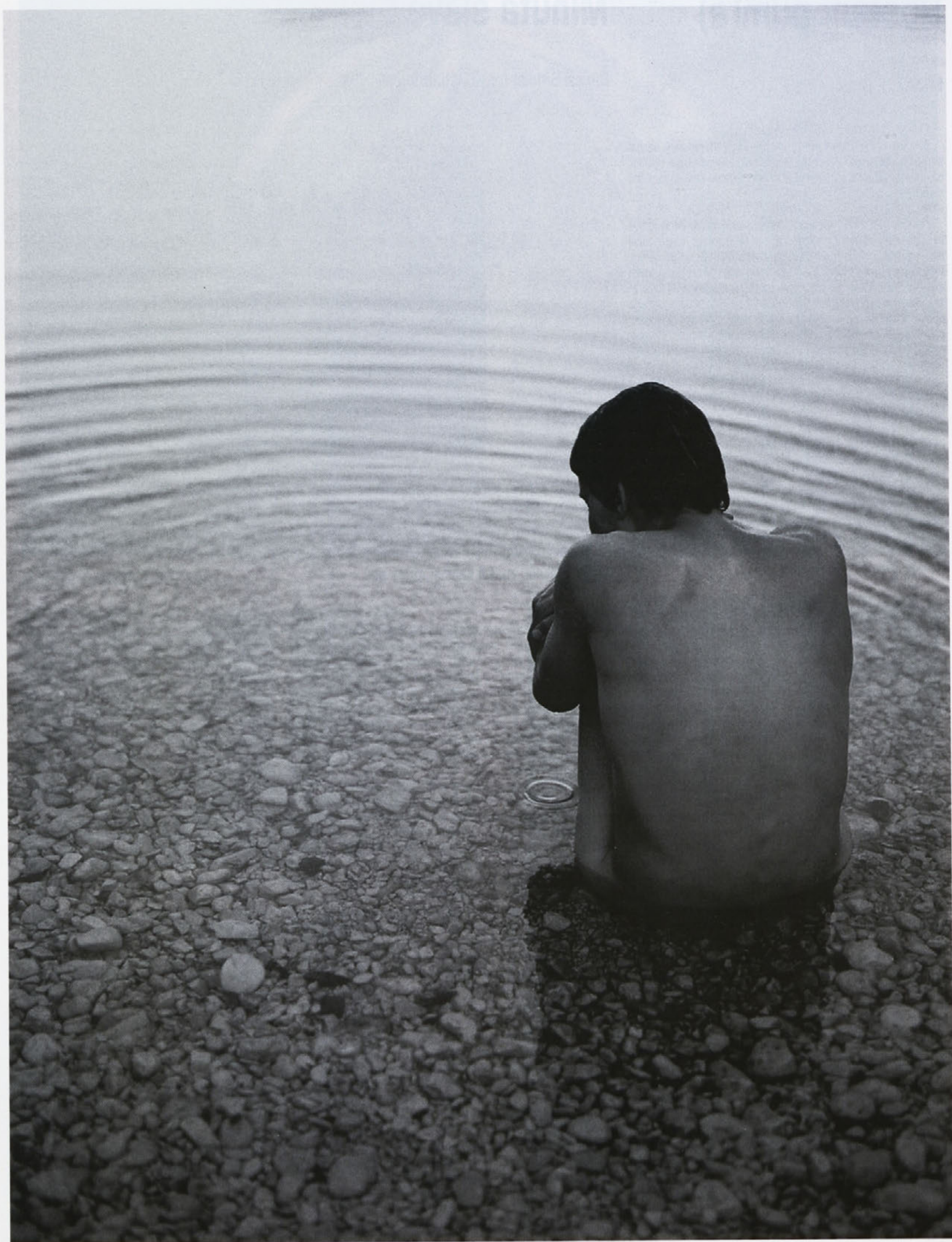
Saj vem, zagodnjali boste, da se je v našem jeziku ustalilo reklo "pet minut slave", ampak zdaj je takšna moda, da je slavnih in "slavnih" pri nas že toliko, da bi minut zmanjkalo, če bi jih vsakemu podelili v povprečju pet. Misli si je treba tudi na tiste, ki so v medijih vsak dan, in zato se na njihov račun čas za vse, ki bi slavni radi šele postali, neusmiljeno krajša. Ljudje so pač ugotovili, da jih ni, če jih ni v časopisih ali na televiziji, in počnejo vse, da bi sebi in drugim dopovedali, da so. Gre torej za globljo filozofsko paradigmo, da ne rečem že kar eksistencializem.

Tako torej na slepo odprem eno naših revij, niti ne tako, kjer objavljajo trače. In glej ga zlomka: na eni od strani objavljajo slike pristrčnih kuhinj. Čisto neestetsko so nabutane na dve strani: predelane iz starih kraških, ampak s pločevinastim štedilnikom, takih, narejenih doma, ki imajo namesto vrat kar zastave, pa slikanih proti velikanski luči nad pogrinjkom, da zaslepi celo podobo družinskega svetišča. Ene so stesane iz surovih desek, ki menda delajo vtis domačijskosti, ki smo jih iz praslovanskih časov prinesli v kolektivnem spominu. Naslednjič v tem tekmovanju pričakujem koliščarsko kuhinjo, da se bo dalo kar s terase loviti ribe v bajerju. In glej ga zlomka (zlomek je v tem, da so oštevilčene, pod vsako številko je ime in priimek pošiljatelja bolj ali manj uspele fotografije), pod eno izmed številčk prepoznam kuhinjo moje znanke. Pa ima Gabi minuto slave. V isti reviji objavljajo tudi posebno urejena stanovanja; večinoma so lepa, taka, za katera potrebuješ veliko denarja. Tokrat so poslikali eno, v katerem prevladuje afriški stil. Ne manjka izrezljanih slonovih oklov, pohištva iz dragocenega afriškega lesa pa preprog iz kož zaščitenih živali, celo muzejski primerek iz kamene dobe je tu. Živ primer, da tudi Slovenci premoremo nekaj tistega kolonialnega duha, ki je sicer bolj značilen za nekdanje (in zdajšnje) kolonialne velesile in je njihovim pripadnikom omogočal nekaznovano ropanje bogastev eksotičnih dežel. Pa smo se jim vsaj z enim primerkom postavili ob bok, da ne bodo mislili, da so samo naši štirje vojaki tisti, s katerimi se prilegamo velikim in močnim.

Od velikega kosa slave si skuša vsakdo odtrgati vsaj malo; čemu bi brali in poslušali samo o našem predsedniku, ki zadnje čase rešuje svet. S tem je pač tako: četudi je slava majhna, lokalna, je vendarle slava. V naši soseski je bil ta teden najbolj slaven Werner. Menda je to pevec, ki žvrgoli kot slavec. Sem že slišala slavnca, včasih pod večer poje v krošnjah lipovcev na našem dvorišču, rada ga poslušam, ker poje brez besed. Werner pa menda ne in težko bi ob današnjih glasbenih komadih rekla, da je to prednost. Žal so minili časi, ko so besedila za popevčice pisali takšni, kot je Gregor Strniša. Torej ta oseba je še danes na plakatu čez cesto, čeravno je prireditelj, s katero so prejšnji teden počastili najboljšega lokalnega športnika in na kateri ga je s svojo umetniško prisotnostjo gospod počastil, že minila. Kakor je v navadi pri nas, bo plakat tam še nekaj časa, da se bom lahko navadila na slavo (še enega) pojočega osebkca, ki jih producirajo državne in lokalne radijske in TV postaje. Ker imam bolj slab spomin, se bojim, da bo iz njega kaj hitro izpuhtel; pojoči geniji se namreč prehitro menjujejo. Že drugo leto bo njegovo mesto zavzel kakšen drug obraz, sproduciran v studiih ali v kakšni medijski veliki ofenzivi žvrgolečih talentov, za katere ne veš, ali kažejo sposobnosti oponašanja ali česa drugega. Potem jih bomo videli še na tekmovanjih, kjer bodo prepevali nekaj, kar smo nekoč, seveda v boljši izvedbi, že slišali.

Druga najbolj slavna v omenjeni soseski je gospa, ki je na balkonu našla crknjenega vrabca. Sicer ne vem, ali so jo zares posneli na TV, se je pa za nastop temeljito pripravila. V eni od dveh trgovin je izbrala novo obleko pa tudi frizuro si je dala urediti, da bi bila s tistim trupelcem videti lepša. Vse za slavo, četudi enominutno.

In za konec: če hočete postati slavni, nikar ne študirajte in ne delajte. Štipendijo porabite za stajling (kar koli že to pomeni), plačo (svojo ali tisto, ki so jo prigarali starši) pa za pevske ure pri eni od učiteljic petja, ampak ne takega, ki vas bi pripeljalo na glasbeno akademijo. In če teh možnosti nimate, poskrbite, da se bo na vašem balkonu znašel kakšen mrtev ptič. Pohitite, vsak čas jih bo preveč, da bi bili še novica.



Najbolj nenavaden dogodek 20. stoletja

Sibirska eksplozija

Aleksej Metelko

30. 6. 1908, Sibirija. Transsibirski vlak, oddaljen 1300 km od dogajanja, ustavi, saj je strojevodja prepričan, da se je vlak iztiril. Seizmografske naprave zabeležijo izredno močan potres. Udarni val eksplozije dvakrat obkroži Zemljo. V Londonu tiste dni ob polnoči pri naravni svetlobi berejo *Times*. Nočne fotografije Stockholma in nekaterih ruskih mest so videti take, kot bi bile posnete sredi belega dne. Zemeljska zgodovina takšne *naravne* eksplozije ne pomni. Eksplozija je imela moč štiridesetih megaton, dva tisočkrat več kot v Hirošimi. Področje katastrofe je obsegalo 1200 km². Število žrtev in huje ranjenih – nič.

Strahoviti, osupljivi in nenazadnje sumljivi dogodki so zaznamovali začetek 20. stoletja, vendar ne prehitevajmo, pojdimo lepo po vrsti. Eksplozija se je zgodila zadnjega dne v juniju leta 1908. Kar je zelo zanimivo pri vseh zgodbi, je to, da je javnost za nenavadne dogodke izvedela šele po koncu prve svetovne vojne, ko se je Lenin odločil, da bo Sovjetska zveza postala vodilna znanstvena velesila in je sovjetska akademija znanosti poslala profesorja Leonida Kulika, naj razišče vse padce meteoritov na ozemlju države. Kulik je ugotovil, da se je v osrednji Sibiriji zgodilo nekaj resnično nenavadnega in začel je raziskovanje.

Meteor vs. atomska bomba

Kulik je imel pred sabo izredno težko nalogo, saj je dobro znano dejstvo, da je sibirski gozd eno najtežje dostopnih območij na Zemlji in je še danes v večji meri neraziskan. Da bi prišli do središča eksplozije, so več dni sledili črti poležanega in ožganega drevja, vse dokler niso prišli do naravnega amfiteatra v hribih, kjer je Kulik ugotovil, da je prav ta *kotel* središče eksplozije. Vsa podrtá drevesa so bila poležana proč od njega. Po vseh štirih odpravah je Kulik verjel, da je bil povzročitelj eksplozije velikanski meteorit. Sledile so tudi druge odprave, ki so dopolnjevale Kulikove ugotovitve. Res je, da Zemlja vsako leto 30. junija prečka pas meteorjev, imenovan Beta Tauridi, kar sproži *meteor-ski dež*, toda kje so dokazi? Zakaj ni nihče našel železnih ali kamnitih ostankov? Odprta so tudi mnoga druga vprašanja. Zakaj ni na mestu trka krater, kot je na primer tisti v Arizoni, ki meri v

globino 200 metrov? Zakaj so v središču eksplozije-trka stala nepoškodovana drevesa? Zakaj ni bilo zaznani povečane količine iridija, kar je v takih primerih spremljajoč pojav? Tudi smer prihoda eksplozivnega telesa ne ustreza naravni poti *nebesnega drobiža*, ki občasno bombardira našo okroglo domovino.

Nenavadna eksplozija pa je dobila novo dimenzijo po letu 1945, ko je svet spoznal učinke atomskih bomb, ki sta bili odvrženi na Hirošimo in Nagasaki. Marsikatero uganko in neskladje v zvezi s sibirskim dogodkom je bilo moč pojasniti s poznavanjem atomske bombe. Kraterja ni bilo, ker se je eksplozija zgodila nad zemljo (v Sibiriji od pet do osem tisoč metrov), tako kot pri atomski bombi. Prav tako kot v Sibiriji je bilo območje v Hirošimi in Nagasakiju tik pod mestom eksplozije znatno manj poškodovano, saj se je rušilni sunek širil navzven. Če je šlo v Sibiriji za atomsko eksplozijo, je logično, zakaj niso našli ostankov meteorita in ostalih posledic. Če tako predpostavimo, da je bila sproščena jedrska energija, lahko razložimo tudi genetske mutacije rastlinstva in živalstva (preživela drevesa so začela rasti mnogo hitreje oziroma so prenehala rasti, pojavile so se popolnoma nove vrste mravelj in žuželk, ki so značilne samo za območje eksplozije). Magnetni vihar, ki je trajal kar štiri ure, tako dobi svoj pomen in pričevanja očitcev o oblaku z gobasto obliko niso več smešna.

Morda pa ...

»Končno vem, kaj se je pripetilo tistega dne nad sibirsko tajgo,« bo kdo pomislil. Toda kot pri vseh nepojasnjenih skrivnostih se kmalu

zatem, ko zgodba postaja vse bistrejša, nenadoma spet zamegli in dogodki spet dobijo skrivnostni pridih. Če je to bila atomska bomba, kdo jo je odvrgel in zakaj? Je znal človek izdelati atomsko bombo dobra tri desetletja pred njeno uporabo? Je šlo za prvi *znani* jedrski poskus? In pa seveda – manjka najbolj prepričljiv dokaz, da je šlo za atomsko bombo, to je povečano radioaktivno sevanje. Vsi dosedanja rezultati meritev so bili namreč povsem v mejah normale.

Je pa še nekaj, kar se ne ujema s teorijo odvržene atomske bombe. To je smer padajočega telesa, ki je povzročil katastrofo. Več kot sedemsto očitcev je zastavilo svojo besedo, da je med padanjem predmet spremenil smer. Prvotno naj bi letel proti Bajkalskemu jezeru, nato pa nenadoma zavil. Česa takega naravno nebesno telo seveda ne bi bilo zmožno in to je zelo težko pojasniti. Na svoj račun so prišli ufologi, ki pravijo, da je šlo za vesoljsko ladjo na atomski pogon, ki je ob stiku z zemeljsko atmosfero izgubila nadzor nad plovilom. Nekateri ekstremisti trdijo, da je bilo plovilo namenjeno k Bajkalskem jezeru, zato da bi si z vodo ohladilo jedrske reaktorje, a so se ti še pred ciljem pregreli in zadeva je eksplodirala.

Nekateri očitvidci so dejali, da so videli neznan predmet šele popoldne. Drugi so govorili o tem, da je prihajal iz jugovzhodne smeri, spet drugi, da se je gibal od vzhoda proti zahodu, nekateri celo, da je po eksploziji letel proti jugu. Dr. Vladimir Rubcov pravi, da je ta navidezna zmeda prepričala resne preučevalce, da takim pričevanjem ne namenijo pozornosti, saj dvomijo

v njihovo verodostojnost. Pravi, da je dalo natančno preučevanje izjav glede na kraj, kjer se je očevidec nahajal v času opazovanja, presenetljive rezultate. »Če na kratko povzamem, bi bil scenarij približno takšen. Zelo verjetno je šlo za dva objekta neposredno pred katastrofo, od katerih je eden »preživel« srečanje in se umaknil proti jugu takoj po eksploziji. In če nadaljujem zgodbo, za katero vem, da sodi med znanstveno fantastiko vojne zvezd, bi lahko rekli, da si je tretji čez približno pol dneva ogledal prizorišče dogajanja,« pravi Rubcov in dodaja: »Čeprav so nekateri sveto prepričani, da je problem Tunguske dokončno pojasnjen in zaključen, bi bilo morda bolje reči, da stojimo na začetku in da je dosje spet odprt.«

Neznanska sreča?

Naj se za konec poigramo še z nečim, kar sibirski zgodbi daje še dodaten pridih skrivnosti. Predpostavimo, da bi neznan predmet, ki je povzročil katastrofo takšnih razsežnosti, padel na Zemljo oziroma eksplodiral nekaj ur prej ali pozneje. V tem primeru ne bi pristal na tako neposeljenem in odročnem kraju. Spomnimo se, da kljub dva tisočkrat večji moči od tiste, ki se je sprostila nad Hirošimo, ni bilo ene same smrtno žrtve. Če bi se eksplozija zaradi tega ali onega vzroka tako dogodila na primer nad Londonom ali New Yorkom, bi žrtve štele v milijonih. Še zelo dolgo se bomo spraševali, ali je imelo človeštvo tistega dne neznansko srečo ali pa je bilo posredi kaj drugega ...



Posledice eksplozije



Primer znatno povečane rasti nekega drevesa po eksploziji



Modna revija: NADZOR KAOSA / CONTROLLING CHAOS

petek, 17.02.2006, ob 21h, v klubu MARSHALL, Novo mesto

oblačila: Nives Dančulović; pričeske: STUDIO FRISALON; čevlji: STRESSSUZE

Sandra Hrovat Grum, foto Peter Rombo

Modna kreatorka Nives Dančulović se je po zagrebški izkušnji predstavila še v Novem mestu. Modna revija je temeljila na profesionalnih nastavkih za izvedbo dogodka; skupaj s serijo novih kreacij smo imeli priložnost opazovati tudi parado obuval in pričesk, v spremljevalnem programu je publiko uvodoma ogrevala metalna ognja, poskrbljeno je bilo za primerno glasbo, saj je ekipa pripeljala svojega DJ-a, med čakanjem na začetek pa smo si ogledovali priložnostni mini katalogec, ki ga je vsak obiskovalec dobil pri vходу od prijaznega, v izbrane kose moške kolekcije oblečenega manekena.

Kontrola kaosa je eksplozivno in povsem zaživela v svojem pomenu; drzni barvni odtenki in kroji v pogumnih kombinacijah, ki poudarjajo bodisi eleganco v klasičnem salonskem pomenu bodisi mladostniško nezavrtost in optimizem. Nives Dančulović je svoj koncept skozi mnoge kreacije razvila do splošne prepoznavnosti. Materiali, ki se med seboj v enem oblačilu izmenjujejo nad splošno začrtanimi smernicami, od povsem navadne bombažne tkanine do pletenin in usnja, se pod njenimi rokami in s prefinjenim občutkom za kombiniranje v značilnih navzven obrnjenih šivih rojevajo v novo življenje. Tu je presenečenje vedno pričakovano, saj redko zasledimo ravno linijo ali oster rob. Tu in tam njene kreacije sicer spominjajo na klasično krojene večerne obleke ali bolje rečeno, iz njih v nekem praspominu izhajajo. V genezi oblačila, kot nastaja v ND studiu, se skozi dodajanje ali odzemanje osnovni formi razkrivajo deli telesa in poudarjajo sofisticirano, sodobno, aktivno ženstvenost. Koncept, ki omogoča tako rekoč neskončno število kombinacij in barv, je lahko dvorezen meč, ki prej ali slej zbledi v nepregleden kaos. Tega se avtorica zelo dobro zaveda in ga nadzoruje; postavlja meje, znotraj katerih je vse dovoljeno. Vtis kolekcije je ozemljal izbor nenavadnih čevljev, ki je ponekod v bleščečih, ponekod v povsem omrtvičenih barvnih odtenkih poudarjal prefinjene podrobnosti domiselno sešitih oblačil in se zaokrožil v brezkompromisno nevsakdanjih pričeskah, v katerih so se bleščali nekonvencionalni modni dodatki od žic do kosov pločevine. Tako spoznamo, da kolekcija omogoča širok diapazon umestitve v priložnost, kam bomo nosili njena oblačila, hkrati pa pušča povsem odprte možnosti čevljev in modnim dodatkom, ki jih pobere po naključju iz domače garderobe.

Izložba mladih oblikovalskih talentov, ki so svoje delo opravili temeljito in pogumno, je delovala kot popoln kontrast platformi, na kateri se je odvijala. Poker, ki ga lahko izgubiš s polnimi kartami v roki, se je začel, ko so tik pred začetkom revije začeli neznanci prekrivati modno pisto s panojem, ki je oglaševal energetsko pijačo, ki je bila ta večer z našim dogodkom povsem nepovezano na degustacijskem gostovanju. Tej uzurpaciji je naredila konec šele gđc. Dančulović, ki je morala lastnoročno odstraniti nepovabljene vsiljivce. Koliko gostitelji prireditve razmišljajo o konceptu večera, pove tudi dejstvo, da niso zmogli ozvočiti moderatorke modne revije do te mere, da bi jo razumel še kdo izmed obiskovalcev, četudi le eden. Čisti fiasko pa je pripisati glasbeni opremi po samem zaključku revije. Kot že rečeno - do tu ni bilo nič prepuščenega naključju, modna revija je bila spremljana s popolnim izborom sodobnih tehnoloških ritmov, a potrebno je bilo borih deset minut, da so jih po koncu razstave preglasili Atomic Harmonic in podobni, ko smo še uživali v izbranih prigrizkih, ki naj bi postavili piko na vizualnemu gurbanstvu. Vendar smo si vsi oddahnil, ko se je oglašil hišni DJ. Bilo je res neverjetno, kako dobro smo ga vsi razumeli, saj je bil perfektno ozvočen, ko je napovedal komad Stavrosa. Pravo olajšanje po napenjanju ušesnih kanalov v hotenju, da bi razumeli moderatorko, ki je domnevno recitala poezijo, a to ostaja le ugibanje.

Nasvet za mlade, perspektivne, urbano naravnane ustvarjalce? Izborite si prostor, v katerem se boste lahko dostojno predstavili, in ne spustite vajeti iz rok niti za trenutke! Tudi ko ste že izčrpani in čutite, kako se stres pretaplja v prijeten občutek ob koncu projekta. V nasprotnem primeru je vse prepuščeno novomeškemu nenaključju.

ZVKD dovolil obnovo Germovih štal

Poročali smo že o poteku obnove nekdanje Germove konjušnice ob novomeškem Glavnem trgu. Gre za prostor, namenjen novi galeriji sodobne umetnosti Simulaker. Ob koncu leta so zaradi strokovne debate okoli predstavitve historičnega tlaka dela pri obnovi zastala.

Krovni Zavod za varstvo kulturne dediščine iz Ljubljane je zaradi razhajanj v pogledih na prenovo med projektantom Interior designom, d.o.o., in investitorjem LokalPatriotom na eni strani ter novomeški območni enoti ZVKD na drugi ustanovil posebno komisijo. Vodil jo je direktor ljubljanskega zavoda Robert Peskar, njena člana sta bila še vodja novomeške enote Danilo Breščak in Tomaž Golob, prav tako konzervator novomeškega zavoda, ter se nekateri člani drugih slovenskih enot ZVKD. Komisija si je 24. februarja ogledala objekt,

prisoten je bil tudi avtor idejnega načrta arhitekt Bojan Košmerl, ki je komisiji predstavil svoje strokovne argumente.

Komisija je prišla do neuradnega zaključka, da lahko projektant in investitor nadaljujeta projekt, kot sta ga zastavila, vendar z manjšimi popravki. Uradni odgovor komisije še pričakujejo, vsekakor pa sta Zavod za varstvo kulturne dediščine in Galerija Simulaker poenotila stališča glede prenove objekta na Vrhovčevi 1a. »Zaradi nenadejanih zapletov se je otvoritev galerije nekoliko zavlekla. Galerijo odpiramo v aprilu, kot prvo pripravljajmo skupinsko razstavo mednarodnih avtorjev. Zaradi vseh zapletov bomo razstavo postavili v skorajda surovem ambientu nove galerije,« je ob tem povedal kustos Galerije Simulaker Iztok Hotko. (Rasto Božič)



Akcija: Rudolfov sejem ponovno v mestu

Akcija - društvo za razvijanje idej bo na začetku prihodnjega meseca ponovno organizirala Rudolfov sejem, serijo delavnic, predstavitev in dogodkov ob občinskem prazniku. Od 3. do 6. aprila se bodo tako na novomeškem Glavnem trgu predstavilo po šest rokodelcev, obenem pa bodo potekale ustvarjalne delavnice, na primer delavnica izdelave mozaika in delavnica sitotiska majice s srednjeveškimi motivi. 7. aprila, na dan občinskega praznika, pa se bo pripetil 2. srednjeveški dan, s katerim želijo prikazati način življenja v mestu, v času, ko je dobilo posebne pravice in pristojbine. Predstavili se bodo rokodelci, katerih dejavnosti so v srednjem veku že poznali, to so lončar, rezbar, kovač, tkalka, usnar, poleg tega pa bodo na tržnici na voljo tudi živila, kot so sol, sir, jabolka, zelišča, olje. Organizatorji stremijo k čim večji avtentičnosti, saj, kot pravijo, se zavedajo da je tovrstnih prireditev v Sloveniji precej, a so premalo strokovne. Obiskovalci si bodo lahko ogledali tudi različne srednjeveške nastope, plese, mečevanja, streljanja z lokom, žonglerje, najmlajši pa se bodo lahko udeležili srednjeveške igre. Vzporedno bo v KC Janeza Trdine potekala razstava fotografij lanskega letnega dogodka. Kot pravijo v Akciji, je namen prireditve približati mladim zgodovino Novega mesta, približati Novomeščanom zavest o kvaliteti novomeškega Glavnega trga in opozoriti na praznjenje le tega ter popestriti dogajanje ob mestnem prazniku. (Uroš Lubej)

Fotografije National Geographic v NM



Ob izidu slovenske izdaje revije National Geographic je izdajatelj pripravil vrhunsko fotografsko razstavo, ki obiskuje vsa večja slovenska mesta. V Kulturnem centru Janeza Trdine bo tako od 14. marca do 2. aprila na ogled 100 izbranih fotografij, ki so po besedah organizatorjev sooblikovale zgodovino društva National Geographic Society in so jih posneli

svetovno znani fotografi, kot so Steve McCurry, Chris Johns, David Doubilet, Emory Kristof, James L. Stanfield, Sam Abell, Michael Nichols, David Alan Harvey, Jim Brandenburg, George Steinmetz, Joel Sartore in drugi. V razstavo je vključenih tudi 11 fotografij Slovenije. Prve so bile objavljene v reviji National Geographic že leta 1930. (Uros Lubej)



»Nova« rimska miljnika

Gradnja dolenske avtoceste je botrovala pomembnim novim arheološkim odkritjem. Gradbišče avtocestnega odseka Hrastje-Lešnica se pogostokrat dotika poteka stare rimske ceste Emona-Siscia, zato bogate najdbe ob njej za arheologe niso presenečenje. Ker gre do arheološka dela ob dolenskem avtocestnem kraku počasi h koncu, so na novomeški enoti Zavoda za varstvo kulture dediščine sredi februarja pripravili strokovno srečanje konzervatorjev in arheologov. Na srečanju *Nova spoznanja o rimskodobnih cestnih povezavah v Sloveniji v kontekstu zavarovalnih posegov zadnjih let* so slovenski strokovnjaki predstavili pomembna odkritja in podatke, ki še bolj jasno začitujejo

potek rimskih cest. Na srečanju predstavljeni prispevki bodo tudi natisnjeni v aprilski številki dolenske revije Rast.

Posebno pozornost so na srečanju namenili lanskemu odkritju dveh rimskih miljnikov – obcestnih napisnih kamnitih stebrov na sedlu Karteljevskega klanca. Miljnika potrjujeta potek rimske ceste in na čas rimske okupacije naših krajev mečeta novo luč. Oba sta že restavrirana in postavljena pred vhom v Grmški grad. 23. februarja so v razstavišču grškega gradu Arkade odprli tudi razstavo, posvečeno temu izrednemu odkritju. Razstava je na ogled do 23. marca. (Rasto Božič)



Nejcu Gazvodi milijon tolarjev

Zmagovalec letošnjih Proznih mnogobojev je po mnenju strokovne žirije in gledalcev postal novomeški pisatelj Nejca Gazvoda. V sklepi del tekmovanja se je uvrstilo dvanajst avtorjev kratkih zgodb, ki so se najbolje odrezali na predizborih v štirih slovenskih mestih.

Zadnji del festivala se je odvil 17. februarja v Postojni, kjer so naslednji dan Nejca Gazvoda razglasili tudi za zmagovalca Dnevnikovega natečaja Fabula. Izbrali so ga med osmimi kandidati, ki so se za nagrado potegovali s proznimi deli zadnjih dveh let. Laskavi naziv je dobil za zbirko kratke proze Vevericam nič ne uide, izdano v založbi novomeške Goge. Gazvoda je kot nagrado iz rok predsednika uprave Dnevnika Branka Pavlina prejel ček v višini milijon tolarjev. To je bil vrhunec in sklepno dejanje slab mesec dni trajajočega festivala časopisne hiše Dnevnik in Studentske založbe. Zasnovan je bil kot vzpodbuda za branje in dvig bralne kulture v našem prostoru. Obe nagradi sta veliko priznanje tako mlademu avtorju kot vse bolj prodorni založbi. (Rasto Božič)

Spletni dolenski biografski leksikon

Od lanskega oktobra je na domači strani Knjižnice Mirana Jarca na voljo elektronska oblika Dolenskega biografskega leksikona. Na naslovu www.nm.sik.si/e_knjiznica/biografski_leksikon/bioleks/ je doslej zbranih čez 2700 gesel, ponekod so opremljena tudi s slikovnim gradivom.

Ker je leksikon vedno nastajajoča zgodba, knjižnica poziva k sodelovanju vse, ki bi imeli kakršne koli predloge za popolnitve z osebnostmi, pomembnimi za dolensko okolje. Podatke lahko pošljete v rubriko Pišite nam. Po besedah direktorice knjižnice Andreje Pleničar upajo, da bodo z enostavno in brezplačno dostopnim e-leksikonom morda vsaj malo olajšali iskanje biografskih podatkov.

Osnova za nastanek pokrajinskega biografskega leksikona je bilo Gradivo za dolenski biografski leksikon Karla Bačerja, ki je sprva dvajset let izhajalo periodično, leta 2004 pa ga je novomeška Knjižnica Mirana Jarca izdala v knjižni obliki. V njem so zajete celo nekatere osebnosti od srednjega veka dalje.

»Naš cilj je vzpostavitev e-biografske podatkovne baze znanih Dolenjcev, ki jo bo lahko vzdrževati in dopolnjevati. Posledično smo želeli dvigniti samozavest prebivalcem regije, da bodo ponosni, koliko pomembnih ljudi je dala Dolenjska skozi zgodovino. Z digitalno obliko omogočamo hitrejši in boljši pregled domoznanskih informacij. Osrednja območna knjižnica Celje se že zanima za izmenjavo podatkov za njihov biografski leksikon,« je še povedala Pleničarjeva. (Rasto Božič)

Rajko Šajnovič:

Materni jezik je Romu domovina

tekst in foto: Rasto Božič



Založba Goga je nedavno izdala dvojezično knjigo Romske pravljice – Romane vištorje novomeškega romskega ustvarjalca in aktivista Rajka Šajnoviča. Knjiga avtorskih romskih pravljič je nekaj novega na našem knjižnem trgu, z njo Novomeščani in Dolenjci bolje spoznavamo najbližje sosede. Polni smo predsodkov in gneva, pa Romov sploh ne poznamo. Pelje trnova pot sožitja prek kulture? Rajko Šajnovič pravi, da je to edina pot. Kako jo je sam iskal, sem spoznal v njegovem tesnem stanovanju, kamor me je prijazno povabil.

Sam sem se že predstavil, sedaj ste na vrsti vi.

Rojen sem 1947 v Komarni vasi v Beli krajini. Moja starša sta bila Vera in Rudolf Brajdič, oba nepismena. Živeli smo nomadsko, pod šotori, delali v kamnolomih. Težko smo se preživljali. V času mojega otroštva smo se naselili v šmihelskem romskem naselju. Takrat je tukaj stalo le par šotorov, star vagon in lesena šupa.

Kje ste hodili v šolo?

Za Rome so bili to težki časi. Vladalo je nasilje. Kmetje, oblast in milica so nas preganjali. Bežali smo. Podili so nas z zemljišč, pretepali, rušili naše šotore, zaničevali. Tepli so ženske in otroke, pobijali naše živali. Neki policaj se je z gumijevko lotil celo konja.

V šmihelsko šolo me je prvič peljala mama. Čeprav nepismena me je vzpodbujala k učenju. Ob prvem obisku sem bil vesel in srečen, za nagrado sem dobil napolitanke Kekec. Potem sem se šole močno zbal in zajokal. Skril sem se za mamino krilo, učiteljici sem vedel povedati le ime. Posadila me je v zadnjo klopo, hotel sem domov. Otroci so se mi posmehovali, bil sem bos in raztrgan, nevajen prostora. V razredu sem bil najstarejši, imel sem premajhen stol. Počutil sem se ujetega, zaprtega. Bele stene so se zdele kot bela smrt. Dišalo je po parketni pasti, bal sem se črne table. Drugače sem bil nad šolo navdušen. Da bi pomagal ostalim Romom, sem še sam želel postati učitelj. Družina se je večkrat selila, obiskoval sem različne osnovne šole in končal le tri razrede.

Starša sta se pisala Brajdič, vaš priimek je Šajnovič?

Zaposlen sem bil v tovarni Ela. Večkrat sem prekoračil delovne norme, zato so me povišali v predelavca. Odgovarjal sem za dobro dvajsetino delavcev, podpisoval sem njihove naloge. Značilen priimek je v tovarni vzbujal pomisleke. Delavcem ni bilo prav, da jih vodi Rom, tako sem enostavno spremenil priimek. Potem sem zamenjal več služb. Dve leti sem bil v Nemčiji kot gozdni delavec.

Ustanovili ste društvo Rom. Zakaj ste se izpostavili?

Zaradi revščine, nasilja in pogojev življenja. Vedno sem želel pomagati ostalim Romom. Z denarjem, zasluženim v Nemčiji, smo na očetovi zemlji zgradili družinsko hišo – območje šole Dragotina Ketteja (op. R. B). Nekega dne so občinske službe ugotovile, da je hiša napoti novi šoli. Sprva so nas ustražovali, nato izselili. Hišo so porušili brez moje vednosti. Preselili so nas v takrat (1979) ravno dokončan objekt v šmihelskem romskem naselju. Z ženo še danes živiva v njem. Objekt je tesen, gnil, črviv, vlažen in razpada. Bivava v nevzdržnih razmerah.

Kaj vas je potem navedlo k ustanovitvi društva?

Pri bogu in mrtvi materi sem se zaklel, da bom nekaj spremenil, pomagal bratom in sestram. Začeti je potrebno pri mladini. Leta 1983 smo ustanovili Društvo za kulturno, prosvetno in športno dejavnost Rom. V tej obliki je delovalo do 1989, bilo je predhodnik današnjih romskih društev. Začeli smo s športno dejavnostjo, bili uspešni v nogometu, izdali smo šest številč časopisa. S tem smo se Romi otesli tega, kar nas je v preteklosti najhuje prizadevalo, izoliranosti. Sodelovali smo z režiserjem Filipom Robarjem, takrat smo v Novem mestu prvič v Sloveniji praznovali svetovni dan Romov.

Kdaj ste začeli pisati?

V društvu smo imeli tudi kulturno sekcijo, začel sem izdajati časopis. Že 1982 sem napisal prvo pesem v romščini in jo prevedel v slovenski jezik. Hotel sem opozoriti na naš jezik in kulturo. Naš jezik je obenem naša domovina. Knjiga je zapis, edini ključ za odpiranje vrat v preteklost in prihodnost. Naši predniki, celo moji starši, so romski jezik skrivali pred oblastjo. Predvsem zaradi nezaupanja. Našega jezika Neromi niso poznali. Policaji niso vedeli, da jih imenujem seso. Bil sem prvi, ki je s pisano besedo postavil most med romsko in slovensko kulturo.

Slovenski Romi ne govorite enotnega jezika?

V Sloveniji živimo tri večje romske skupnosti. Prekmurski, gorenjski in dolenski Romi. Mi smo prišli s hrvaške strani, prekmurski z madžarske in gorenjski Sinti iz Nemčije. Naše kulture se razlikujejo. Za medsebojno sporazumevanje uporabljamo slovenščino. Sam pišem v dolenski inatič romskega jezika.

Najprej ste pisali le za svoj časopis?

Predvsem sem skušal navdušiti otroke. Pripovedoval sem jim pravljice, s televizije sproti prevajal filme, veliko sem bral. Vse sem prenašal na mlajši rod.

Kdaj je prišla prva knjižna izdaja?

Prvo knjigo sem izdal pet let. 1995 je pri Dolenjski založbi izšla moja pesniška zbirka Pot – Drom. Leta 2000 sem pri tej založbi izdal še prozno delo Biti Rom, lani so izšle Romske pravljice.

Snujete že nova dela?

Medtem ko sem čakal na izid pravljič, sem napisal nadaljevanje knjige Biti Rom, potem Slovensko-romski slovar z več kot 150.000 gesli. V romščino sem prevedel Romsko zgodovino – Romi, kdo ste. Pri naših šolarjih sem opazil, da imajo učbenike le v slovenščini. Prevedel sem učbenik in delovni zvezek za prvi razred devetletke. Vse imam še v rokopisih, za vse razočarano iščem založnika. Otrokom sem prevel Poletnega Cicibana, Kekčevo pesem, razne



Foto: Banci Perlekin

Sveta trojica slovenske kulture

Rasto Božič

slovenske narodne, napisal sem petnajst novih pravljic. Zložil sem vsaj osemsto pesmi. Prevedel sem čez osemdeset Prešernovih pesmi, zanje sem podpisal pogodbo z založbo Karantanija, celo honorar sem že dobil.

V romskem jeziku se pojavlja veliko slovenskih in hrvaških besed.

Naš jezik je močno popačen. Otroci ne govorijo več čistega jezika, besede se mešajo. Tudi na nas vpliva okolje. Naša romska kultura je pogosto napačno predstavljena, prav tako noša. Jaz skušam to popraviti in ohranjati izročilo.

Pri branju pravljic sem dobil občutek, da skušate izobrazevati, vzpodbujati k učenju?

To je bil moj namen. V prvi pravljici nastopa Rom Močni, z njim sem povedal, da sem bil ta Rom tudi sam. Otrokom sporočam, da Romi nismo le poraženci, lahko smo tudi junaki. Potem govorim o Zdravilni roži. Vedno slišim, da za romsko vprašanje ni rešitve. To ni res! Menim, da obstaja zdravilna roža, ki lahko pozdravi vse naše bolezni. Tudi v Sloveniji. To rožico sem našel v kulturi, ko sem zapisal prvo pesem v romskem jeziku. Če jo je našel neki Rom, jo lahko najde tudi neki drugi pravi človek in jo prinese na pravo mesto.

Kako na vas odgovarja okolje?

V življenju Romov vlada revščina, so slabo pismeni. Pisatelji ne smemo zapirati oči, biti moramo pravični in pošteni, pisati moramo resnico. Romi pri vseh svojih težavah in borbi za preživetje vedo za moje delo. Podpirajo me, berejo pa povsem upravičeno malo. Za njih je svinčnik kot teža kamna in kladiva. Ne poznajo skrivnosti in sladkobe pisane besede. Pogosto v kakšni gostilni ob mojem prihodu staknejo glave. Otroci pravijo, da sem ciganski kralj, pesnik in pisatelj, ogovarjajo me. Veliko krajanov ve za moje delo, na neki način me spoštujejo.

Kakšen je torej položaj romskega ustvarjalca?

Pravzaprav kličem na pomoč, rotim pristojne na občinskem in republiškem nivoju. Z bolno ženo živiva v nemogočih, človeka nevrednih razmerah. Nobenemu ustvarjalcu ne bi privoščil pogojev, v katerih delam. Stanovanje je neprimereno za bivanje, od leta 1983 sem delovni invalid tretje kategorije. Najini sostanovalci so vlaga, mrz, smrad in miši. Čeprav rad živim v romskem naselju, je moja največja želja, da bi nekje dobila vsaj enosobno, človeka vredno stanovanje, kjer bi v miru in brez težav ustvarjal za romsko kulturo. Edino rešitev za prihodnost Romov vidim v šolanju in izobraževanju, v zaposlovanju Romov, zlasti pa v razvijanju romske kulture. Naj pristojni preberejo moje Romske pravljice. Zdravilna roža obstaja tudi v Sloveniji, samo pravi ljudje jo morajo najti.

Najkrajši mesec v letu so zaznamovali trije prazniki, če jih tako pogojno imenujemo. Najprej slovenski kulturni praznik, ki vedno na dan potegne vso našo kulturno patetiko. Kultura takrat postane izredno cenjena in pomembna za naš narodni obstoj. Kar naenkrat se jo večina Slovencev zave. Dojema jo kot nekaj nedoumljivo dosegljivega, dogmatičnega. Položi jo v steklen zvon in jo pod njim občuduje ter se ji na moč čudi. Le od kod je prišla? Odkod izvirata njena moč in pomen?

Oba praznika sta sedaj dobila še povezovalno nit v obliki praznovanja valentinovega. Če je še pred leti ob valentinovem le svetnik dajal ključ do korenin, se je to zadnja leto korenito spremenilo. Rumeni mediji, pritlehne radijske postaje in že dolgo sama sebi namenjena izgubljena televizija so toliko časa ponavljali, kako krasen praznik je to, da je potrošniško zavedeno ljudstvo hlastnilo po njemu. Globalizacija ali amerikanizacija? Ni važno, kaj je, gre le za denar! Poleg vsega kičasta estetika vsiljenega praznika lepo dopolnjuje oba navedena. Kulturi daje priokus ljudskosti in sprejemljivosti. Z lažnim bleskom si zakriva obraz. Z valentinovim se je splošna podoba dojemanja kulture zaokrožila in pokazala v pravi luči. Kultura le za nekatere, za marsikaterega norčevanje in laž. Prešeren, Pust in Valentin – nova sveta trojica slovenstva.

In medtem ko je kulturni praznik do zadnjega kotička napolnil športno dvorano Marof ter Nuša Derenda dvorano Kulturnega centra Janeza Trdine, so se in se bodo ostale kulturne prireditve otepale z običajnim obiskom. Njihovi prireditelji se bodo še naprej tolžili z mislijo na lepše čase. S kulturo je pač tako, ali je vedno prisotna ali pa je ni.

Kulturni pregled prejšnjega meseca je drugače pester. Oba glavna mestna kulturna producenta sta delovala po objavljenem programu. Mogoče je potrebno poudariti, da so v KC Janeza Trdine pripravili predstavo Gledališke skupine Goga z novomeške gimnazije, Mladi Prešernu, Javni sklad za kulturne dejavnosti pa je v KC izvedel Revijo izbranih malih pevskih skupin Slovenije. Dan pred koncem meseca so v mali dvorani KC odprli še razstavo akademskega slikarja Božidarja Strmana - Miše, mesec pa je zaključil nastop Kitarškega kvarteta Aleph. Članica kvarteta je Novomeščanka Klara Tomljanovič, glasbenica, ki živi in ustvarja v Nemčiji. Je priznana kitaristka, to glasbilo poučuje na Badisches Konservatoriumu.

LokalPatriot v februarju razen večera Jazzinty abonmaja in filmskega ciklusa sodobnega francoskega filma po izboru Benoita S., umetnika, trenutno zaposlenega v novomeškem Revozu, ni ponudil kakih presežkov.

V razstavišču Arkade novomeške enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine je potekalo strokovno srečanje slovenskih arheologov, govorili so o najdbah, odkritih pri avtocestnih delih. Teden kasneje so v Arkadah odprli arheološko razstavo o odkritju dveh rimskih milinikov. V galeriji Kava bara Slon so postavili na ogled grafike novomeške likovne ustvarjalke Rowene Božič. Ta se je v kratkem času z lastnimi deli že drugič predstavila novomeški javnosti. V galeriji Krka so razstavili dela ljubljanskega slikarja Arjana Pregla. Dolenjski muzej je predstavil arheološko razstavo Novo mesto – nova situla in ob tem spet spomnil na pobudo za poimenovanje mesta v Novo mesto – mesto situl. Ob tej priložnosti so v muzeju ponatisnili dopolnjeno knjižico Boruta Križa, Mesto situl Novo mesto.

V ljubljanski galeriji Fotografija na Mestnem trgu so uradno predstavili knjigo z naslovom Babi novomeškega fotografa Boštjana Pucija in obenem odprli njegovo razstavo. Knjiga fotografij je izšla pri založbi / *cf, povod zadnje je bila lanska podelitev 2. nagrade Emzin za fotografijo leta.

Paradni konj novomeškega rocka skupina Dan D je v akustični obliki nastopila na nacionalnem radiu, oddajo smo lahko poslušali v LokalPatriotu.

PORTRET MAKOVAC, Aleš



tekst in foto Rasto Božič

Ljubljanska Akademija za glasbo je letošnje prestižno študentsko Prešernovo nagrado namenila Alešu Makovcu. Glasbenik, dirigent in umetniški vodja novomeškega Komornega orkestra Tartini, ravnatelj novomeške Orglarske šole, vodja šentjernejskega Pihalnega orkestra in Mešanega pevskega zbora sv. Jakob iz Vavte vasi. Ukaželjni študent, mož in oče treh otrok. Kdo je ta človek?

»Pred dvaintridesetimi leti sem se rodil v Kopru, kjer sem začel obiskovati osnovno šolo. Družina se je kmalu preselila v Vavto vas, tako na Primorsko nimam dosti šolskih spominov. Kot otrok se nisem kaj prida ukvarjal z glasbo, bil sem povsem povprečen. Na željo staršev naj bi pel v šolskem zboru, vendar je učiteljica ugotovila, da nimam posluha. Po mojem ga res nisem imel, saj se pri veliko otrocih razvije kasneje. Kljub temu sem se vpisal na novomeško glasbeno šolo. Začel sem s tolkali, nadaljeval s klarinetom. Dobro sem napredoval, pritegnilo me je. Želel sem postati glasbenik, igral sem v straškem pihalnem orkestru.«

Orkester je že vodil Miro Saje. »Zelo nas je navduševal za študij glasbe. To me je navedlo, da sem se poleg srednje elektro šole odločil šolati še glasbeno. V Mariboru sem se vpisal na srednjo glasbeno šolo, smer saksofon, vendar me je glasba takoj začela širše zanimati. Po dveh letih sem saksofon opustil in v Mariboru obiskoval le teoretski oddelek, ki je povzemal splošno glasbeno izobrazbo. Resno sem se lotil klavirja.«

Medtem je začel doma voditi cerkveni pevski zbor. »Vse me je napeljevalo k boljši vokalni izobrazbi. Na tej stopnji to pri nas ni bilo mogoče, zato sem vstopil v ljubljansko orglarsko šolo. Po štirih letih sem jo končal, dobil sem ogromno teoretičnega znanja. Šola je imela iste profesorje kot srednja glasbena. Veliko smo peli, dobro sem se izobrazil tudi v zborovskem petju. Znanje sem ves čas preverjal z župnijskim zborom, s pevci sem rasel tudi sam.«

Po orglarski šoli se je posvetil religiji. Štiri leta je obiskoval Teološko pastoralni inštitut pri Teološki fakulteti. »Zatem sem začutil veliko željo, da bi šel na akademijo. Ta misel me je navdajala ves čas izobraževanja. Dvomil sem o lastnem znanju. Sam sebi se nisem zdel dovolj dober zanj. Prijatelji so me vzpodbujali, opravil sem sprejemni preizkus. Začel sem na oddelku za sakralno glasbo, ki ponuja veliko dirigiranja in kompozicije ter poglobljeno

glasbeno znanje. Vse sem opravljal z lahkoto, ves strah je bil nepotreben.«

Letos končuje sakralno glasbo, obiskuje pa še drugi letnik orkestralnega dirigiranja. »Dobro sem se ujel s profesorji, v meni so prepoznali človeka, ki mu lahko naložijo malo več.«

Prof. Maks Strmčnik ga je lani izzval, pripravil naj bi nekaj koncertov z improvizacijo v strogo določenih oblikah. »To je praksa, ki je kmalu po baroku zamrla. Med počitnicami sva se redno dobivala, načrtovala, vadil in improviziral sem tudi deset ur na dan. Žena in otroci so me razglasili za nemogočega. Improvizacija me je povsem prevzela, bil se v lastnem svetu.«

Na oddelku so medtem pripravili več nastopov, med njimi dva večja, v Ljubljani in Veroni. »Oba sem solidno izpeljal, Verona je bila nekaj posebnega. Naletel sem na tuj prostor in na neznane, zelo stare orgle iz leta 1486. Za povrh so bile še naravno uglasene, kar pomeni, da se dajo igrati samo v c-duru. Vse moje glasbene zamisli v različnih tonalitetah sem moral nemudoma prikriti. Nastopa sem se bal, izpadlo pa je odlično. Improvizacija me je povsem vsrkala. Preigral sem različne oblike in sloge. Na temelju dobrih kritik se je svet akademije odločil za nagrado.«

Dela tudi kot dirigent. »Dirigiranje me je privlačilo skozi ves študij. Najprej sem se izobraževal v zborovskem, lani sem se odločil za študij orkestralnega. Akademija na leto sprejme le enega študenta te smeri. Predlani so razpisali dve mesti in se med šestimi kandidati odločili zame. Moj profesor je Marko Letonja, dirigent opere v Baslu. Zelo intenzivno sodelujeva. Dirigent mora imeti izjemno veliko znanja. To ni le mahanje z rokami, je izražanje glasbe z rokami in gibi.«

Je zelo delaven. Sprašuješ se, kako lahko vse opravi. »Stavim na kvaliteto, ne na kvantiteto odnosov. Skušam čim bolj izrabiti čas. V vsakem dnevu je tudi del, namenjen družini. Nedeljo sem prihranil le zase in za družino.«

Njegovo znanje prehaja na učence in kolege. Leto 2003 je bilo v nekem smislu prelomno. Akademija ga je močno vzpodbudila. Začeli so Orglarsko šolo, uradno so ustanovili Komorni orkester Tartini, prevzel je vodstvo šentjernejskega pihalnega orkestra. Glasba je Alešu Makovcu začetek in konec. Je njegovo poslanstvo. »Ko ob sobotah vidim mlade orglarje, kako željno pijejo znanje, je to največja motivacija, da jim ponudim vse, kar lahko dam.«

PA ZAKAJ SE TA

park

NE NAPIŠE
SAM!?

stripina
šola stripa nm

Dove na dlan, rož'co v roke pa bo zrasla ...

Tekst in foto Damijan Šinigoj



Od vseh debilnosti me najbolj razburjajo reklame za pralni prašek. Recimo tista, ki pokaže dva puloverja, ki ju operejo tisočkrat zapored, enega z običajnim pralnim praškom, drugega s tistim, o katerem reklama pač govori. In je pulover, tisočkrat zapored opran z reklamiranim praškom, seveda kot nov, drugi pa je kot junja. Jasno. In sem že nekajkrat hotel kupiti dva enaka puloverja, še en pralni stroj (pravzaprav bi si ga sposodil), par deset kilogramov običajnega in par deset kilogramov reklamiranega praška, pa bi prali. Soproga je seveda znorela, poskusila mi je celo izmeriti telesno temperaturo. Rektalno. Le tako me je namreč prisilila, da sem opustil načrt. A le začasno! Ko najdem sponzorja, jim bom že pokazal ...

Ko sem jo slučajno spremljal pri nakupih in ko je omenila, da ji je zmanjkalo kreme za roke in ko se je slučajno že krepko približal končni rok za oddajo članka, sem oddrvel do trgovke in jo vprašal, katero kremo reklamirajo z ovenelo rožico, ki si, započena v kremo, popolnoma opomore. Trgovka je seveda takoj izstrelila, da dove, in me sočutno pogledala, misleč, da sem revež, ki nasede vsakemu prevarantu. Ampak glasno ni nič rekla, posel je le posel in kremo sem seveda kupil, čeprav soproga uporablja drugo. Mimogrede sva skočila še do cvetličarne, kjer sem kupil pet nageljnkov. Ko se je že skoraj raznežila, sem ji seveda hitro pojasnil, da jih potrebujem za eksperiment, a da jih bo po končanem preizkusu lahko dobila. In blesk v očeh je nemudoma ugasnil. Evo, tudi ona ne verjame v reklame in je verjetno kar vedela, da bodo rožice crkline ...

No, naj ne blebetam predolgo. Dva tulipana sem postavil v vodo, enega v nivo, enega v dove, enega pa sem pustil v praznem kozarcu. O rezultatu seveda ni potrebno predolgo ugrabiti. V vodi sta živela (in bosta srečno živela do konca svojih dni), ostale tri uboge cvetlice pa so kmalu sklonile svoje glavice. Opomogla si je le tista, ki je bila na suhem in sem jo kasneje postavil v vodo! Dobro razmislite, če ste hoteli na poti prek puščave s sabo vzeti le kremo brez vode. Zdaj celo dvomim, da bi vas obranila pred soncem!

In še besedica o embalaži. Na škatlici sta dve nalepki. Na zgornji strani piše vse le v angleškem jeziku, na spodnji strani pa so navodila (ali kar pač že) v CZ in SK jeziku, sestavine pa so po mojem mnenju in vedenju napisane v angleškem. Nikjer tudi ni napisan uvoznik. Krščenduhristohudičevnazajinšedvestokosmatihmedvedov, ko bom prečkal cesto mimo prehoda za pešce, me bodo kaznovali, ti mojstri, ki v reklamah lažejo in se ne držijo slovenskih zakonov (prodajalci v DM jim pa štango držijo!), se pa smeji. In preštevajo dobiček.

Evo, iz čiste hudobije sem jih mimogrede prijavil inšpekciji, kaj se bo izcimilo iz tega, pa v naslednji številki Parka ...

P.S. Žalostjo v srcu moram napisati, da sta za potrebe te kolumne dva tulipana crknila v hudih mukah, tretji, ki ga nisem mučil še s kremo, pa si je opomogel in bo po mnenju zdravniškega konzilija povsem okreval!



Prvi jutranji pogled skozi okno,
znova najdena stara knjiga,
navdušeni obrazi,
sneg, menjava letnih časov,
časniki,
pes,
dialektika,
tuširati se, plavati,
stara glasba,
udobni čevlji,
dojemati,
nova glasba,
pisati, saditi,
potovati,
peti,
biti ljubezniv.
(Bertolt Brecht: Radosti)

Radosti, Vikingi in nekatere z njimi povezane reči

Damir Skenderović

Na začetku sezone je norveški smučar Kjetil Andre Aamodt za potrebe magazinske oddaje o alpskem smučanju intervjujal svojega dolgoletnega prijatelja, reprezentančnega kolega in dolgo časa njegovega edinega relevantnega tekmeča pri zbiranju medalj z velikih tekmovanj, Lasseja Kjusa. Med drugim ga je vprašal, kdo bi lahko poleg Lasseja še pobral kako medaljo na letošnjih olimpijskih igrah. Kjusi mu je odgovoril, da je slišal, da smuča še en starček, ki mu pravijo Baby Shark in ki bi lahko bil nevaren. Seveda je govoril o Aamodtu in seveda je imel prav. Ime *Morski psiček* je Aamodt dobil, ker se njegov nedolžen obraz ni skladal z ubijalskim tekmovalnim instinktom, ki ga je kazal, kadar koli je stopil na smučke. Tudi v Torinu, ko je v superveleslalomu osvojil svojo 20. medaljo na olimpijskih igrah svetovnih prvenstvih, od tega osmo olimpijsko in četrto zlato.

Dolga leta sta bila Kjusi in Aamodt kot rit in srajca. Skupaj sta trenirala, skupaj potovala, skupaj tekmovala, izmenično zmagovala in skupaj osvajala medalje na vseh večjih tekmovanjih. Na vseh teh popotovanjih sta bila neločljiva tudi kot cimra, dokler nista bila prisiljena zaradi kronične neprespanosti, ki je bila posledica Lassejevega kroničnega bronhitisa in Kjetilovega kroničnega smrčanja, najemati ločene sobe. Imenovali so ju tudi *dream team*. Med drugim tudi zato, ker sta zaradi svoje nenehne zasanjanosti in raztresenosti kar naprej pozabljala in izgubljala svoje stvari, včasih tudi tekmovalno opremo med dvema tekoma. Imenovali so ju tudi *nora Vikinga*. Ker sta s svojo podobo in pojavo nehote odstopala od normativov in še sprejemljivih estetskih konsenzov v beli karavani, da njun iskri humor posebej niti ne omenjamo. Od drugih »polikanih« smučarjih sta se namreč vedno močno razlikovala po izgledu. Neobrita, vsa siva in nagubana, razmršenih las, dokler sta jih še imela, in ponavadi s preveč kilogrami sta delovala bolj kot norveška ribiča na severnih morjih kot pa vrhunska športnika, ki več kot petnajst let plenita kolajne po belih strminah, vsem poškodbam, boleznim, letom in kilogramom navkljub. In če se je kdo, kljub vsemu temu, še upal obegniti ob njuno zaobljeno postavo, sta mu v svojem stilu mirno in nadvse resno razložila, da sta dolga leta pač delala na kar se da aerodinamični formi svojega telesa in da je ta izdelek načrtnega in težkega treninga. Potem sta skoraj umrla od smeha in navdušenja nad svojim dovtipom.

Naši smučarji in smučarke, strokovni in polstrokovni sodelavci ter funkcionarji smučarske alpske reprezentance, še posebej pa televizijci so se ravno na teh olimpijskih igrah in ravno na svoje največje začudenje kar na enkrat znašli v kar največji krizi slovenskega smučarskega športa, pa čeprav je vsakemu še tako laičnemu opazovalcu jasno, da se kriza vleče vsaj od takrat, ko je prenehala nastopati Mateja Svet. In ko prvi niso bili sposobni ali niso hoteli podati spodobnega komentara o žalostnem stanju reprezentance, so bili drugi, se pravi televizijski komentatorji, sposobni podati le statistične in zgodovinske podatke in pa določene medmete, ko so smučali naši. Recimo: »Joj!« In pa: »Joj!« Skratka, žalostno v vseh pogledih in na vseh ravneh. Verjetno je škoda omenjati, da so bili vsi skupaj tudi skrajno razočarani.

Pri 34. letih pa je Kjetil Andre Aamodt najuspešnejši zimski športnik vseh časov. Kljub temu niti najmanj ne deluje utrujeno ali naveličano, še manj razočarano, pa čeprav mu je včasih slabo, ko se že ne vem kolikokrat smuča po isti progi za smuk. Po njegovih besedah je prav mogoče, da ga bomo gledali, kako se tolče s Hermannom Maierjem vse do leta 2014. Pravi, da v tem športu uživa, da v njem ne vidi nobenega odrekanja, da mu je ta šport ogromno dal, razširil obzorja in ponudil nove priložnosti in da je le v tem skrivnost njegovega uspeha. To je vsekakor pozitivna in zmagovalna miselnost, ki bi še kako prav prišla našim.

Viking je pač kot dobro staro vino ali kot ena od manjkajočih radosti v Brechtovi pesmi. Brezčasen in popolnoma pozitiven.



Make Up 2, Anavrin
Lokalpatriot, 3.februar

Najprej je prišla na oder s perjem ovenčana basistka, za njo bobnar in kitarist. Nato sta privrščali večji, začel se je ples. Tako bi začetek nastopa opisali par sto let nazaj. Danes smo razgledani, smo za enakopravnost spolov, za drugačnost in tako naprej. Kljub vsemu in spoštovanju do nastopajočih pa se ponujajo vzporednice. Če bi nekdanji nastopale pevke brez okusa, bi to še prenesli. Če bi se izkazalo, da so tudi brez posluha, bi verjetno mestnega rablja hitro poslali v hosto po drva za grmado.

Slovenija 21.stoletja je povsem drug prostor in čas. Pri nas so slab okus, neubran petje in sumljiv videz predpogoji za uspešne pevke. Pa so rekle punce, poskusimo še same, saj ne odstopamo od ostalih priljubljenih pevk. Uspelo jim je izdati celo tri plošče, kar težko dojamemo, ko na nastopu spremljaš kilave izvedbe trenutnih uspešnic in močno naivno avtorsko javkanje. Rock kot način in stil je tukaj zgolj v funkciji šminke. Poznamo namreč šminkerje in šminkerke raznih vrst, Make Up 2 se pač furajo na rockerski način. Zelo mlada publika jim je nasledila, enourni ples je uspel. Po razlomljeno odpeti baladi so odfrčale z odra.

Po kratkem premoru so na oder stopili metal-sko nastrojeni in napravljeni junaki. Skupina je obrnjeno prebrala Nirvana in se tako poimenovala. Predlani je izdala obetajoči prvenec Juice. Plošča je še kar dišala po vzornikih, to, kar smo slišali v LokalPatriotu, pa je bilo nekaj povsem drugačnega. Lastno spisana godba je bila v manjšini. Fantje so v večji meri, sicer na nivoju, preigravali novodobne rockerske uspešnice. Celo Madonno, prav pri srcu pa jim morajo biti Depeche Mode, saj so World In My Eyes odžagali kar dvakrat.

Obetajoči nastop se je spremenil v nasprotje. Namesto živahne in iskrene energije je z odra prihajala prežvečena stara zgodba in se v dolgočasju vlekla v neskončnost. Tako pestra zasedba, dve kitari, saksofon, klaviature, ritem sekcija in pevec, bi lahko postregla s čim boljšim. Kje je naboj, ki je preveval njihov debitantski album? Naj mi Anavrinovi feni oprostijo, ampak še stari prdci mojih leti bi izpeljali bolje. Škoda, zamujena je bila še ena priložnost, da v LokalPatriotu slišimo nekaj svežega, kar vsaj malo odstopa od novometalskega kanona. Razposajeno občinstvo pod odrom ima seveda lastno mnenje. Včasih smo kazali znak za mir, danes s prsti kažejo hudiča. Glavno, da se šopa, pa je v redu.

Ocena 2



Pihalni orkester Krka in Nuša Derenda
KC Janeza Trdine, 14.februar

Navadno na teh straneh Parka obravnavamo bolj ustvarjalne oblike glasbenega podajanja, tokrat pa smo obiskali Valentinov koncert. Obisk take prireditve sodi med mestno etiketo. V skladu s tem so bile vstopnice razprodane, jaz pa sem se počutil, kot bi spet sedel na maturantskem plesu. No, glasba je bila le boljša.

Na vhodu plamenice, v avli rdeča luč, pri vhodu v dvorano čokoladni bonboni, za sceno rdeči srčki, vse skladno s tržno vsiljeno amerikanizacijo. Dvorana nabito polna, tudi odrska ploščad skoraj premajhna. Potem napoved neke dive v rdečem žamet; tako lepo s premislekom je izgovarjala »glazbza« in trosila globokomurne življenjske resnice, povezane z »glazbzo«. Potem uvod ugodnega domačega orkestra, prihod priljubljene slovenske popevkarice in precej revijsko sestavljen spored. Prepoznavne teme znanih musicalov; Evita, Cats, Elisabeth, slovenske in tuje zimzelene popevke; Poletna noč, Over The Rainbow, Somewhere ... ter največje uspešnice gostujoče pevke. Publika navdušena, glasen aplavz. Večkrat je močno spominjal na navijaško bodrenje vaškega nogometnega moštva, pri katerem igra večina tvojih sorodnikov. Na koncu darili. Sopka pevki in dirigentu, poljubi, čestitke, nov plaz aplavza in kar štiri ponovitve. Neka teta na sosednjem sedežu je pritegnila popevki. Poln uspeh in navdušeno občinstvo.

Pihalni orkester Krka je pod vodstvom Mira Sajeta zanesljivo dosegel svetovno raven. Pred kratkim so ga v New Yorku uvrstili celo med ducat pihalnih orkestro, ki se bodo potegovali na svetovnem prvenstvu. Vsekakor bo to nastop prestižnega značaja. Vsemu ugledu in izkušnjam navkljub pa smo na koncertu vendar le ujeli nekaj negotovih not. Trobenta in klarinet sta nekajkrat sumljivo zanihala, če uporabimo milejši izraz.

Spored je bil sestavljen v sozvočju s pocurkano priložnostjo in prilagojen pevk. Nuša Derenda je resda izvrstna popevkarica, vendar le to in nič več. Omejena je s patetiko popevk, z estetikto tovrstnih nastopov in okusom ciljnega občinstva. Vse je odpela z žarom, tudi »novomeščansko« uspešnico Tatjane Gros, vendar se ob precej povprečnih radijskih popevkih pač ne moreš naslanjati, ali tudi?

Glede izvirnosti prireditve in sporeda ne gre izgubljati besed. Valentinov večer je prinesel obilo sredinsko sprejemljive glasbe, in če ne drugače, je bilo vsaj tokrat prijetno opazovati napolnjeno dvorano.

Ocena 3



Kal feat. Šukar
LokalPatriot, 16.februar

Včasih je dobro, če greš na koncert nepripravljen. Kal so bili zame neznanka. Po napovedi sem pričakoval neke jokave Rome od tam doli, poleg še domači Šukar, ki mi tudi ne gre preveč v ušesa.

Šestčlanska romsko-srbska zasedba je presenetila. Potem ko so lokalpatriotski fantje občinstvu izpod riti potegnili stole in odstranili mize, je uspela pregovorno hladno publiko navesti k nekakšnemu posnemanju »etničnega« plesa.

Že prvi toni so dali vedeti, da ne gre za običajno romsko zasedbo. Sredi odra je sedel vodja, kitarist in pevec Dragan Ristić, na njegovi levi in desni harmonikarja, za njimi ritmični del z violinistom. Fantje so takoj postregli z vročo gipsy swing glasbo, katere neusahljiv izvir sta balkanska romska folklor in vzhodnjaška ritmika. Predstavili so neukrotljivo glasbo, ki se je razvlekla po širnem vzhodnoevropskem bazenu in Panonski nižini. Pogosto so vnašali prvine swinga in sodobne pop glasbe. Za romske zasedbe, kot tudi splošno za romsko kulturo, je značilno poseganje po drugih kulturah in slogih. Lotijo se različnih priredb, pravzaprav izvirnike in določene motive povsem adaptirajo in predelajo v romsko formo. Slišali smo nekaj takih primerov, Schriffrinovo Mission Impossible pa Clandestino Manuja Chaoja ipd. Po eni strani zasedba spominja na skupine zahodne Evrope, ki so gradile prav na romski tradiciji; Mano Negra, Les Negresses Vertes, tudi primerjava z našim Šukarjem ni odveč.

Glede napovedi Šukarja se je Kalu v izvedbi pesmi Šiki, šiki baba pridružil le Igor Misdaris. Za razliko Šukarja je Kal precej bolj raziskujoča in široko zastavljena zasedba. Fantje so izvrstni glasbeniki. Ritmični del je bil odličen. Violinist, harmonikarja, kitarist presegajo okvir klasične romske skupine, tako v znanju kot izrazu. Le petje je bilo občasno nekoliko neubran. Drugače smo dobili pravo romsko zabavo z vsem patosom in melodiko. Zanimivo, v časih Jugoslavije smo se nad tovrstno glasbo zmrdovali, danes jo postavljamo na oder Jazzinty abonmaja.

Tovrstna glasba je vez med poslušalstvom jazzu in etna ali kakšne bolj ugajane glasbe. Njena uvrstitev v spored jazzovskega festivala je v luči promocije razumljiva. Za nami sta dva večera Jazzinty abonmaja, upam, da bo marčni končno prinesel nekaj pravega sodobnega jazzu.

Še nekaj! Obisk je bil dober in spet smo dobili aršiade, da zajčjega cvička posebej ne omenjam.

Ocena 4



Pustni ples
Narodni dom, 25.februar

Nekdanji ponos mesta se poredko prebudi iz otopelega sna. Zdrnilo bi ga rado več prebujevalcev, vendar še ti točno ne vedo, kako in s čim. Novomeško Društvo za spodbujanje družabnega življenja Naprej nazaj je tako v spodnji, ne najbolj primerni dvorani v obliki črke L pripravilo tretje pustno rajanje. Tokratna tema je bila reka Krka in vse, povezano z njo. Ugotovili smo, da so iznajdljive maske marsikaj navezale in privezale na to temo. Drugače so letos prevladoval maske na temo ptičje gripe in klasične šeme zadnji let; čarovnice, natakarike, razne spake in podobno. Med izvirnimi je izstopala oseba, našemljena v prazgodovinsko situlo. Celo tako natančna je bila, da je na plašču situle upodobila značilne stiline prizore situlske umetnosti.

Obisk je bil bolj srednje vrste. Precej je nihal in kar nekaj časa je bilo potrebno, da se je zadeva kolikor toliko razživela. Na večer pustne sobote je bilo pestro tudi na ostalih mestnih prizoriščih, v LokalPatriotu in mestnih kavarnicah. Narodni dom je zaradi žive glasbe izstopal. V večdelnem nastopu se je predstavil novomeški, kar nekaj časa pogrešani kolektiv Soddia. Pevec, tokrat tudi v vlogi pustnega povezovalca, je poskušal trositi duhovite puhlice. Zasedbo je predstavljala kot delniško družbo in precej dolgozevil pri letnem poročilu. Drugače je Soddia postregel s programom, ki ga poznamo s plošče. Nekaj je bilo tudi starejših avtorsko-narodnih pesmi iz obdobja skupine D'Kovači. Pravzaprav je škoda, da se tako kakovostna skupina dokaj redko pojavlja. Kar nekaj časa že snuje novo ploščo. Predvsem se ji je uspelo odtrgati od okostenelega spajanja ljudske in rock glasbe, kot smo ga bili vajeni pri predhodniku skupine. Nasprotno Soddia deluje sveže, akustična nota se ujema z neagresivno sredinsko rock podlago. Glasba se spogleduje s folk tradicijo. Glasbeniki so prekaljeni borci. Tri kitare v zasedbi dajejo veliko izrazno možnost, tudi pevec zna uporabiti glas.

Društvu Naprej nazaj velja pohvala za pogosto nepoplačana trud in elan pri obujanju mestnega življenja. Novomeška publika bi ju lahko bolje nagradila z obiskom in pozornostjo. Po drugi strani je Soddia že zdavnaj požel sadove prve plošče. Čas je, da postreže z novo in se bolj pogosto pojavlja, drugače bo kljub vsej kakovosti pozabljen. Odraz tega je bil verjetno tudi obisk sobotnega pustovanja v Narodnem domu.

Ocena 3

Ocenjuje Rasto Božič
foto Jure Švent, Rasto Božič



Črna Kuhna, Etno Horror Picture Show
Sanje 2005

Prasket ognja, poklanje žerjavice, obkrožijo ga zvoki vratc peči, grebljice, pridruži se sopnenje meha. Minimalističen zvočni okvir je dovolj, da raper, v tem primeru pripovedovalec Boštjan Gorenc - Pižama, nanj položi zgodbo o stvarjenju človeštva. Takoj pri uvodni temi pritegne z načinom podajanja, kot bi tekel v temačni, sajasto zakajeni črni kuhinji, kjer v soju ognja žarijo oči zgovornega vaškega posebneža.

Projekt je nastal na osnovi glasbenih pravljic kot del enako naslovljene lutkovno-glasbene predstave. Besedila je po ljudskih motivih priredil Pižama, glasbeno spremljavo je po ljudskem izročilu oblikoval Peter Kus, član tria Tolovaj Mataj. Plošča je razdeljena na tri dele. Prvi temi sta napoved, drugi del prinaša večstavnico pravljico o Tolovaju Mataju, tretji se ukvarja z likom in s podobo Kurenta. To so tradicionalne zgodbe, segajo globoko nazaj v srednji vek.

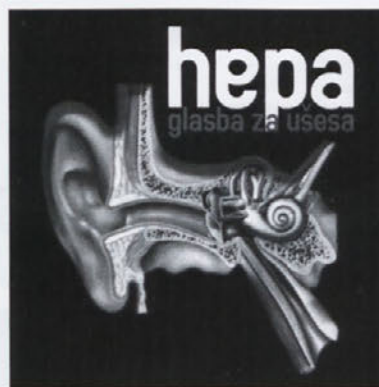
Za presenetljivo izročilno zasnovano glasbeno podlago je zaslužen sodelujoči trio Tolovaj Mataj. Zveni, kot bi izšla iz obdobja pred uničujočim pohodom domačijske estetike s folklorizmom harmonike, predstavlja izhodišče za prirejeno rapanje na meji pripovedništva. Vodi nas v skrivnostni svet pripovedke in ljudskega izročila, tokrat podanega na nov, samosvoji način. V zadnjem delu se glasbena podlaga spremeni, ponudi že bolj urbano tolmačenje izročila. Spogleduje se s sodobnimi slogi, še vedno črpa iz ljudskih korenin.

Pižama je prekaljen in govorno jasen interpret. Ni le raper ali MC, njegova tokratna govorna forma prinaša nova, ritem in zven besede. Gre za drugačno okolje in novo sporočilo. Glasba in vokal se zlije v neznan zvočni hibrid. To ni le tradicija, je njen skoraj poučen prehod v sodoben čas. Gre tudi za sprehod med žanri in med njihovim dojemanjem. Ponujena je pestra slika, poslušalca navduši nad izvirnim približevanjem ljudskega blaga. Še več. To izročilo ne deluje več muzejsko togo zaprašeno, temveč se spopada s sodobnim svetom. Išče časa primerno občinstvo. Način, kot ga ponuja Pižama, sodi v šolske učbenike.

Poleg glasbeno izročilno preporodnega tria Tolovaj Mataj je pri snemanju sodelovalo še nekaj glasbenikov s sodobnimi glasbili. Ploščo so posneli v studiu Radia Student, odlikuje jo povsem ekološko izveden in svojevrstno oblikovan ovitek.

Črna kuhno bomo le izjemoma ujeli na radiu, plošča zasluži večji odziv!

Delo: 5 / Oblika: 5



Hepa, Glasba za ušesa
Dallas 2006

Debitantska plošča trenutno najbolj aktivne kranjske rock skupine je izšla na prvi letošnji dan. Končno se je na slovenskih tleh pojavila nova skupina z zdravo ironičnim pogledom na svet in glasbo. Hepa je rock kvartet s pevcem, ki po poslušanju plošče še dolgo odmeva skozi naš možganski blodnjak.

Zasedba je izvajanje oprla na dokaj sredinsko usmerjeni rock, vendar ta leze iz zastavljene smeri. Bogati se in beži daleč stran od metalske nedomiselnosti in naivnosti obenem. Melodični kitarski rock na trdni ritmični podlagi, mogoče delno negotove klaviature in izvrsten pevec. Besedila so izvirna, duhovita, ironična, mladostno odbita. Ukvarjajo se z vsakdanom, opozarjajo na neumnosti, ki so že zdavnaj postale del našega življenja. Zrcalijo svet in njegovo dožemanje žarčijo skozi prizmo domiselno izvirnega humorja. Hepo težko kam uvrstimo, je pretežno nedoločljiva, vendar se misel ujame ob Zmekow ali mogoče celo ob pozni Buldožer. Recimo pri pesmi *Plačo za pijačo*, idejni naslednici duha Buldožerjevega *Slovinjak punka*. Tudi poigravanje z nemškim in italijanskim jezikom ni daleč stran.

Hepa za glasbene poudarke sega tudi po trših rock prijemih, dostikrat se zateče k teatralnosti, v končni stopnji ponuja rock v plemeniti obliki. Sporočilno bogata avtorska glasba je poleg vsega izredno zabavna. Komadi niso sodobne triminutne enozvočnice, imajo čvrsto zgradbo, zaplet, razplet, solo vložke. Skupna zvočna slika je pregledna, jasna. Zvok je neokrašen, produkcija se približuje koncertni podobi.

Hepa so: Drejc Pogačnik-vokal, Lenart Pogačnik-klaviature, Žika Antonijević-kitara, Dejan Osterman-bas in Martin Pogačnik-bobni. Glasbeni prvenec je nastajal v precej dolgem obdobju 2002-05. Ovitek prinaša vse potrebno, besedila in celo nagradno križanko.

Album ponuja skoraj trideset ur dinamične, pretežno električne glasbe, enajst vse prej kot dolgočasnih tem, mešanico različnih vplivov in slogov. Obenem na dokaj zatohlo domače glasbeno prizorišče stopa nova zasedba. Opozarja, da je rock še vedno zabava, vendar tudi močna razumsko družbeno gibalna sila, ki je v preteklosti spreminjala svet. Mogoče ne bi bilo slabo, ko bi to vnovič storila?

Delo: 4 / Oblika: 3



Will Calhoun, Native Lands
Enja 2005

Plošče za recenzije mi navadno pošljejo za ložbe, tole pa sem kupil sam. Dvojni album je že po debelini izstopal na polici trgovine. Ime Will Calhoun pove, da gre za enega danes največjih bobnarjev. Podobno kot njegov kolega iz newyorške rock zasedbe Living Colour, Doug Wimbish, se je pred leti posvetil jazzu. Native Lands je njegova četrta samostojna plošča.

Pogled na zadnjo stran ovitka je odločil nakup. Naštete so jazzovske klasike, vendar ne kakšni zimzeleni standardi, temveč teme Milesa Davisa, Waynea Shorterja, Stanleyja Jordana, Nane Vasconcelosa, Monga Santamarie, Elvina Jonesa itd. ter Calhounove skladbe. Navdušujoč nabor. Tudi spisek sodelujočih glasbenikov je prepričljiv: Pharoah Sanders, Mos Def, Stanley Jordan, Marcus Miller, Wallace Roney, Nana Vasconcelos, Kevin Eubanks, Cheikh Tdiane Seck in še nekateri. Imena, ki so v minulih desetletjih zaznamovala jazz, poleg njih še danes uspešni glasbeniki, smetana jazzu.

Calhoun je na ploščo uvrstil petnajst tem, ki se sprehajajo skozi pestro mešanico jazzu, etnične in urbane glasbe. Tudi gostje so sooblikovali skupno zvočno sliko. Plošča prinaša vzemirljivo podobo jazzu na pragu novega stoletja. Ponuja svojevrstno vizijo glasbe, zapira usta vsem, ki govorijo, da je jazz mrtev. Calhoun ga predstavlja kot živo, ves čas plemeniteno glasbo. Črpa iz korenin bopovskih oblik, se požene do proste improvizacije, pobere vse, kar sreča na tej poti, uporabi sodobne tehnične rešitve in glasbila. Jazz razume kot planetarno, stalno razvijajočo se glasbo. Njegovi sodelavci prihajajo z raznih celin. Calhounova glasba presega meje, ruši predsodke, istočasno kaže spoštovanje do zgodovine jazzu. Plošča je kot naročena za odgovor na vprašanje, kaj je in kam gre sodobni jazz. Ne bi bilo slabo, ko bi našla pot v ušesa mladih glasbenikov, ki še iščejo izraz. Pomembno bi jih usmerila, pokazala, da v svetu jazzu in nasploh ni le ene resnice. Je zgolj večno iskanje. Včasih tudi neuspešno, vendar kot razvojni člen pomembno. Mogoče je to glasbena dialektika. Vsekakor je Will Calhoun v svetovni glasbeni mozaik dodal pomembno delo.

Plošča za poznavalce. Mlade raziskujoče duše bo mogoče povedla po poti jazzovske ustvarjalnosti in jih posvetila v skrivnost. Albumu je dodan več kot sedemdeset minutni DVD disc posnetkov pogovorov, potovanj in studijskega snemanja.

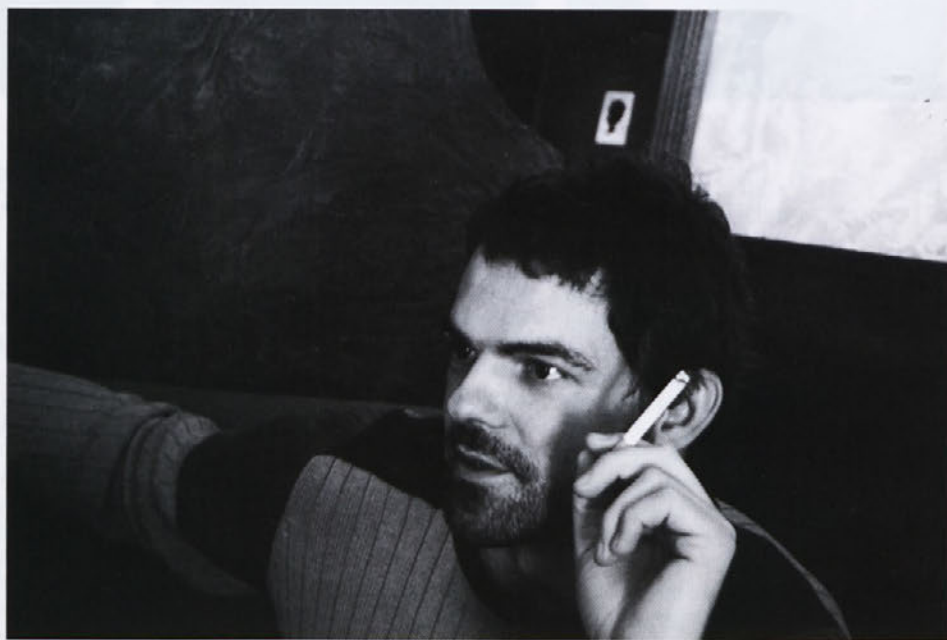
Delo: 5 / Oblika: 5

Ocenjuje Rasto Božič

Intervju: Uroš Sadek

Globina se začenja na površini

Damir Skenderović, foto Hg



33-letni Novomeščan Uroš Sadek je v življenju počel in izkusil marsikaj. Med drugim je študiral angleščino, nato ekonomijo in na koncu diplomiral iz sociologije. V začetku devetdesetih let je bil eden najperspektivnejših dolenjskih tenisačev. Pred kratkim je moral na nekem literarnem večeru M.K.-ju v zameno za nakup njegovega prvenca *Vrtljak* v posvetilo napisati, da je izgubil 6:1 v gemih, pa čeprav še nista odigrala seta. Kar dokazuje, da je v tenisu še vedno prekleto dober, tudi če sam to kategorično zanika. Je eden redkih Novomeščanov in verjetno moških nasploh, ki si je privoščil izjavo: »Lani sem seksual enkrat, letos pa bolj švoh,« ne da bi pri tem kakor koli trpela njegova moška predeksistenca. Nasprotno. Lahko je samo še odkorakal v legendo, še prej pa je napisal Zakone zmede, kjer se mu je zapisalo: Zmeda, to sem jaz.

Pri krški založbi Neviodunum si pred kratkim izdal zbirko kratke proze *Vrtljak*.

Decembra 2005 je zbirka izšla. Vse skupaj pa se je pripravljalo kako leto. Silvester Mavsar iz založbe Neviodunum je vprašal Marjančo Hočevar, če pozna kakega avtorja iz tega območja. Z Marjančo se pozna z njenih literarnih salonov, ki sem jih redno obiskoval. Tako nekako me je potem predlagala Silvestru.

Knjiga je razdeljena na sončne in senčne zgodbe?

Zgodbe sem razdelil na dva dela, ker so si med sabo različne, tako da sem dobil neko koherentno celoto. V prvem delu, sončnih zgodbah, večinoma pišem v prvi osebi, gre za avtobiografske zgodbe. Ne ponujam nekih rešitev in po drugi strani ne razdelam še nekih drugih karakterjev. Ne grem v karakterizacijo drugih ljudi, ki se pojavljajo v zgodbah. Grem bolj na to, kako jaz doživljam situacijo, o kateri pišem.

In kako doživljaš situacije?

S cinizmom, ciničnim humorjem, pretiranim avanturizmom, pretirano seksualnostjo, mogoče poskušam, če bi malo filozofiral, pokazati na impotentnost romantične ljubezni v današnjem času. Prek ekstremov poskušam pokazati na to impotenco. Impotenco v tem smislu, da človek ljubi in hkrati ni ciničen. Da ljubi in je to tudi zmožen pokazati, da je zmožen udejanjiti ljubezen v zvezi z drugim človekom.

Ni se mi zdelo, da bi šlo v knjigi za pretirano seksualnost?

Ves čas obravnavam odnos med moškim in žensko in najlažja komunikacija med njima se mi zdi erotična komunikacija. Kakršno koli drugo komunikacijo med moškim in žensko je težko vzpostaviti. Skupno življenje se mi v bistvu zdi projekt. Zdi se mi hinavsko ne govoriti o seksualnih fantazijah, pa če so udejanjene ali niso. Zdi se mi, da veliko ljudi počne določene stvari v življenju, samo da bi prišli do seksa. Ena stran je ta, da o tem molčimo in potlačimo vase, druga

stran je pa ta, da tudi, če govoriš o tem ali če seksualne fantazije udejanjaš, te to pušča praznega. V obeh primerih ni rešitve. Rešitev je v pravi ljubezni, ki jo poskušamo osvoboditi cinizma. Tu ne mislim na cinizem pripomb, ampak na cinizem vsakdanjega življenja, ki ga potem prenašamo v zvezo.

Prava ljubezen torej?

Mislím, da je ljudi strah pred odnosi. Strah pred združitvijo duhovne komponente ljubezni z njeno telesno stranjo. Te telesnosti ne znamo na harmoničen način vnesti, vkomponirati v ljubezenski odnos. Ljubezen je celota obeh delov. Problem je tudi, če v zvezi daje samo en človek. To ne more trajati v nedogled.

V senčnih zgodbah v bistvu razmišljaš o teh stvareh, medtem ko v sončnih ostajaš bolj na površini, na neki opisni distanci brez olupšav?

Sončne so definitivno bolj površinske v nonsalantnem izrazu. Dopusčam možnost, da so sončne zgodbe odraz nekega življenjskega obdobja, preden postaneš malo bolj zrel, preden se ti zgodi nekaj pomembnega. Jaz literature ne pojmem kot nekaj a priori globokega. Globina se začenja na površini. Je pa res, da so senčne zgodbe bolj introvertirane. Pri pisanju teh zgodb sem bil v povprečju tudi bolj v *kurcu*. Mogoče so zaradi tega tudi same zgodbe bolj analitične. Poskušam razumeti neke vzorce obnašanja, zakaj so razmerja med moškim in žensko takšna, kot so, in zakaj so takšna zame. Poskušam dojeti neke splošne zakonitosti.

Si jih dojel?

Ne, nisem (smeh).

Kako zgleda, ko pride ona in v tvojo zmedo vnese še svojo?

Zmedeno.

To je potem verjetno absolutna ideja zmede.

To je takšna zgodba, ki te pusti brez besed, tako, da lahko samo še kaj napišeš.

V življenju si počel marsikaj. Od tega, da si delal v skladiščih Delove distribucije, do tega, da si razvažal pizze, bil pa si tudi vedeževalec. Kako je bilo s tem?

En dan sem bil vedeževalec. Bilo je v redu. Sedel sem za mizo in čakal, da je kdo poklical. Najprej me je poklicala bejba, ki je hotela vedeti, ali bosta z fantom spet skupaj. Vrgel sem karte, ki so pokazale, da bosta skupaj. Potem je klical možakar, če se bo njegovo finančno stanje popravilo. Vrgel sem karte in mu povedal, da se bo. Po ene štirih, petih urah tega posla sem pogruntal, da to ni zame.

Sedaj že nekaj časa živiš v Ljubljani in delaš v oglaševanju. Ti to delo vzame veliko časa in energije, saj si stalno pod neko kreativno napetostjo?

Kot tekstopisec delam v oglaševalski agenciji. To počnem že pet let. Delo mi pobere veliko mentalne energije, posledično tudi fizične. Tu gre za prisiljeno ustvarjalnost osem ur ali več na dan, kar zna biti včasih naporno, predvsem pa lahko pride do prenasičenosti. Tako mi tudi ostaja manj kreativne energije za pisanje, ne ostaja mi več nekega ustvarjalnega presežka. Potem je težko biti ustvarjalen v prostem času, takrat se več ali manj regeneriraš in počneš stvari, pri katerih ti ni treba razmišljati.

Včasih si bil vrhunski športnik, tako da si verjetno še danes polniš baterije s športom?

Leta '91 sem bil dolenjski članski prvak v tenisu. Dvakrat do trikrat na leto ga še vedno igram. Drugače pa sedaj hodim več v hribe in prosto plezam. Zadnje čase mi veliko pomeni, da sem lahko v naravi, čeprav nisem toliko, kot bi si želel, saj s punco pričakujem otroka. Narava mi daje energijo, lepo se počutim v njej, vrača mi neko ravnotežje, pomirjenost s samim seboj. Tudi sama hoja mi je všeč.

Boš pisal še naprej?

Bom videl, verjetno bom. Čeprav se nimam za pisatelja. Jaz sem pač jaz. Napisal sem eno knjigo, mogoče bom še kakšno.



Okrepčevalnica Črni Baron

Osnovni podatki

Okrepčevalnica Črni Baron se nahaja v novomeškem starem mestnem jedru, v zgradbi na križišču Muzejske in Sokolske ulice. Tam, kjer se je vmes pod drugim imenom nekaj časa potil tudi naš Dr. Novšek. Lokacija ni najboljša, saj je okrepčevalnica ujeta med ozke mestne prometnice, a hkrati za obisk z vozilom precej neprimerna. Sobivanje z več najemniki vpliva na slabo prepoznaven vhod z Muzejske ulice, s Sokolske je stvar nekoliko boljše, a je vhod nevarno neposredno s ceste. Razmere rešuje za ta del mesta precej velika in poleti, kljub bližini ceste, zelo prijetna terasa. Primerno za vse po središču mesta peš se premikajoče študente. Lokal, ki je najbližje prodajnemu mestu bonov!

Parkirišče, vsaj urejenih in legalnih, je v neposredni bližini za vzorec. Ob stavbi je dostavno parkirno mesto, 2 parkirni mesti sta v slepi uličici čez cesto, korak stran pa so ob vznožju živilske tržnice še 3 ali 4. Za urejeno in legalno (beri plačljivo) parkiranje se je potrebno odpeljati vsaj do parkirišča nasproti Jakčeve galerije, najbolje pa kar na Glavni trg. Staro jedro, pač.

Okrepčevalnica dela 6 dni v tednu. V ponedeljek in petek imajo odprto od 6.00 do 22.00, od torka do četrta od 7.00 do 22.00 ter v soboto od 7.00 do 13.00. Študentska kosila lahko dobite od 12.00 do 15.00, v soboto žal le do 13.00. Se vam pa tudi med tednom splača pohiteti, saj proti 15.00 zaloga kosil pojenja.

Cena bona je 355 sit, njegova vrednost pa 900 sit. Količnik med njima (2,54) je zelo soliden. Vsi parametri ga tako uvrščajo v cenejšo tretjino. Obisk pokaže resnično sliko.

Splošni vtis

Po urejenosti prostora Črni Baron sodi med povprečne ponudnike študentske prehrane. Objekt že na zunaj deluje precej kaotično, vhod smo že omenili, in nakazuje arhitekturno razdrobljenost. Notranjost ne navdušuje preveč, hladen marmor je očitno že stalnica slovenskih gostinskih obratov iz devetdesetih, pa tudi leta se že malo poznajo. Krivda gre morda lastniku in ne najemnikom. Sedišče je v dveh jedilnicah okrog 30, poleti jih je še približno 20 na terasi. Ja, terasa je zagotovo njihov največji adut.

Pri snagi jedilnih prostorov se z vidika čistoče uporabnih površin sicer gibljejo nekje v sivem povprečju, a je vse skupaj še dobro v primerjavi s kvaliteto zraka. Zrak!!! Iskreno povedano je zaradi obupnega ozračja naš odhod iz lokala še pred naročilom preprečila zgolj obveznost do Parka. Dragi Baron, če se vam v kuhinji kaj žge, jo zračite na ven, ne pa v lokal. Uporabne površine so sicer čiste, a ne delujejo tako. Morda je problem v izbiri barv, mogoče pa je tudi, da zaradi slabega zraka in posledičnega sklenja oči dejansko nismo dobili prave slike.

Prav tako so povprečne sanitarije. Najbolj nas je zmotilo, da ni tople vode. Očitno pri tem novomeški gostinci precej varčujejo. Po kakšnem ključu ne vemo, se pa z njimi ne strinjamo. Vsak osveščen jedec si pred jedjo želi roke dobro umiti, za to pa po-

trebuje toplo vodo. Na enem izmed oddelkov ni bilo mila, ne drugem pa ne brisač. Pa se znajdeš in obiščeš oba.

Morda še najbolje jo Črni Baron odnese z osebjem. Gospod lastnik je precej prijazen možakar, tudi kako šalo razdre, a mu svetujemo, naj se raje posveti prostorsko-gastronomskim problemom lokala. Tudi ostali člani osebja so zelo prijazni in prilagodljivi, se jim pa pozna, da so že dolgo v poslu in so morda od njega malce utrujeni. Občutek imamo, kot da se tega zavedajo.

Hrana

Navadno ponujajo en dnevni meni, razliko do treh pa krpajo z jedmi iz ostale ponudbe. Tu boste našli vsakega nekaj (testenine, meso, sir, zelenjava), a vse skupaj je precej enolično in precej spominja na obrate hitre prehrane. Izbira vsekakor ni pestra in tistim, ki še pomnimo začetke obratovanja Črnega Barona, se zagotovo milo stori. Ko je Baron pred kakim letom in pol odprl vrata, so na dan ponujali tri predpisane različne menije glavnih jedi, k temu pa dodali še juho in solato ter celo kozarec soka pa tudi hrana je bila dejansko okusnejša. Nesramno in zavajajoče je pridobiti stranke z dobro, da ne rečem nadstandardno ponudbo, potem pa v želji po racionalizaciji in zaslužku zadeve vedno bolj klestiti. Dragi gostinci, začnite skromno, a pošteno, in počasi dvignite kvaliteto, pa se vam bo na dolgi rok zagotovo bolj obrestovalo. Glede na skromno izbiro in dejstvo, da zaloga menijev redko zdrži do 15.00 (spet racionalizacija!), so seveda toliko bolj prilagodljivi. V kombinaciji s prijaznostjo to pomeni, da se bodo iskreno potrudili, da bi našli nekaj, kar vas bo vsaj kolikor toliko zadovoljilo. Prti, opremljenost miz in pribor so skromni. Nimalokdaj se zgodi, da vas ob prihodu v lokal pričakata zgolj miza in na njej gol prt. Naročili smo kosilo in nekaj jedi iz ostale ponudbe. Testenine in hitra hrana (rakove (v resnici ribje!!!) palčke in ocvrt sir) so bili solidni, dnevni meni ni bil nič posebnega, med slabše pa sodi juha. Precej zmoti sorodnost okusov posameznih jedi, težko bi se strinjali tudi z nekaterimi kuharskimi triki (pretirano soljenje, uporaba začimbni koncentratov), ki želijo to prikriti. Naše skromno mnenje, je da boste pri Črnem Baronu sicer poceni jedli, a kaj več kot za kratek čas napolnili baterij ne boste. Malo denarja, malo muzike. Na gastronomske užitke pozabite.

Sklep

Črni Baron kvalitativno zagotovo sodi v spodnjo polovico ponudnikov študentske prehrane, nekatere stvari pa so že kar alarmantne. Pozitivno izstopajo zgolj po prijaznosti osebja in bližini prodajnega mesta bonov, največji plus pa je poleti prijetna terasa. Žal nam je, da je Baron v enem letu iz kvalitetnega in predvsem poštenega in urejenega ponudnika študentske prehrane tako nazadoval, a vam kaj več kot obiska v sili razmer ne moremo svetovati. Mi bomo šli tja samo, ko res ne bomo imeli druge izbire in bo namen obroka edino v čimprejšnjem zaužitju ustreznih dnevnih kilokalorij.



Foto: Urša Lubaj

Okrepčevalnica Črni Baron

Osnovno:

lokacija **3/4**
parkirišče **2**
delovni čas **3/4**
cena in vrednost bona **3**

Splošno:

prostor **3**
čistoča **2**
sanitarije **2/3**
osebje **4**

Užitno:

izbira **2**
prilagodljivost **4**
postrežba **2/3**
izvedba **3**

Skupna ocena: 2/3

stripina
šola stripa nm



WHEN NOT PEELLED
© ANDY WARHOL

park extreme

Oprosti, Baco, ker ni bilo bolj mrzlo

Ko so na MTV začeli vrteti oddajo Jackass, ni bila največja težava priljubljene televizijske postaje ta, da bi se gledalci zgražali nad zelo velikokrat res morbidnimi in nagnusnimi posnetki, temveč ta, da so ljudje na televizijo začeli pošiljati svoje, še bolj utrpane, še bolj nore in še bolj življenjsko nevarne podvige. No, saj se ne primerjam z Jackassi, Park je pač bolj nizkopračunska revija v primerjavi z MTV, a ideje seveda prihajajo tudi do mene. Nekatere so nore, nekatere le neokusne, nekatere tudi nevarne. Meni najljubši predlog je bil, da bi šli pomagat nalagat bike, ki jih vozijo v klavnico. Da je to kakor nadvse adrenalinsko ... A ker imamo pravilo, da na koncu pri izvajanju ParkXtrema nihče ne umre, smo to idejo črtali. Pa še nekaj drugih tudi, kaj bi tajil. Meta recimo še vedno navija za depilacijo v vseh variantah, celo stanovanje ponuja. Ja, tudi spisek povabljenih je že naredila, očitno smo se ji nekateri res zamerili in bi nam z veseljem pilila dlake s telesa! Sicer nikoli ne reci nikoli, vendar ...

Kljub temu ideje seveda še vedno prihajajo, včasih celo od našega fotografa Bacota, ki kar noče in noče obupati. Njegovi predlogi so vedno okolju in ljudem prijazni, nikoli ne predlaga voziti se z nečim, kar meni nadvse ugaja, bolj ropota in kadi, boljše je, ne, on bi vedno rad organiziral nekaj, pri čemer bi se morali truditi. Največkrat se zadovolji z vljudnim Ne, celo tako debelo kožo je že dobil, da me včasih pokliče in kar sam opravi telefonski pogovor. Šini, bi šli s čolni po Krki (z normalnim glasom)? Ne, razen če so motorni in ropotajo in uničujejo obrežje (s spremenjenim glasom)! OK, saj sem samo predlagal (z normalnim glasom) ... A bova šla kej na kavo (s spremenjenim glasom)? Ja, dobr, poklič kej (z normalnim glasom). In odloži, jaz pa se sprašujem, kaj za vraga je to bilo ...

Pa je zadnjič enkrat spet poklical in me vprašal, ali bi šel iz Krke potegniti par nakupovalnih vozičkov. Da potrebuje par fotk. Da se je sprehajal ob obrežju in ... No, saj zato pač so prijatelji, da te pokličejo sredi zime in predlagajo kaj takšnega, ne?! Seveda sem mu mirno obljubil in tudi sam poklical dva prijatelja, s katerimi smo skupaj v potapljaškem društvu M3. Pedžota in Bojana. Ki sta bila seveda tudi takoj za. Sredi zime! Idiot sem ju še prosil, naj ne govorita preveč okrog, kaj bomo počeli, da se nas ne bo preveč nabralo, ker so potapljači iz našega društva tako zelo okoljsko osveščeni, da na koncu vsi niti na fotografijo s tistimi tremi vozički ne bomo prišli!

Je prišlo sobotno dopoldne in hudičovo težko vstajanje, ko se je, ko sem se okoli enajstih kobacal iz postelje, Bacotu zagotovo debelo kolcalo. Odpeljali smo se na Loko in si na novem mostu ogledali situacijo. Malo od obrežja sem z lahkoto naštel najmanj 8 Tuševih nakupovalnih vozičkov na desni strani, pod mostom jih je bilo najmanj pet globoko pod vodo, na levi ob novem gostišču jih pa niti šteli nismo več! Baco je verjetno opazil, kako rdeč postajam v glavo in je hitro začel občudovati skoraj spomladansko sonce ... Najprej smo vozičke pobrali z levega brega. Očitno gostilničarjev niti malo niso motili, čeprav so nekateri tik ob bregu kukali iz vode. Kljub temu da so bili tik ob bregu, je nekdo pač moral zagaziti v vodo, in ker sva z Bojanom vneto nekaj iskala po žepih potapljaške obleke, se je potopil Pedžo. Ki je kljub toplemu soncu krepko zapiskal, ko je voda zalila neopren ... Kolonico smrdečih vozičkov smo čez most odveli na desni breg (bliže njihovem domu, trgovini Tuš) in plehnato navlako pobrali še z desnega brega. Nabralo se jih je 18 (osemnajst!). Ostali so nam samo še tisti na sredini reke, od nadebudnih mladcev vrženi direktno z mostu. Zadevo smo navezali in jo plavajoč vlekli za sabo proti bregu, a takšna teža bi ovirala še motorni čoln, kaj šele tri na lastni pogon brcajoče. Matrali smo se kot bosanski konjiči v globokih in nedostopnih hostah, na mostu pa se je že nabralo ogromno število firbcev. Saj mogoče bi pomagala kakšna pohvala ali spodbudna beseda, a največkrat smo slišali le, da nam bo Mirko debelo poplačal in da je bil že skrajni čas, da se to "spuca" ... Pravzaprav so pohvale letele na račun Tuša. Tistega trgovca, ki mu niti toliko ni mar svoje lastnine (v Dolenjskem listu sem bral oceno, da so bili vozički vredni 500 000 SIT!!!), da bi za par tisočakov najel kakšnega študenta, da bi občasno pobral vsaj tiste vozičke, ki so se zaustavili ob bregu. Za kar bi zadostovali že navadni gumijasti škornji! Saj najlepše bi bilo, če bi najel iste mladeniče, ki jih potem, ko spraznijo alkoholno vsebino steklenic, kupljenih v njegovi trgovini, porinejo v reko (steklenice pa razbijejo na bregu!), ni pa nujno ...

Ko smo iz vode z velikim, res velikim trudom potegnili zadnji, petindvajseti!!! voziček, sva s Pedžotom še parkrat skočila z mostu, v zabavo sebi in firbce. Zelo rad bi napisal, da sva skočila z višine 20 metrov, a kaj, ko vsi veste, da je most čez Krko visok le 15 metrov ... No, ko sem se kobacal iz vode, sem povsem na obrežju pobral še prometni znak (z drogom in betonom vred), ki promet na mostu dovoljuje le pešcem in kolesarjem. Odvlekel sem ga na pot z mislijo, da ga bodo cestarji (ali kdor koli pač že skrbi za to) lahko spet postavili, a glej ga zlomka in tristo kosmatih medvedov, prometni znak je bil na svojem mestu. Urejal promet. Povsem nov! Nekomu se je očitno zdelo lažje pripeljati od nekod nov znak kot pa se sprehoditi šest metrov po starega! Ko bodo naslednjič cvili, da ni sredstev, jih bom brcnil v jajca!

Nekajkrat smo se slikali (mogoče si bo pa Mirko zaželel fotografije za svojo pisalno mizo, saj se v ozadju lepo vidi njegova lepa trgovina), ker pa se kljub dogovoru še po nekaj urah (začeli smo ob dvanajstih, končali skoraj ob petih!) ni pojavil nihče od tistih v lepi zeleno rumeni uniformi, ki po parkiriščih nabira vozičke, smo vse skupaj zvezali z vrvo in z avtom potegnili v njihovo matično luko. Sem celo hotel z enim od algami obraslih vozičkov v trgovino Tuš po sok ali vodo, a me je preveč bolel hrbet. Morda drugič, saj so bili še dolgo tam, kjer smo jih pustili ...

Za konec, namesto kakšne lepe misli, bi Mirku T. (ali tistemu, ki mu je zaupal vodenje trgovine ob reki Krki, ki nosi njegovo ime) predlagal, da pokliče komandanta potapljaškega društva M3 Senada in se z njim dogovori, da bomo fantje občasno pobrali zadeve iz reke (še preden jih obraste vodno rastlinje!), oni pa bodo priskrbeli kakšen sendvič in sok, pa bo. Ker nam pač ni vseeno, ob kakšni Krki se sprehajamo, Mirku pa verjetno tudi ne more biti vseeno, če iz reke kuka njegovo ime. Ker ljudje to vidijo. In to je najmanj desetkrat ponovil tudi starejši možakar, ki je s svojo soprogo slonel na mostu in gledal v reko: "Pa če ti povem, polno Tuševih vozičkov je blo not ..." Soprog pa ga je samo gledala in si verjetno mislila, da je možakar medtem, ko je bila pri maši, kakšnega preveč na zob dal ... Saj če ne bi bil tako zadovoljen sam s sabo in z delom, ki smo ga opravili, bi pristopil in mu rekel, da sem jih tudi jaz videl, da je pa potem prišel svizec ...

Še zasebno sporočilo ing. Bacotu: Po znaku pustite svoje sporočilo, mogoče vas pokličem nazaj čez kakšna dva meseca, ko me neha boleti hrbet!

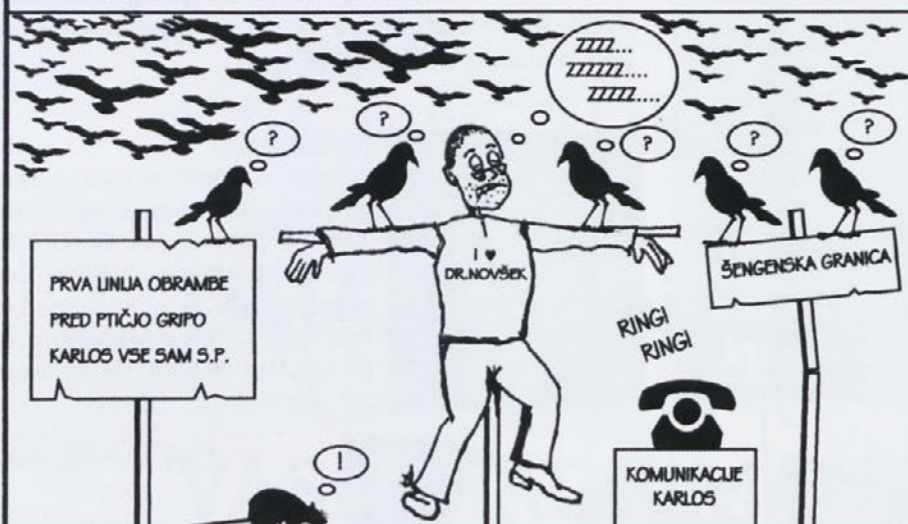
Kljubvsemzadovoljenšini, foto Boštjan Pucelj



ENOTA **POTLAČ**

VERJETNO SE VSI SPRAŠUJETE, KAJ SO V TEM DOLGEM ČASU BOLEČE ODSOTNOSTI IN HKRATI NEME PRISOTNOSTI POČELI VAŠI PRILJUBLJENI JUNAKI FENOMENALNE ENOTE POTLAČ. VSA VPRAŠANJA SO ODVEČ. DOBESEDNO V DLANI VAM LEŽI DOKUMENT, KI BO VAŠIM TRDIM BUČAM ZA BORIH 450 SIT TOČNO POJASNIL TISTO, KAR STE VEDNO VEDELI IN HOTELI, DA OSTANE NEPOJASNIJENO.

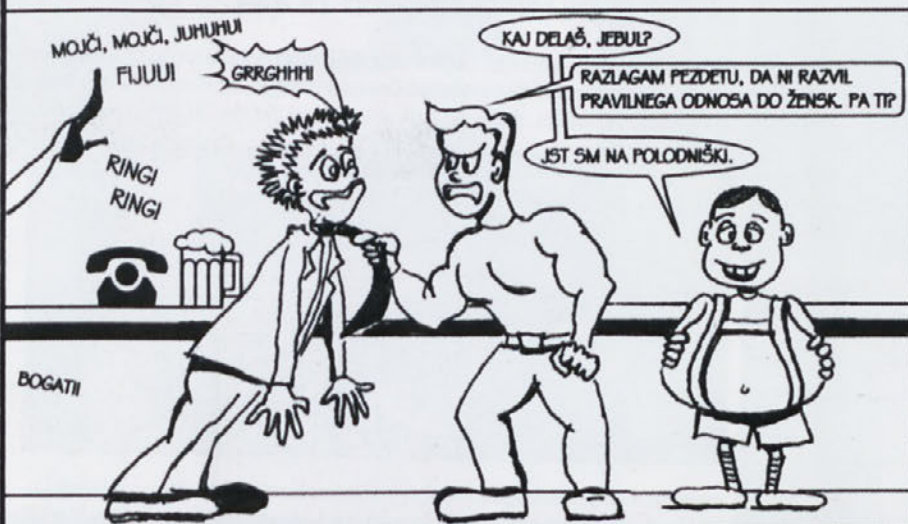
ŠIZI, NEKJE NA MEJI MED EU IN JV BALKANOM.



V STANOVANSKEM NASELJU VAŠKE KUJVE DILEMA: FAK BIG ALI BIG FAK.



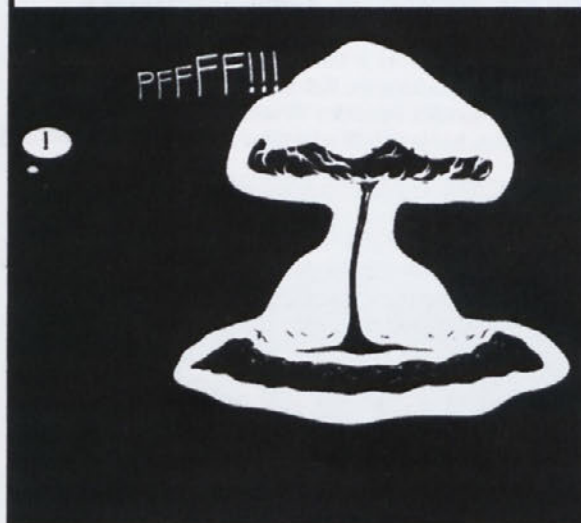
JEBUL VES POMIRJEN PO USPEŠNI TERAPIJI KRONIČNE AGRESIVNOSTI, MOJČI IN MIRKO I SLAVKO.



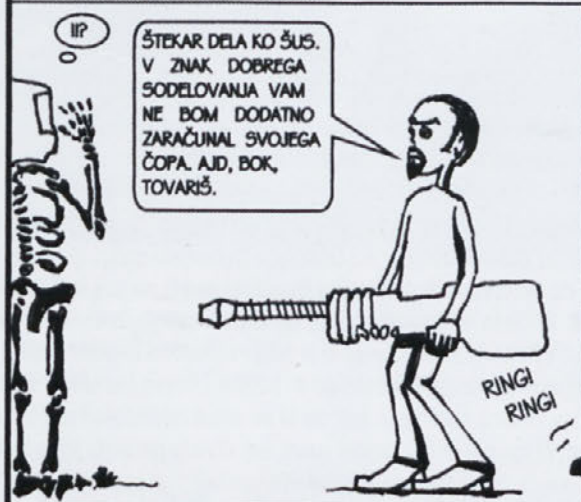
JEDRSKA ELEKTRARNA V CENTRALNI RUSJI: KARLOS



BIL JE TO KLASIČNI RUTINSKI POSEG ...



... RAZEN, DA JE KARLOŠU ODPADEL ČOP. JE BILA KOLATERALNA ŠKODA PRAKTIČNO ZANEMARLJIVA.



KAJ JE ZA ZVONJENIEM TELEFONOV, BOSTE ZVEDELI V NADALJEVANJU, ČE BOSTE PRIDNI. ČE NE BOSTE, SE NAŠEŠKAJTE (LAHKO MEDSEBOJNO) S KUHALNICO PO GOLU RITKI. BOSTE VSAJ IZVEDELI, KAJ DOBESEDNO POMENI VROČA KUHNJA. NEP

Obvestilo uredništva

Sodna prepoved Potlača

Novomeško okrajno sodišče je ugodilo tožbam nekaterih posameznikov s stalnim bivališčem v Novem mestu (objave njihovih imen sodišče ne dovoli) in prepovedalo nadaljnji obstoj rubrike Potlač. Odgovornega urednika revije Park Uroša Lubeja je sodišče obsodilo na šest mesecev zapora, pogojno za dobo enega leta, izdajatelja Parka novomeško Založbo GOGA pa oglobilo s kaznijo v višini treh milijonov tolarjev. Gregor Macedoni, direktor Goge, bo plačal denarno kazen 300 000 tolarjev. Poleg tega je reviji Park naložilo, da objavi to besedilo, ki je usklajeno z zahtevami tožnikov. V obrazložitvi je sodišče zapisalo, da sta odgovorni urednik in izdajatelj kriva skrajno žaljivega in ponižujočega pisanja o tožnikih v sporni rubriki Potlač. Obsojeni so zlorabili imena in priimke tožnikov in jih globoko osebno prizadeli. O tožnikih so navajali skrajno žaljive navedbe, ki so popolnoma neutemeljene, neresnične in so tožnikom povzročile neznosne psihične bolečine in krnitev osebnega in poslovnega ugleda.

Uredništvo revije Park se v skladu s sodbo sodišča vsem prizadetim globoko in iskreno opravičuje. Odločili smo se, da z marčno številko revije Park namesto rubrike Potlač odpiramo novo rubriko, ki se imenuje "Iz naših medijev". V njej bomo objavljali izbor člankov, ki zaznamujejo glavne dogodke lokalnega tiska.

Uredništvo Parka

številka 1 / januar 2006

novi.me

ANKETA

MESTNI PROMET

Lokalni mestni prevoz je na voljo že šesto leto in mimoidoče smo povprašali, ali ga uporabljajo, sploh vedo, da je in v katere smeri vozi, ali imajo sami kakšen predlog za izboljšanje.



JOŽE BARBO

Ja, ja, se vozim, saj sem šofer mestne-
ga avtobusa. Zjutraj je največ dijakov, de-
lavcev iz Gotne vasi, z Grma, z Glavnega
trga do Muhaberja, Bršljina, Cikave. Ja,
popoldan je malo manj strank. Na postaji
smo že ob 5.15, kar je rana ura, potem se
pa to umiri. Mislim, da so avtobusi več
kot potrebni.

52 mesečnik

številka 24, marec 2006

OKROŽNO SODIŠČE V KRŠKEM

Brez velikih zaostankov

Okrožno sodišče v Krškem, ki je bilo ustanovljeno 1. januarja 1995, zaključilo enajsto leto poslovanja. Kot je na novinarski konferenci vedala predsednica sodišča Dušanka Weiss, jim je ob koncu leta os 1130 narešenih zadev, kar je za 5,83 odstotkov manj kot leto poprej, k

DL

9. marca 200



NI JIH SRAM, DA SO S PODEŽELJA – Minuli konec tedna so se v krškem kulturnem domu zbrali mladi iz devetih slovenskih regij na skupščini Zveze slovenske podeželske mladine, ki povezuje 51 društev in 3.500 članov. Udeleženci so sprejeli program dela za leto, predsednik ZSPM Matjaž Glavan, doma iz KS Dobrnič v trebanjski občini, pa nam je povedal, da Dolenjska (6 društev) in Bela krajina (4) najbolj sodelujeta v projektih Zveze in imata edini tudi pokalno tekmovanje za kmečke igre. Tudi mladi v Posavju napredujejo in si želijo vzpodbud lokalnih oblasti; najbolj dejavni sta društvi Zabukovje in Tržišče. Glavan (na sliki v sredi-
ni) obiskuje lokalna društva in želi, da bi se mladi udeleževali projektov na lokalni, državni in mednarodni ravni, saj »Zveza ne skrbi le za kviz, kmečke igre in izbor mladega gospodarja, temveč tudi za izobraževanje in številne seminarje doma in po svetu. Društvo podeželske mladine Semič je ob skupščini mlade povabilo na 20. državne kmečke igre, ki bodo 8. julija. (Foto: A. Pavlovič)

TRIC TRAC

44 Novi



PRIJATELJA

Na otvoritvi Zarjnih stanovanj sta se srečala ROK JOŽEF, ki je izvrstno upodobil ŽIDOTA v filmu Na svoji Vesni, in BOŠTJAN KOVAČIČ, ml. Ker ROK živi in dela v Ljubljani, se ne srečujeta pogosto, zato sta bila oba snidenja vesela.

mesečnik

7

številka 24, marec 2006

MNOGI BI BILI RADI GOSPOD ŽIČKAR

Jože Žičkar je v brežiški občini zagotovo bolj popularen kot Nuša Denderenda. Sicer se ukvarja s pokopališko dejavnostjo, zato marsikateri kratkohlaničnik razmišlja, da bi bil tudi on gospod Žičkar, ki poskrbi za lepo



opravljen obred pokopa in se mu ljudje preko radia zanj lepo zahvaljujejo. Urednici Radia Brežice in Sava glasa Lidia Zbašnik in Jelica Koršič sicer ne razmišljata tako, vsekakor pa sta se raje slikali z njim, kot da bi postali njegove stranke.

2.00 POVEJI, mladinska pogovorna oddaja (pon.)

Nedelja, 2. april

7.15 POVEJI, mladinska pogovorna oddaja (znova)

8.00 VRTNARSKI NASVETI, svetovalna oddaja za vrtničarje (znova)

8.10 KMETIJSKI RAZGLEDI, oddaja za kmetovalce (znova)

0.00 Trenja, informativna oddaja (POP TV)

1.55 Športna scena, informativna oddaja o športu (POP TV)

2.35 OD SOBOTE DO SOBOTE, tedenski pregled dogodkov (znova)

Program Vašega kanala dnevno objavljamo red 13.30 in 17. uro na video straneh in na spletni strani www.tv-nm.si. Pridružujemo ravico do spremembe programa.

petek, 20. januar 2006, ob 20.00, Velika dvorana Kulturnega centra

JANEZ BONČINA BENČ & BIG BAND BRACA DOBLEKARJA feat. SEPTEMBER

petek, 20. januar 2006, ob 23.00, Klub LokalPatriot

ELEKTRIK JAZZ QUARTET

četrtek, 16. februar 2006, ob 21.00, Klub LokalPatriot

KAL feat. ŠUKAR

četrtek, 23. marec 2006, ob 21.00, Klub LokalPatriot

DMA : urbanjazzfunk

sreda, 26. april 2006, ob 20.00, Dom kulture Novo mesto

VASIL HADŽIMANOV GROUP

sreda, 26. april 2006, ob 23.00, Klub LokalPatriot

BRG'S TIME

sobota, 20. maj 2006, ob 21.00, Terasa Kluba LokalPatriot

BOMANGO



www.jazzinty.com/abonma

lokalPatriot

JAZZINTY ABONMA 2006

GLAVNI POKROVITELJ

POKROVITELJI

MEDIJSKI POKROVITELJ

INFOTEHNA

HOLDING AN ESSENCE.

triglav

SANTAL

JAE

Z.A.L.C.

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO d.d.

Avtohiša Berus

park

Vsi ljubitelji živali - povabljeni!
DRUŠTVO ZA ZAŠČITO ŽIVALI NOVO MESTO
 Glavni trg 11, 8000 Novo mesto
 Kontakti: 041 233 248, 07 30 20 200


VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
 Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto


DOLENJSKI MUZEJ
 Muzejska 7, Novo mesto

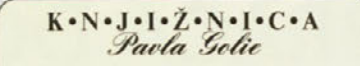

 Rozmanova 26/28,
 Novo mesto
 tel: 07 393 46 74

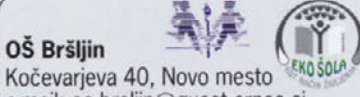

ZARJA
 Stanovanjsko podjetje
 Prešernov trg 5
 Novo mesto


GIMNAZIJA NOVO MESTO
 Seidlova cesta 8
 8000 Novo mesto


SREDNJA ŠOLA
 ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
 Ulica talcev 3
 Tel.: 07 332 15 27


 Rozmanova ulica 10, Novo mesto
 Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
 e-mail: dpm.mojca1@siol.net
 www.drustvopm-mojca.si
 Društvo prijateljev mladine
 "Mojca" Novo mesto


K.N.J.I.Ž.N.I.C.A
 Pavla Golice
 Kidričeva 2, p.p.29
 8210 Trebnje Tel.: 07/ 34-82-110


OŠ Bršljin
 Kočevarjeva 40, Novo mesto
 e-mail: os.brslijin@guest.arnes.si


Osnovna šola CENTER
 Seidlova cesta 7
 8000 Novo mesto

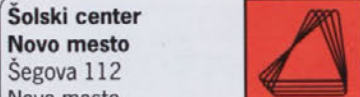

Osnovna šola GRM
 Trdinova ul.7,
 8000 Novo mesto
 Tel.: 07 39 35 900


Dijaški dom Novo mesto
 Šegova ulica 115
 8000 Novo mesto


EKONOMSKA ŠOLA
 Novo mesto
 Ulica talcev 3/a
 07 39 33 264


N.Si
 Nova Slovenija
 Krščanska ljudska stranka
 Zaupamo v
 moč
 dobrega

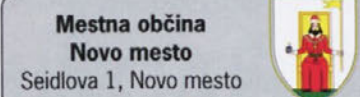

RIC Novo mesto
 Novi trg 5, Novo mesto
 tel.: 07 39 34 550
 www.ric-nm.si
 Razvojno izobraževalni
 center Novo mesto


Šolski center
 Novo mesto
 Šegova 112
 Novo mesto

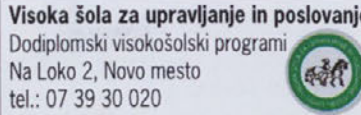

 Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
 Območna enota Novo mesto

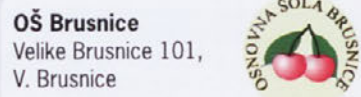

Glasbena šola Marjana Rozina
 Novo mesto

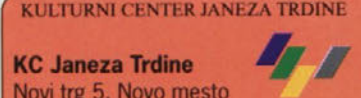

OŠ Šmarjeta
 Šmarjeta 1, Šmarjeta
 tel.: 07 38 44 180

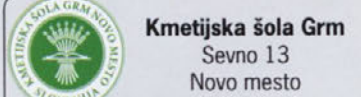

Mestna občina
 Novo mesto
 Seidlova 1, Novo mesto

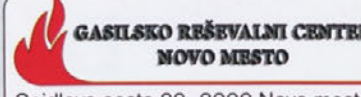

Slovenska demokratska stranka
SDS
 Mestni odbor
 Novo mesto


Visoka šola za upravljanje in poslovanje
 Dodiplomski visokošolski programi
 Na Loko 2, Novo mesto
 tel.: 07 39 30 020


OŠ Brusnice
 Velike Brusnice 101,
 V. Brusnice


KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
KC Janeza Trdine
 Novi trg 5, Novo mesto


Kmetijska šola Grm
 Sevnova 13
 Novo mesto


GASILSKO REŠEVALNI CENTER
NOVO MESTO
 Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

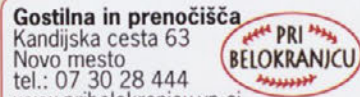

SLS
 Slovenska ljudska stranka
 Mestni odbor Novo mesto

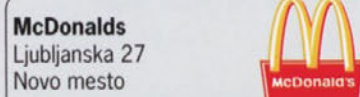
strankamladihslovenije

SMS
 www.sms.si


Galerija Božidar Jakac
 Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki
 TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335
 Ogled razstav in stalnih zbirk:
 vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.
 www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si


GOSTILNA IN SLAŠČIČARNA JAKŠE
 Drska 44, Novo mesto
 tel.: 07/33 77 310, 33 77 311
 GSM: 051 311 331


Gostilna in prenočišča
 Kandijska cesta 63
 Novo mesto
 tel.: 07 30 28 444
 www.pribelokranjcu-vp.si


McDonalds
 Ljubljanska 27
 Novo mesto

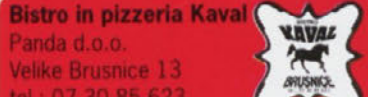

park novomeški
 regionalni
 mesečnik


gostišče kos
 ZIDANICA KOS NA TRŠKI GORI
 Smarješka c. 26, Novo mesto, Tel.: 07 33 70 540

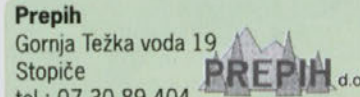

PUB PRI VODNJAKU
 Glavni trg 3, Novo mesto


Gostilna Bučar
 TUDI
 Boženko Grah, s.p.
 Šmihel 14, Novo mesto
 Tel.: 07 33 75 325, gsm: 031 647 084
 ŠTUDENTSKA
 KOSILA

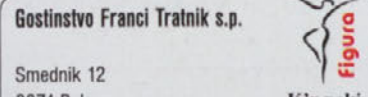

KAVKA PUB
 DOBRA KAVA IN DOBRO VZDUŠJE.

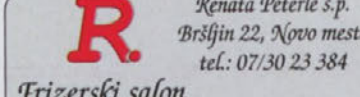

Bistro in pizzeria Kaval
 Panda d.o.o.
 Velike Brusnice 13
 tel.: 07 30 85 623

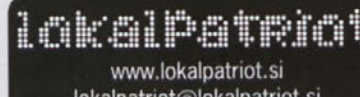

PIZZERIA
RESTAVRACIJA
NOVLJAN


Prepih
 Gornja Težka voda 19
 Stopiče
 tel.: 07 30 89 404


Primož Polak s.p.
 Ljubljanska cesta 26 (TC HEDERA)
 8000 Novo mesto • tel: 07/33 28 041
DELOVNI ČAS
 Ponedeljek - srede 7h 23h Petek in sobota 7h 03h
 Četrtek 7h 01h Nedelja 16h 23h


Gostinstvo Franci Tratnik s.p.
 Smednik 12
 8274 Raka

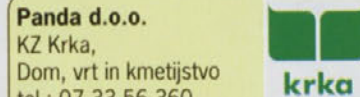

R
 Renata Peterle s.p.
 Bršljin 22, Novo mesto
 tel.: 07/30 23 384
 Frizerski salon


lokalPatriot
 www.lokalpatriot.si
 lokalpatriot@lokalpatriot.si


TOTAL
 d.o.o.


Frizerski salon Jure
 Kandijska 19, Novo mesto


 knjigarna:kavarna:GOGA Glavni trg 6


Panda d.o.o.
 KZ Krka,
 Dom, vrt in kmetijstvo
 tel.: 07 33 56 360

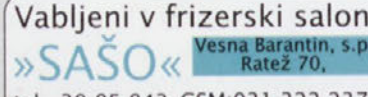

PIZZERIA
TOTALKA
 Kandijska cesta 60
 Tel.: 07 302 01 00

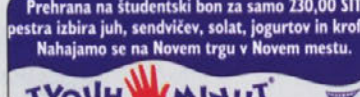

Frizerstvo in lasuljarstvo
KODRČEK
 Ljubljanska 80, tel.: 07 33 26 028
 Smolenja vas 3, tel.: 07 33 44 118


Frizerski studio
SIMONA
 Belokranjska cesta 5
 Trgovski center GNC Žalija vas
 tel.: 07 7 30 222 30
 m-tel: 041 609 144


DOLENJSKI LIST
 Vaš četrtkov prijatelj že 55 let!


TOTAL
TOTALČEK


Vabljeni v frizerski salon
»SAŠO«
 Vesna Barantin, s.p.
 Ratež 70,
 tel. 30 85 843, GSM: 031 322 237


 Prehrana na študentski bon za samo 230,00 SIT
 pestra izbira juh, sendvičev, solat, jogurtov in krofov.
 Nahajamo se na Novem trgu v Novem mestu.
TVOJA MINUT


 Sodelujte v anketi na
www.dol-list.si
 (07) 39 30 500


TOTAL
TOTALČEK

COM LAN
COMPUTERS

PARMA tel./fax: 07 33 44 220
mob.: 041 649 277
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto

Cvetličarna Cvetnik
Ljubljanska 27,
Podbevškova 4,
Novo mesto

Studentski servis
sedež: Prešernov trg 6, Novo mesto
07 3374 370, 031 396 139
poslovalnice:
Borjov trg 1, Trebnje
07 3460 520, 031 677 965
<http://www.student-nm.com>

Lubcon d.o.o.
Adamičeva 26
Novo mesto
tel.: 07 33 80 760

Študentski servis
www.noua.si
051 310 676

ARCH LINE
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel 07 30 - 79-811, 041 671-321

UDARNI list

tak
Novo mesto d.o.o.
NAŠE DELO:
STANOVANJSKE STAVBE
INDUSTRIJSKE STAVBE
JAVNE STAVBE
ŠPORTNI OBJEKTI
URBANISTIČNO NAČRTOVANJE
PROSTORSKO NAČRTOVANJE
Tel./fax: 07 33 79 780

SOREX d.o.o.
Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si
Fax: 07 33 79 011
Samolepilne etikete • Foto papir

KCID

RSI

LEPOTNI ATELJE
Frizerstvo, solarij, ličenje, pedikura
Milana
Majcna 9,
Novo mesto
telefon
07 332 45 10

LoGing ESTABLISHED 1993
NOVO MESTO - www.loging.si
MONTAŽNE HIŠE

MTI Pavlič
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 570

Robert's elektronik d.o.o.
Novomeška 79, Straža
tel.: 07 30 84 840

30 let MEDLE
ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbevškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net
OKNA - VRATA - SENČILA

STUDIO VIRG
audio-vizualna produkcija

YURENA
33 72 100
šola tujih jezikov
Glavni trg 11, Novo mesto 102

N3 d.o.o.
Krajčeva 17
Novo mesto

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

KODA KNJIGOVODSTVO
ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, SEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
FAXS: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN
SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

KNJIGOVEŠTVO
KELBIČ PAVEL S.P.
Delavnica: Pod Trško goro 18, Tel: 07/3325-718
Doma: Mestne njive 6, Tel: 07/ 3325-926
GSM 041/726-644

3TAV
Izbrane informacije d.o.o.
• Poslovni informacijski sistemi
(SQL, odjemalci/strežniki (platforma))
• Razvoj programske opreme po meri
uporabnikov
• Internet + aplikacije in poslovanje
Tel: 07 393 56 16 www.3tav

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.
Košenice 92, Novo mesto,
Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102

DRAGAN ŠOBAR s.p.
Elektroinstalacije
Ragovska 2
8000 Novo mesto
Tel, fax : 07 / 334 12 93
Mob : 041 / 616 762

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Tuš market Brusnice
Panda d.o.o.
tel.: 07 30 85 623

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje
in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

VISI
DESIGN studio, FOTO studio, AV studio
041 66 14 55

HRANILNICA LON
d.d., Kranj
PE Novo mesto
TEL.: 07 337 10 10

APROS www.apros.si
Informacijski sistemi za proizvodnjo

Real d.o.o. Novo mesto
Kočevarjeva 2,
8000 Novo mesto

RELAX
Turistična agencija
PREŠERNOV TRG 9, NOVO MESTO
TEL.: 07 39 33 420

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto

**EKONOMSKE, ORGANIZACIJSKE
IN SVETOVALNE STORITVE**
Jožica Barbo - Hrastar, s.p.
V Brezov Log 3a
Novo mesto
Tel.: 07 33 70 230
Vodenje poslovnih knjig
za pravne osebe, zasebnike,...

harlem računalniški inženiring
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel: 07 3382 900
<http://www.harlem.si/>

**SALON MASAJE
N ZDRAVJA** Matjaž BUČAR s.p.
Glavni trg 2
Novo mesto
Tel.: 041 736 495
PONUDBA DARILNIH BONOV

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 (0)7 393 20 80
f: +386 (0)7 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

BOBENČEK TRGOVINA Z GLASBILI
WWW.BOBENCEK.COM
Muzejska 4, Novo mesto
Tel.: 07 33 79 960, 041 685 167
Fax: 07 33 79 961, info@bobencek.com

PARKETARSTVO
Marjan Kovačič s.p.
Polaganje, brušenje, lakiranje, ponudba več vrst eksotičnih parketov

kikinterier@siol.net www.kik-interier.si
INTE RIER
"TRESPA" SANITARNE KABINE IN GARDEROBE
KNAUF MAVČNE STENE IN OBLOGE
Armstrong SPUŠČENI STROPI
fermacell NAPIŠČI IN PODSTREŠJA
Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

TONSON
Šola tujih jezikov
Novo mesto
Tel.: 07 33 77 882, www.tonson.si

LDS
LIBERALNA DEMOKRACIJA
SLOVENIJE

GALERIJA KRALJ
Prešernov trg 3

TRGOVINA S PERILOM
(v Trgovski hiši Bršljin)
tel.: 07/393-17-96
LISCA

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

steklarstvo Vidmar
Brod 11,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

dacomm
KERAMIKA

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR
Straža 13, 8232 Šentrupert
Tel.: 07/ 34 34 590 Fax: 07/ 34 34 591
Mobilni: 041 427 652

TURISTIČNA AGENCIJA
NDE **MONDIAL TRAVEL**
Glavni trg 14
Tel.: 07 33 72 740

BELBLED
Trgovina in servis z računalniško opremo
Tel: 07/30-99-400, <http://www.belbled.si>

ISER
Avtorski krajci s.p.
Jahševa 12, Novo mesto
Računalniško inženiring,
svetovanje in inženiring
www.iser-ak.si
info@iser-ak.si
07-33-74-051
POOBLAŠČENI
TESTNI CENTER

TI-MAK d.o.o. timak@siol.net
MAK trgovina z barvami
Nad mlino 70,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 393 06 30

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
- Vodenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

grafika
novo mesto d.o.o.

prišla do diska. Zaupam Primožu v razsodnosti, ki
lo poln. Prepoln. Dim, ki se vali nad glavami plesal-
pogled. Nikjer ne vidim Jana in tudi Andreja in Tanje
tnika beznice, ki bi jo morali zapreti. Nazadnje mi
ga, ki predstavlja ta lokal. Povem mu, kaj se dogaja,
spreneveda, da je kaj takega pri njih nemogoče. Si-
m, vendar me ne pomiri.

zavpijem in čakam Primoža, ki ga išče.

dam Andreja. Skuštran je in zdelan.

rel, ko je neki tip začel otipavati Tanjo. Zunaj sta se

valile na Jana in šele, ko so zagledali milico, so odne-
cal sem taksi, da je Tanja odpeljala Jana domov. Jaz
akal.

rej,« dihнем. Že drugič sem se zahvalila temu prijet-
Slabe izkušnje dobiva zaradi Jana. Vendar je trden.
n na trdnih tleh.

mi vrati v stanovanje je naslonjen Jan in ob njem Tanja.
je,« pove Tanja. »Sama ga nisem mogla spraviti v sta-

ne in se nasloni name. Vidim, da ima ranjen obraz.
srajca je umazana in raztrgana.

ga bom k zdravniku,« odloči Primož. Ne da bi čakal na
rime Jana in ga odpelje proti avtomobilu. Andrej odide

dar mi je všeč. Morda se bolj, ker

»K sreči ni nič nevarnega,« pov-
dal in mu očistil odrgnine. Ležal
tilnik. Če bo bruhal, moraš tak-
ki je tukaj.«

»Jutri bi Jan moral v šolo. Mate-
vprašam.

»Bolje je, da odleži vse to ... Nekaj drugega me skrbi. Fantje so z ja-
nom obračunali ... Za drug poraz gre. Bil je ponižan, in to pred Tanjo
... Fantje so jo nesramno nadlegovali, on pa ji ni mogel pomagati.«

»Kaj misliš s tem? Ne razumem,« odgovorim Primožu.

»Jana bolj kot udarci boli to, da ga je Tanja videla na tleh. Misli, da
ga ima za slabiča.«

»Neumnosti« rečem, vendar že začnem razumevati Primoža, o-
čem mi govori ... Tanja je pametno dekle, pomislim.

Pogledam k Janu, ki leži na kavču. Tanja ga boža in nato ga poljubi
na razbolele ustnice.

»Vse bo še dobro,« reče nežno. »Samo ne sekiraj se! ... Oditi mo-
ram. Zjutraj imam šolo.«

Tudi Primož odhaja. Spotoma bo odpeljal Tanjo k babici.

»Drži se! Pazi na Jana!« se posloví. Stisne me k sebi in pridrži me
dlje, kot je navada med prijatelji.

Ne vem, kako bi nocoj brez Primoža.

PARK

III 895/2005/2006



200702288,5

COBISS c

KNJIZNICA N. JARCA
Strojarski inženjerski
inštitut



Kul knjige.



Založba GOGA

www.zalozba-goga.si